p plaTon plaSajec oFm

mISLi DANA gOSpODNjIH

II dio

PROPOVIJEDI

za

nedJElje

slavonski brod 1969

p platon plasajec ofm

misli dana gospodnjih

II dio

propovijedi

za

nedjelje

slavonski brod 1969

Dopuštenjem Biskupskog ordinarijata u Đakovu od 4. ožujka 1968. broj: 2871/1967-ad te Provincijalata franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda u Zagrebu od 2. studenog 1968. broj 126/1968.

Izdao: P. Platon Plasajec, Trg Maršala Tita 7, Karlovac

Tisak: Plamen, grafičko poduzeće, Slavonski Brod, Omladinska 26

Velečasnom ocu

Dr. Alojziju Pišpeku,

svom prefektu u franjevačkom dječačkom sjemeništu u Varaždinu, u znak zahvalnosti za dobrotu srca i lijepe misli kojima je pozlatio moj put prema redovništvu posvećuje

Pisac

MJESTO PREDGOVORA

Ima mode u ženskom odijevanju.

Ima mode i u propovjedništvu.

Danas je došla u modu tako zvana »liturgijska« propovijed. Za nekoga je to pjesničko iživljavanje njegova maštanja uz liturgijske tekstove. Za nekoga je to prazno ponavljanje ili balastno nagomilavanje liturgijsko-svetopismanskih tekstova. Za nekoga je to kao iracionalna glazbena pratnja liturgijskog zbivanja u riječima. Za nekoga je to jednostavno presađivanje galsko-fantastičnih ili teutonsko-maglovitih riječi dalekih našem malom siromašku Gospodnjem. Ili ako hoćete najbolje, takve su »liturgijske« propovijedi najsličnije zimskoj prirodi: suhe, gole, ukočene, maglovite, beživotne, pretovarene snijegom citata da se ne vidi ni puta ni staze.

No takve »liturgijske« propovijedi upravo su najveći neprijatelji liturgijske propovijedi. A to je propovijed koja prelijeva životne sokove liturgijskih misli i osjećaja u pameti i srca kršćanska. Takva propovijed ne udaljuje pomoću liturgijskih tekstova čovjeka od njega samoga da ga nosi u oblake pjesničkih maštanja. Ona liturgijske misli i osjećaje približuje čovjeku da postanu životna stvarnost u samome čovjeku. Takva propovijed ima na pameti da je bolje jednu liturgijsku misao učiniti mesom i krvlju u čovjeku, nego s tisuću citata zgnječiti i zadaviti pamet i srce čovječje.

Tko dakle traži pomodnu »liturgijsku« propovijed u ovoj zbirci, mislim da će je uzalud tražiti. Ali tko želi liturgijskim mislima i osjećajima napajati srca naših malih siromašaka Gospodnjih, nadam se da će barem nešto malo naći.

Pisac

MISLI DANA GOSPODNJIH

1. NEDJELJA PO DUHOVIMA

IZVOR BRATSKE LJUBAVI

Pregled:

Blagdan presvetog Trojstva i tajna prve nedjelje po Duhovima sastaju se u bratskoj ljubavi.
Bratska ljubav izvire kao i presveto Trojstvo iz punine koja se prelijeva.
Bratska ljubav znači »proširenje« Krista kao što presveto Trojstvo »proširenje« božanstva.
Bratska ljubav je bit kršćanstva kao što presveto Trojstvo bit božanstva.
Bratska ljubav znači sjedinjenje kao što i presveto Trojstvo.
Zato je bratska ljubav najsavršenija pobožnost prema presvetom Trojstvu.

Danas je blagdan presvetog Trojstva.

Velik je blagdan jer je to blagdan najveće tajne naše kršćanske vjere. Ali je ipak prema drugim blagdanima dosta mlad blagdan. Taj je blagdan imao biti kao kruna svim drugim Gospodnjim blagdanima. Zato ga je Crkva najkasnije počela slaviti. On je ustanovljen istom u kasnom srednjem vijeku.

No to je razlog da Crkva ima danas ne samo slavlje presvetog Trojstva nego i slavlje prve nedjelje po Duhovima. Crkva ima i posebnu misu za tu prvu nedjelju, kako ju je imala dugo vrijeme prije nego je ustanovljen današnji blagdan presvetog Trojstva.

Ta misa prve nedjelje po Duhovima ima izvanredno lijepu poslanicu i evanđelje — koje sam vam pročitao. Upravo je velika šteta da se ta poslanica i evanđelje moraju ispustiti radi blagdana

presvetog Trojstva. Smatrao sam zato da će biti korisno da je ipak jednom pred vas iznesem.

* * *

Kako ste čuli, i poslanica i evanđelje te prve nedjelje cijeli svoj sadržaj posvećuju prvoj kršćanskoj kreposti, kreposti koja je jednaka ljubavi prema Bogu. Svi vi znate tu prvu kršćansku krepost. To je ljubav prema bližnjemu. To je bratska ljubav. Sveti Ivan u svojoj prvoj poslanici, odakle je uzeta današnja poslanica, upravo pjeva visoki hvalospjev toj ljubavi. A Isus u svom govoru na gori, odakle nam Crkva vadi današnje evanđelje, daje predivne opomene o istoj bratskoj ljubavi. Baš radi toga bismo mogli ovu prvu nedjelju po Duhovima u smislu Crkve nazvati nedjeljom bratske ljubavi, nedjeljom ljubavi prema bližnjemu.

No baš se time predivno sastaje ova prva nedjelja s blagdanom presvetog Trojstva. Ljubav prema bližnjemu ili bratska ljubav ta dva slavlja spaja u jedno slavlje. Jer i blagdan presvetog Trojstva blagdan je ljubavi prema bližnjemu. U tajni presvetog Trojstva nalazi se pravi božanski izvor kršćanske bratske ljubavi.

* * *

Kao da nije ništa čovjeku toliko prirođeno kao njegova sebičnost. Čovjek, naime, najživlje doživljuje svoje nutarnje ništavilo, svoj nebitak kao beskrajnu rupu i ponor bez dna. Koliko god lijevao u tu prazninu i šupljinu, ona će htjeti još više gutati. Nezasitna sebičnost koja misli samo na sebe, koja vuče sve k sebi — nužna je posljedica nutarnje praznine čovjekove ništavnosti.

Zato su najveći filozofi, pa čak i najveći kršćanski filozofi, počeli tvrditi da čovjek ne može ništa ljubiti — čak ni samoga Boga — u koliko to ne shvati i ne osjeti kao dio samoga sebe. Po tom bi shvaćanju samo preko sebe bio uopće kadar nekoga drugoga ljubiti. Toliko čovjek izgleda sebičan u svojoj stvarnosti.

Kao da je sam Bog dao neku podršku i potporu ovom shvaćanju. Bog je, naime, računao s tom čovjekovom slabošću. Zato je preko sebičnosti htio načiniti čovjeku most da dođe ljubavlju i do drugoga. Bog je čovjeka povezao vezama s drugim ljudima da se čovjek osjeti s njima kao nešto jedno, pa da usprkos svojoj sebičnosti ipak svoju ljubav protegne i na njih. Majka će se osjetiti jedno sa svojim djetetom, pa će u svojem djetetu ljubiti sebe. Muž će svoju ženu osjetiti kao nešto jedno, pa će je ljubiti radi sebe. Tako je Bog s tisuću veza omogućio sebičnosti da iziđe iz uskih granica svoje vlastite osobe do ljubavi prema drugima.

Ali ova sebičnost nije kršćanska ljubav. Sebičnost i sebična ljubav mogu biti naravna ljubav čovjeka prema čovjeku. Ali prava kršćanska ljubav nije ljubav sebičnosti. Isus je doduše rekao: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Ali nigdje nije rekao: Ljubi bližnjega svoga radi samoga sebe.

Kršćanska ljubav nema svoj izvor u praznini ljudske ništetnosti koja sve vuče u svoje nezasitne ponore. Kršćanska ljubav ima svoj izvor u punini božanske naravi koja je vječno davanje i prelijevanje. Bog je ljubav. I tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje i Bog u njemu — čuli smo u današnjoj poslanici.

Mi smo uvučeni u božanski život. — »Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga« — tako nam govori evanđelje za blagdan presvetog Trojstva. Mi smo kršteni u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Toga je časa prostrujio u našoj duši božanski život presvetog Trojstva. Po milosti smo posvetnoj postali dionicima božanske naravi i božanskog života. A ta je milost posvetna, taj božanski život u našoj duši jedno te isto s božanskom kreposti ljubavi. Ljubav i milost posvetna su nešto jedno te isto.

Kršćanska se zato krepost ljubavi ne napaja na suhim i praznim ponorima naše ništetnosti, nego na božanskim izvorima presvetog Trojstva. Iz tih ona izvora ključa i prelijeva se u kršćanska srca.

Želite li se o tome jasnije uvjeriti? Pristupite samo malo bliže k tajni presvetog Trojstva, pa će vam biti još jasnije kako je ta tajna pravi izvor naše kršćanske bratske ljubavi.

* * *

Naša nas vjera uči da je Božje očinstvo izvor čitava presvetog Trojstva. Tajna Boga u trim Osobama ima kao svoj izvor u Bogu Ocu. No zašto je Božje očinstvo izvor božanstva i triju Osoba u Bogu? To očinstvo, naime, znači da je Bog Otac u sebi takva punina i preobilje te se mora kao nabujala rijeka preliti preko korita svoje osobnosti. Njegova je najdublja narav dobrota koja je božansko ključanje, vrijenje i kipljenje koje ga sili da se prelijeva. Zato Bog Otac nije mogao biti sam. On se morao predati od vijeka drugome. On mora tvrditi kraj sebe drugoga kome se predaje. Taj drugi — to je njegov Sin. Ocu je najdublja narav prelijevanje, a to znači davanje. Dao je potpuno sebe rađajući svog Sina.

Nesebična punina koja se prelijeva — to je, evo, pravi izvor presvetog Trojstva. Zato su u Bogu tri Osobe. Da govorimo ljudskim jezikom, nesebična punina koja se prelijeva »proširuje« Boga. Po toj je punini koja se prelijeva Bog višeosobno tj. troosobno biće. Jer ni Sin ne zadržaje dar koji prima od Oca — dar svoje naravi — nego ga istim žarom punine koja se prelijeva vraća svome Ocu. A taj žar davanja Oca i vraćanja Sina kao da stvara novi val

u božanskoj naravi, novi odnos božanske naravi. To je treća božanska Osoba ili Duh Sveti. Tako Otac i Sin od vijeka prelijevaju svoju puninu jedan na drugoga, božanskim svojim davanjem tvrde jedan drugoga kraj sebe. U tom je božanski život presvetog Trojstva.

Ne nazrijevamo li već ovdje obrise ideala kršćanske bratske ljubavi? Što je kršćanska bratska ljubav nego samo odsjev tog života presvetog Trojstva, života nesebične punine koja se prelijeva na drugoga?

Kršćanska je ljubav izlazak iz našeg sićušnog ja prema drugom čovjeku, prema našemu bratu. Prije svega taj izlazak znači priznavanje drugoga pokraj sebe. Kao što Otac tvrdi svog Sina, tako kršćanin mora ljubavlju priznati čovjeka kraj sebe kao svog brata. Ali to još nije dosta za kršćansku ljubav. Kao što Otac daje svom Sinu cijeloga sebe, cijelu svoju narav, svojim prelijevanjem, tako i kršćanin svojom ljubavlju mora predavati sebe svojemu bratu. To je život božanskog predanja kao u presvetom Trojstvu.

Krist predobro razlikuje sebičnu ljubav pogana i carinika od kršćanske ljubavi djece Božje. — »Ako ljubite one koji vas ljube, kakvu ćete imati plaću? Ne čine li to i carinici? I ako pozdravljate samo svoje prijatelje, što osobito činite? Ne čine li to i neznabošci?« Sebična ljubav, ljubav radi samoga sebe — nije to kršćanska ljubav. Kršćanska je ljubav prema bližnjemu ljubav bogate, pune duše koja je bogata božanskom puninom i izobiljem da se prelijeva kao sunčane zrake i kao kiša s neba. Kršćanska je ljubav, ljubav nesebična predanja svojemu bratu.

Baš zato kršćanin ne može ljubiti kršćanskom ljubavlju bližnjega iz samog svog naravnog srca. Ljudsko sebično srce nema božanske punine koja bi se bila kadra preliti na drugoga. Za kršćansku se ljubav traži više počelo, izvor puniji božanskim bogatstvom. Sam Duh Sveti mora doći u kršćansko srce i razliti u njemu ljubav da kršćanin može ljubiti kršćanskom ljubavlju. — Duhom Svetim razlivena je ljubav u srcima našim — piše sveti Pavao.

No tu je razlog što bratska kršćanska ljubav ima i sličnu ulogu kao i božansko prelijevanje u presvetom Trojstvu. Prelijevanje u presvetom Trojstvu, kako smo rekli ljudskim jezikom, znači kao »proširenje« božanstva. Bratska ljubav u kršćanstvu slično tome znači proširenje Isusa Krista, predstavnika božanstva u svijetu. Isus Krist dobiva svoju puninu u svojoj Crkvi po bratskoj ljubavi koja u njoj gori. Duhom Svetim raste Kristovo tijelo.

* * *

No još više! Presveto Trojstvo i prema tome odnosi jedne božanske Osobe prema drugoj nijesu samo neka nadogradnja božanske naravi. Presveto je Trojstvo — kako osobito ističe nauka istočnih Otaca — upravo je najdublja bit božanske naravi. Ako bismo htjeli točno reći: nije božanska narav izvor presvetog Trojstva, kako bi to izgledalo prema zapadnoj teologiji, nego je Božje očinstvo izvor božanske naravi, kao što sveti Oci nazivaju Oca izvorom božanstva. Bog dakle nije Bog zato jer je Bog, nego je zato Bog jer ima svoj izvor u Božjem očinstvu. Bog ne bi ni bio Bog kad ne bi bio presveto Trojstvo.

Nema li i tu opet kršćanska bratska ljubav sličnost s presvetim Trojstvom? Ne govori Isus bez razloga: — Po tom ćete se poznati da ste moji učenici ako se budete ljubili među sobom. Krist kao da daje bratsku ljubav prema bližnjemu za bitnu značajku cijeloga kršćanstva. Krepost bratske ljubavi nije tek neka nadogradnja kršćanstva da bi kršćanstvo moglo stajati i bez te ljubavi. Ta je ljubav upravo bit i srž kršćanstva, kao što je presveto Trojstvo bit i srž božanstva.

Možda bi tko pomislio: Ali netko može biti kršćanin i bez posvetne milosti i prema tome bez kršćanske kreposti ljubavi. Dosta je sama vjera da netko bude kršćanin. Kako dakle Krist daje ljubav kao bitni znak kršćanstva?

No tko bi ovako mislio, zaboravio bi na osnovnu istinu kršćanstva da nitko ne može pripadati Kristu, a da ne pripada njegovu tijelu. Biti kršćanin znači biti stanica Kristova tijela, biti član katoličke Crkve. A to znači biti brat Kristove braće. Kršćani su se zato na početku jednostavno zvali braćom. Nitko dakle ne može biti kršćanin, a da ne nosi u sebi nikakav odnos prema drugoj braći u Kristu. Sama vjera po sebi usmjeruje kršćanina na drugove u Kristovu tijelu. U samoj vjeri kršćanin nosi usmjerenje prema bratskoj ljubavi. Sama kršćanska vjera, i dok nije oblikovana ljubavlju, već viče za ljubavlju. Toliko je dakle bratska ljubav bitna kršćanstvu.

* * *

No još nešto. Rekli smo da presveto Trojstvo, ljudski govoreći, znači kao neko proširenje u božanstvu. Kad bi čovjek mislio ljudskim mišljenjem, to bi proširenje značilo kao neko razdjeljenje u Bogu. Sve što je na svijetu mnogostruko, razdijeljeno je.

Ali vaši putovi nijesu moji putovi, niti vaše misli nijesu moje misli — govori Gospodin. Tako niti božanska mnogostrukost trojstva nije mnogostrukost, množina nebitka koji dijeli. Mnogostrukost u Bogu nije razdjeljenje, nego upravo još veće sjedinjenje. — Ja i Otac jedno smo — dovikuje Isus. Otac i Sin i Duh Sveti posvemašnje su jedinstvo. Zemaljska mnogostrukost izlazi odatle što jedna stvar drugu niječe. Božanska mnogostrukost triju bo-

žanskih Osoba, nasuprot, izlazi odatle što one jedna drugu tvrde. Njihova ih mnogostrukost zato jednu uz drugu veže. Što više, njihova mnogostrukost upravo kulminira, dolazi do vrhunca u najtjesnijem sjedinjenju, zagrljaju božanstva, u ljubavi Duha Svetoga. Mnogostrukost presvetog Trojstva tako je uistinu mnogostrukost sjedinjenja.

Nije li i tu bratska kršćanska ljubav pravi odsjev presvetog Trojstva? Za čim, naime, ide kršćanska bratska ljubav nego da se ispuni molitva Krista, Velikog svećenika, na posljednjoj večeri koji je molio svog Oca: da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno, da ih veže savršeno jedinstvo? Ljubav je savršeni vez, kako to govori sveti Pavao. Ljubav je predanje koje sjedinjuje. U kršćanskoj je ljubavi onaj isti poljubac kojim Otac ljubi svog Sina, poljubac Duha Svetoga. Zato taj Duh Sveti u kršćanskim srcima proizvodi isti učinak sjedinjenja kakvo od vijeka veže Oca i Sina.

* * *

Da li onda shvaćate zašto je Duh sveti u crkvenom slavlju spojio slavlje prve nedjelje po Duhovima, nedjelje bratske ljubavi, sa slavljem blagdana presvetog Trojstva? Tko želi pravo ljubiti svoga brata, taj mora poći u školu presvetog Trojstva, taj mora napuniti svoje srce životom presvetog Trojstva. A tko želi pravo slaviti presveto Trojstvo, taj mora u sebi oblikovati savršenu sliku presvetog Trojstva kršćanskom bratskom ljubavlju. Presveto Trojstvo živi u nama svojim životom ako ljubimo braću.

Jedno od najvećih djela bratske kršćanske ljubavi u srednjem vijeku bilo je otkupljivanje jadnih kršćanskih sužnjeva iz maurskog ropstva. Prvi red koji je u tu svrhu službeno osnovan da njeguje i širi ovo djelo kršćanske ljubavi, bio je red presvetog Trojstva. Utemeljio ga je sv. Ivan Matski, a potvrdio papa Inocent III.

Sveti je Filip Neri učinio nešto slično. Godine 1548. osnovao je u Rimu nadbratovštinu presvetog Trojstva za siromašne hodočasnike. U tu je svrhu izgradio poseban gostinjac. U taj je kasnije primao sve vrste bespomoćnih i bijednih koji su trebali krov nad glavom. Prema tom su uzoru nastale po čitavoj Italiji slične ustanove na čast presvetom Trojstvu, a za djela kršćanske bratske ljubavi.

Ti su sveci znali prodrijeti u praktički smisao tajne presvetog Trojstva. Za njih presveto Trojstvo nije bilo daleka nepoznanica niti tamna stranica naše vjere. Ono je bila za njih najbujniji izvor njihova kršćanskog života. Na tom su se izvoru napajali najvećom kršćanskom krepošću. Tajna presvetog Trojstva za njih je bila izvor ljubavi prema bližnjemu.

Tako su činili sveci. Učinimo tako i mi, pa ćemo i mi postati sveci. Ako naša vjera u presveto Trojstvo provre ljubavlju prema našoj braći, svetost nam je sigurna. Amen.

Slavonska Požega, 1960.

2. NEDJELJA PO DUHOVIMA

POBJEDA NAD PROKLETSTVOM TIJELA

Pregled:

Prevlast tijela nad dušom proklestvo je tijela.
Od tog proklestva spasava čovjeka Kristovo tijelo
u presvetom oltarskom sakramentu jer je to tijelo
djevičansko tijelo,
raspeto tijelo,
nebesko tijelo,
božansko tijelo.

Bog je najprije — prema pripovijedanju Svetoga pisma — načinio čovjeku tijelo od blata zemaljskoga. Načinio je tijelo iz zemlje, iz ilovače, iz onoga blata kojega gazimo i koje nas toliko prlja i maže.

Ali time čovjek nije bio svršen i gotov. Nego Sveto pismo govori: Udahne Bog čovjeku još i svoj dah, dade mu dušu. Bog je dakle čovjeku dao još nešto svoje, nešto božansko po čemu je čovjek postao slikom i prilikom Božjom. To božansko u čovjeku imalo je zemaljsko blato uzdići u božanske visine. Po svojoj duši čovjek je imao iz zemaljskog bića postati bićem koje pripada među nebeske anđele.

Kao znak tog uzdignuća govori Bog prvim ljudima: Vladajte nad zemljom i podložite je. Te riječi nijesu vrijedile samo za zemlju koju je čovjek gledao pred sobom svojim očima nego i za onu zemlju koja je postala dio same njegove naravi. To je vrijedilo i za čovjekovo tijelo. Za vrijeme prve nevinosti tijelo se potpunoma pokoravalo duši. Duša je bila potpuna kraljica svojega tijela.

Ali tada je čovjek sagriješio. Prvo što je čovjek opazio poslije grijeha, kaže Sveto pismo, bilo je da su vidjeli kako su goli. I prije grijeha bili su goli, ali im to nije upadalo u oči. Istom poslije grijeha otvorile su im se oči da vide kako su goli.

Što se to dogodilo u čovjeku? Po grijehu se čovjek pobunio protiv Boga. Za kaznu se i zemlja pobunila protiv čovjeka. Ljudsko je tijelo prestalo slušati i pokoravati se duši koja se nije htjela pokoravati Bogu. Nastao je rat između zemlje i čovjeka, rat između tijela i duše čovjekove.

Od tada nema više mira u čovjekovoj naravi. Čovjek nosi u sebi trajan rat. Tijelo vuče na svoju stranu, a duša na svoju. Tijelo vuče prema svome blatu, a duša prema božanskim visinama.

A tko je pobjednik u tom vječnom ratu? Tko pobjeđuje u ratu između tijela i duše? Nažalost, povijest čovječanstva svjedoči da iza prvog grijeha duša sve više gubi na tom krvavom ratištu. Gdje se god tijelo i duša uhvate u koštac, ako je čovjek prepušten svojim silama, tijelo gotovo uvijek i svagdje izlazi sigurnim pobjednikom. Grijeh je duši podrezao krila i kad god se ona samo usudi malo zalepršati prema visinama, nađe se još dublje u blatu svoga tijela.

Tijelo je već tako duboko zakopalo dušu u svoje blato te već ima malo ljudi koji bi u tom blatu bili kadri i pronaći dušu. Čovjek je već prestao vjerovati da on ima dušu, da se nešto božansko skriva u njegovu tijelu.

Što kažem čovjek? Nije li sam Bog morao reći već za vrijeme kad je morao poslati radi prevlasti tijela opći potop: Ne može moj duh ostati u čovjeku jer je tijelo. Sve što je Bog po duši udahnuo u čovjeka — sve se to zadavilo u blatu putenosti i tjelesnosti. Čovjek se pretvorio u samo tijelo.
Pa kada današnji čovjek viče: Nema duše, on samo priznaje i potvrđuje tu žalosnu činjenicu čovječanstva koju je Bog morao izreći prije potopa: nema duše, znači čovjek je postao samo tijelo, samo blato.

To je prokletstvo tijela! To je prokletstvo koje prlja i blati ljudsku dušu. To je prokletstvo koje svojom težinom davi dušu. To je prokletstvo koje na neki način ubija dušu. To je prokletstvo tijela pod kojim stenje cijelo čovječanstvo i uzdiše sa svetim Pavlom: Nesretan ja čovjek! Tko će me izbaviti od ovoga smrtnoga tijela?

* * *

Tko bi to, međutim, mogao drugi, osim jedinoga Boga? Samo Bog je kadar dati ustuk tom prokletstvu tijela. Samo je Bog kadar spasiti čovjeka od prokletstva tijela. A Bog je doista dao čovječanstvu taj lijek protiv prokletstva tijela. Toga nas sjeća blagdan kojeg smo ovaj tjedan slavili. Toga nas sjeća blagdan Tijelova.
Svi vi znadete što slavimo na Tijelovo. Tijelovo je blagdan Isusova tijela koje nam je Isus ostavio u presvetom oltarskom

sakramentu. To je blagdan Isusova tijela koje nam je Isus ostavio kao hranu za naše duše. No baš to tijelo, ta hrana tijela Isusova u presvetom oltarskom sakramentu dana je ljudima da im spasi duše od prokletstva tijela. Tijelo Isusovo u presvetom oltarskom sakramentu prvi je lijek od tog prokletstva.

Pod prilikama kruha u presvetom sakramentu skriva se ne samo Isusovo tijelo, nego i njegova duša, pa i njegovo božanstvo. Jednostavno, cijeli je Isus pod prilikama kruha. Pa ipak Isus je na posljednjoj večeri rekao: Ovo je tijelo moje! Uzmite i jedite tijelo moje! Isus je na poseban način ostavio pod prilikama kruha svoje tijelo da to tijelo bude lijekom i spasenjem ljudskome tijelu.

* * *

A što bi drugo i moglo biti sposobnije da uništi prokletstvo tijela od svetog Isusova tijela? Ta to je tijelo prije svega djevičansko tijelo!

Prva stvar gdje je čovjek spoznao prokletstvo tijela, čuli smo, bila je kad su mu se oči otvorile da vidi kako je gol. Doista, nigdje drugdje čovjek ne osjeća toliko zorno prokletstvo svojega tijela kako u požudi nečistoće i bludne strasti. Tu najviše osjeća kako ga tijelo vuče u blato i sramotu. Tu najviše osjeća kako se u njemu gubi duša i cio se čovjek pretvara u životinju i tijelo. Tu najviše osjeća kako pada u dubine, a nema sile da se suprotstavi i digne.

Isus je htio da njegovo tijelo bude već na zemlji netaknuto od tog prokletstva. Što više on je htio da čak i ono tijelo koje će biti izvor njegova tijela bude čist i bistar izvor bez svakoga zemaljskoga blata. Mogao je Krist primiti svoje tijelo naravnim putem koji je posvećen od samoga Boga. Mogao se roditi od muža i žene. Pa ipak on je htio da dođe na svijet čudesnim putem, djevičanskim putem. On je htio da od svog tijela odstrani i prašak i dašak nečistoće požude. Zato je odabrao za majku djevicu. Prečista Djevica koja se uzdigla visoko nad zemaljsko blato u društvu samih anđela — ona je pripravila Isusu njegovo tijelo.

To prečisto djevičansko tijelo, čisto od svake požude, prima čovjek u hrani svete pričesti. S tim tijelom prima i sav djevičanski zanos Isusova tijela prema visinama iz zemaljskog blata. Zato i Crkva naziva svetu pričest anđeoskim kruhom. Kruh anđeoski blaguje čovjek — pjeva Crkva o svetoj pričesti. Svojim djevičanskim zanosom uznosi to tijelo ljude među anđele. Ono je žito izabranih i vino koje rađa djevice.

To je prava pobjeda nad prokletstvom tijela.

* * *

Ali u tijelu Kristovu je sila pobjede nad prokletstvom tijela i zato jer je to tijelo izmučeno i raspeto tijelo.

Tijelo Isusovo koje primamo u svetoj pričesti nosi na sebi znakove svojih pet rana. Svaki put kad primamo to tijelo, prema riječima svetoga Pavla, uspomenom ponavljamo muku i smrt Isusovu. S križa primamo tijelo Isusovo u svetoj pričesti. Na križu je ispečen naš Božji kruh kojim nas Isus hrani u svetoj pričesti. Sveta je pričest žrtvena gozba žrtve na križu.

No baš time je tijelo Kristovo najbolji ustuk prokletstva našega tijela. Jer to prokletstvo najviše dolazi iz neobuzdane želje za tjelesnim užicima i nasladama. Kao što pčela leti u med makar joj se u njemu zamoče krila da više ne može letjeti, nego se jadno u samom medu zadavi i umre, tako se i čovjek neodoljivom silom zalijeće prema tjelesnim užicima da mu se u njima krila duše učine nesposobnima za lijet prema visinama i, zaglibivši u blatu tih užitaka, duša se u njima zadavi.

Ali kad primamo u sebe tijelo Isusovo, tijelo raspeto na križu, primamo u sebe snagu koja pobijeđuje užitke, a odabire trpljenje i boli. To je ono tijelo za koje taže Pismo da su pred njega bile postavljene radosti, ali je ono podnijelo križ. Ljubav prema križu, a gaženje i prezir užitaka raspetog Isusova tijela prelazi na onoga koji to tijelo u sebe prima. Idealima se križa hrani čovjek koji se hrani Kristovim raspetim tijelom. A ti ideali križa pobijeđuju tijelo jer koji su puni ideala križa raspinju svoje tijelo s njegovim požudama, kako to piše sveti Pavao.

* * *

A tijelo je Kristovo, koje primamo u pričesti, ujedno i nebesko tijelo. Makar je ono stvoreno na zemlji, ipak je, silom onoga koji je sišao s neba, postalo kruhom koji je s neba sišao. A kad ga sada primamo, doista ga primamo s neba. On doista silazi s neba u našu dušu. Naš se kruh pretvara u Isusovo tijelo koje je na nebu. Iz zemaljskog kruha postaje pravi nebeski kruh.

No kao što se naš kruh diže sa zemlje na nebo, tako ima i silu da našu dušu diže prema nebeskim visinama. A to je prava pobjeda nad prokletstvom tijela. Prokletstvo se, naime, tijela očituje po tome što našu dušu i cijelog čovjeka vuče prema dubinama zemaljskog blata. Požuda i strasti — to je upravo kao neka sila teže kojima zemlja, prokleta od Boga, vuče čovjeka u dubine svoga prokletstva. Tijelo Isusovo, kao nebesko tijelo, daje kao neku protutežu toj zemaljskoj sili teže. To tijelo unosi u dušu nebesku silu teže. Tijelo Isusovo ulijeva u dušu silu ljubavi. Sveta se pričest i zove hranom ljubavi jer je prvi plod svete pričesti božanska ljubav koju tijelo Isusovo proizvodi i umnaža u čovjeku. No po Božjoj ljubavi čovjek se diže iz dubina zemlje u visine neba. Zemaljska se sila teže gubi. Prokletstva tijela nestaje.

* * *

Napokon, ostaje još najglavniji razlog zbog kojeg Isusovo tijelo u svetoj pričesti stvara pobjedu nad prokletstvom tijela. Tijelo je Kristovo i božansko tijelo.

Isusovo je tijelo Božje tijelo. — Ono što ćeš ti roditi, bit će Sin Božji — rekao je anđeo Gabrijel B. D. Mariji, dok joj je navještao da će ona dati tijelo Isusu. Sin Božji, druga božanska Osoba uzela je tijelo od Marije kao svoje tijelo: Riječ je tijelom postala. Već je za života Isusova na zemji sila božanstva djelovala u Isusovu tijelu. Doticaj s Isusovim tijelom stvarao je čudesa. A kod uskrsnuća je vatra božanstva upravo provalila i potpuno prožela Isusovo tijelo da je to tijelo svojom silom sjelo s desne samoga Boga Oca na nebu.

Upravo to božansko tijelo primamo u svetoj pričesti. Sam Bog ulazi u našu dušu kod svete pričesti. Sama Božja sila zato djeluje u čovjeku koji prima Isusovo tijelo. Mogu li se onda vjetrovi i oluje strasti zemaljskih suprotstaviti toj sili božanstva u nama? Sila Božja, a to znači milost Božja zahvaća dušu koja se pričešćuje. A sila najmanje milosti, po riječima svetoga Tome, jača je od najveće sile požude. Sila prokletstva tijela ne može biti jača od sile Božje.

* * *

Shvaćate li sada barem donekle kako je velika istina da je sveto Isusovo tijelo u presvetom oltarskom sakramentu doista najjači lijek protiv prokletstva tijela? Tu je veliku istinu divno shvatio pobožan narod Srednjega vijeka kad ju je obukao u ruho svoje pobožne mašte u jednoj lijepoj legendi iz života svetoga Bernarda.

Ta pobožna legenda pripovijeda kako je neki vitez živio u grijehu sa svojom priležnicom. Bio je već na smrtnom krevetu, ali nikako da čuje e bi je pustio. Župnik ga pokuša ispovijediti. Ali nikako ga nije mogao privoljeti da ostavi bližnju grešnu prigodu. Već je odlučio da od njega digne ruke pa da umre bez svetih sakramenata. Tko, naime, ne želi ni na koji način napustiti grijeh, ne može se ispovijediti.

No o tome čuje sveti Bernardo. I on pohiti ka grešnom vitezu. Kad ga je Bernardo počeo nagovarati da napusti priležnicu, on mu je neprestano samo odgovarao da mu je to nemoguće, da on toga

ne može učiniti. — Da li bi barem to želio učiniti, da li bi barem to htio? — upita ga sveti Bernardo. Želio bih — odgovori grešnik — ali ne mogu. Tada mu Bernardo kaže neka se pokaje da će ga on ipak pričestiti.

I što se dogodi? Čim mu je sveti Bernardo pružio Isusovo tijelo, vitez koji prije nije htio čuti da otpusti svoju grešnu ljubav, odmah zapovijedi da ona otiđe iz njegove kuće. I više nije htio ništa o njoj čuti. Takva je bila sila tijela Isusova.

U toj je legendi pobožan narod divno opjevao silu i moć Isusova tijela nad prokletstvom čovječjega tijela.

* * *

Mi danas živimo u vijeku prevlasti materije i obožavanja materije. To je vrijeme kad prokletstvo materije, a zato i tijela, ima posebnu silu i vlast nad svijetom. Ono želi da posvema zadavi dušu i sve njezine vrednote. Ako je ikada bilo potrebno, a ono je danas upravo nužno da mi kršćani tražimo lijek protiv tog prokletstva.

Danas za nas kršćane mora biti vrijeme tijela Kristova. Danas mora biti za nas čas čestih svetih pričesti. Po tom tijelu Isusovu spasit ćemo se od prokletstva tijela i na ovom i na drugom svijetu. Amen.

Virovitica, 1953.

3. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

SPAŠAVANJE GREŠNIKA

Pregled:

Smisao prvog Božjeg dolaska na svijet bio je spašavanje grešnika.
Zato je spašavanje grešnika nastavak Božjeg djela na zemlji:
rata protiv sotone,
probijanje zida tvrdokornosti,
djelo ljubavi prema bližnjem
i prema Bogu.

Neka stara legenda pripovijeda o svetom pustinjaku koji je pitao svoga anđela čuvara da mu otkrije koji se čovjek najviše Bogu dopada, koji je čovjek najdraži Bogu. Anđeo mu reče neka sam pogodi. I pustinjak poče pogađati. — Sigurno je Bogu najdraže nedužno dijete u svojoj nevinosti. — Da, Bogu je takvo dijete drago i milo. Ali mu ipak nije najdraže od svega. — E onda je Bogu najdraža čista djevica koja se kod oltara Bogu za uvijek posvećuje. — I ona je Bogu draga i mila, ali ipak ni ona nije najmilija. — A onda je sigurno Bogu najmiliji apostol i vjerovjesnik koji kreće u daleke krajeve da ih osvaja za Boga i njegovo kraljevstvo. — Da, i on je Bogu drag i mio. Ali ipak ni on nije Bogu najmiliji. — Onda će to sigurno biti sveti mučenik koji poklanja Bogu svoju krv i život na oltar njegove ljubavi. — Sigurno je ta žrtva Bogu preugodan dar. Ali ipak ni mučenik nije najmiliji Bogu. Pa tko je onda najmiliji i najdraži Bogu, anđele Božji? — upita zapanjen stari pustinjak. Anđeo mu tada otvori oči da vidi jednu tamničku ćeliju. U toj ćeliji pustinjak ugleda teškog razbojnika i zločinca koji je u dubokoj boli i kajanju oplakivao svoje grijehe. — Gle, to je čovjek koji je najmiliji i najdraži Bogu!

To je priča i legenda. Ali je ipak ta legenda puta istine. Ta legenda i nije drugo nego drugim riječima i u pjesničkom ruhu izrečeno ono što je sam Isus izrekao u današnjem evanđelju: veće je veselje na nebu za jednog grešnika koji čini pokoru nego za devedeset devet pravednika kojima ne treba pokore. Ta nam legenda otkriva što nam želi otkriti i današnje evanđelje: neizmjernu Božju žeđu za spasenjem grešnika. — Tako živ bio ja — govori Gospodin. Neću smrti grešnika, nego da se obrati i živi.

Tko da uopće shvati Božju žeđu za spasenjem grešnika! Ima bogoslova koji smatraju da je uopće čitav smisao Božjega djelovanja bio u spasenju grešnika i da zato Bog uopće ne bi ni bio postao čovjekom kad ne bi čovjek bio sagriješio. Mi, doduše, nećemo tako reći. Ali je ipak sigurna činjenica da je čitav Božji dolazak na zemlju u poniženju i trpljenju, dolazak koga nazivamo prvim Kristovim dolaskom imao samo tu svrhu da spasi grešnika. To je bio dolazak Isusa, dolazak Spasitelja na svijet. — Pouzdana je riječ i vrijedna da bude potpuno primljena — piše sveti Pavao — Krist je došao na svijet da spasi grešnike. Sin je čovječji došao da traži i spasi što bi izgubljeno.

Žeđa za spasenjem grešnika dovela je Boga kao nejako dijete u betlehemsku štalu. Ta ga je žeđa dovela i kao siromašnog radnika u nazaretsku kuću. Ta je žeđa vodila Boga po kamenitim stazama židovske zemlje da kao beskućnik luta i traži izgubljenu ovcu. Ta je žeđa dovela Boga konačno na Kalvariju i na križ da u trnju boli i smrti konačno nađe i digne izgubljenu ovcu na svoja ramena.

Nije li nam to dosta da shvatimo neizmjernu silu božanske žeđe za spasenjem grešnika? Kad ta žeđa ne bi bila ništa drugo učinila nego Boga bacila u štalu i pribila na križ ,bila bi ona božanski velika i nedokučiva.

* * *

Ali odatle možemo u isto vrijeme shvatiti koliko su Bogu mili i dragi svi oni koji žele poput samoga Boga spašavati grešnike. Raditi na spasenju grešnika — to je posao radi kojega je sam Bog došao na zemlju. Posao oko spasavanja grešnika samo je nastavak djela koje je Isus želio izvršiti na svijetu.

Znadete li što je bilo djelo spasavanja grešnika radi koga je Sin Božji sišao s neba na zemlju? To je djelo bilo prije svega nastavak rata između Boga i sotone koji je započeo rat na nebu.

Sotona je bio na početku svijeta zajurišao na nebo. Bogu je navijestio rat. Svojim repom skinuo je trećinu zvijezda sa neba, kako slikovito govori knjiga Otkrivenja. Trećinu Božjih anđela sotona je na neki način oteo Bogu i njegovu nebu te ih sa sobom povukao u vječnu propast. Ali sotoni to nije bilo dosta. Čim je sotona u čovjeku ugledao Božju sliku i spoznao njegovo određenje za nebo, u bijesu svoje zavisti on je nastavio svoj rat protiv Boga u čovjeku. Repom svoje zmijske zlobe i čovjeka je odlučio povući sa sobom u propast. Svaki je grešnik žrtva paklenoga duha.

Što je dakle za Sina Božjega značilo djelo spasenja čovjeka? Na to nam odgovara sveti Ivan dok piše: Sin je Božji došao na zemlju da uništi djela sotone — piše sveti Ivan. Djelo spasenja svijeta bilo je za Krista djelo uništenja kraljevstva sotone na svijetu. Svojim križem kao oružjem borbe Krist je pobijedio sotonu.

Ali to još nije bila posljednja riječ u ratu između Boga i sotone. Sotoni je ,naime, još ostavljena mogućnost, makar ograničena mogućnost, da vodi boj i osvaja duše. Te su duše sotoni neizmjerno slađe sada kad je pobijeđen nego prije njegova poraza. Sada je svaka osvojena duša za nj kao dokaz da još ima vlasti na zemlji, da još može prkositi Bogu, da još može uspješno voditi boj protiv Boga.

Kako je, dakle, nešto veliko raditi na obraćenju grešnika! To znači postati vojnikom najsvetije vojne koju je Bog prorekao u raju zemaljskom kad je obećavajući spasenje svijeta rekao sotoni: Neprijateljstvo i rat postavljam između tebe i između žene i između potomstva tvojega i potomstva njezina. Raditi dakle na obraćenju grešnika znači uvrstiti se u bojne redove Isusa

i Marije protiv sotone. Svaka oteta duša sotoni nova je pobjeda Isusa i Marije koju slave u nama i po nama na zemlji. Svaka je obraćena duša grešnika nova pobjeda Božja u ratu protiv sotone.

* * *

Ali još i više! Djelo spašavanja grešnika ujedno je i probijanje zida tvrdokornosti koji se suprotstavlja djelu spasenja izvršenom na križu.

Kad se Isus molio u Getsemanskom vrtu, njegova je duša postala žalosna do smrti. Smrtni mu je strah i smrtna muka obavila dušu. Krvavi je znoj kapao niz njegovo čelo. A koji je bio razlog tim strašnim mukama Isusova srca? Tumačitelji Svetoga pisma nalaze među prvim razlozima što je Isus predvidio da će njegova pregorka muka biti za bezbrojne duše uzaludna. On će badava za njih proliti svoju krv i uzalud biti raspet za grešnike koji se neće okoristiti njegovom mukom i smrću. To je iznad svega potreslo njegovu dušu i iznudilo mu krvav znoj na čelo.

Doista, s križa je potekla bujica spasenja. Presveta je krv provrela iz izvora probodena srca Isusova da opere sve grijehe i očisti sve grešnike svijeta. Ali se u isto vrijeme uzdigla i ljudska tvrdokornot kao neprobojni nasip i zid da dijeli čovječja srca od potoka Kristove krvi. Već za vrijeme same muke jedan Isusov prijatelj, Isusov apostol, koji je postao njegov izdajnik, zatvorio je vrata Kristovoj milosti. Niti Isusov poljubac koji mu je žalostan Isus utisnuo kao izljev svoje spasiteljske ljubavi nije bio kadar smekšati tvrdo Judino srce. A koliko je grešnika pošlo Judinim stopama! Za kolike je grešnike Isus doista uzalud trpio! Za kolike je grešnike Isus svoju krv badava prolio!

Kako je dakle nešto veliko sudjelovati barem u sitnim našim razmjerima s krvlju Kristovom na probijanju nasipa i zida tvrdokornog grešnikova srca! Kako je nešto veliko raditi na probijanju zapreka na koje nailazi Kristova krv na putu do ljudskih srdaca! Kako je nešto veliko raditi na obraćenju grešnika! Svaki je čin oko obraćenja grešnika kao novi Isusov blagi pogled kojim je pogledao Petra da je Petar zaplakao i plakao gorko. Preko nas, preko našeg rada oko spašavanja grešnika Isus nastavlja svoje veliko djelo spasenja svijeta.

* * *

No i gledano samo u sebi to djelo spašavanja grešnika što je drugo nego djelo najveće milosrdne ljubavi? To je djelo spasavanja iz najveće bijede i nesreće. To je djelo koje je Isus divno ocrtao u svojoj priči o milosrdnom Samaritancu.

Neki je čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon i upade među razbojnike. Ovi ga svukoše, izraniše, pa otiđoše ostavivši ga pola mrtva. Nije li to slika stanja čovjeka grešnika? On je ostavio Jeruzalem Božjega kraljevstva i sišao u dubinu grijeha da ga đavli razbojnici opljačkaju, izrane i ostave da čeka vječnu smrt u dubinama pakla.

Slučajno je onim putem prošao svećenik. Vidjevši ga prođe. Tako i Levit došavši na ono mjesto, pogleda ga i prođe mimo. Ovi su prava slika farizeja koji preziru grešnike, osuđuju ih i ogovaraju, ali ne mare za njihovo spasenje.

No neki Samaritanac putujući dođe do nesretnika, vidjevši ga sažali mu se. Pristupi k njemu, zali mu rane uljem i vinom. Nije li taj milosrdni Samaritanac živa slika milosrdne ljubavi koja plače nad bijedom grešnika i koja zato liječi njegove rane? Ne treba ništa drugo nego shvatiti bijedu grijeha i grešnika pa da shvatimo svu veličinu djela spasenja koje predstavlja obraćenje grešnika. Mi se divimo čovjeku koji uz vlastitu pogibelj skače u rijeku da spasi dijete koje se topi u valovima vode. Divimo se vatrogascu koji izlaže svoj život da spasi čovjeka iz plamena zemaljskoga ognja. Koliko bi se dakle imali diviti svakome čovjeku koji spasi dušu iz vječnoga ognja! Kad bismo samo shvatili da je grešnik najbijednije stvorenje na svijetu, kad bismo shvatili Isusove riječi da bi bilo bolje da se nije rodio onaj čovjek koji srlja u vječni oganj gdje će biti plač i škripanje zubi — tad bismo sigurno shvatili kako je veliko djelo raditi na spašavanju grešnika.

* * *

Konačno, nije li spašavanje grešnika i najuzvišeniji čin ljubavi prema samome Bogu? To je jasno već iz rečenoga. Svaki je čin ljubavi prema bližnjemu, a napose čin ljubavi prema duši bližnjega, u isto vrijeme i čin ljubavi prema Bogu. A što da kažemo za naše sudjelovanje i kao neko pomaganje Bogu u djelu spasenja svijeta i za zajednički boj protiv sotone u osvajanju duša?

No još i više! Svako je obraćenje grešnika ujedno i zaustavljanje jedne bujice grijeha kojima bi taj nesretnik nastavio vrijeđati Boga i probadati njegovo presveto srce. Čita se o pobožnom nekom redovniku kako bi svaki puta kad bi spriječio koji grijeh, istrgnuo iz Isusove krune jedan trn: Evo Isuse, jedan trn manje da bode tvoju svetu glavu! Doista, koliko smo grijeha za-

priječili, toliko smo Isusu umanjili njegove boli koje je podnio za grijehe svijeta. Može li se dakle zamisliti ljepši čin ljubavi prema Isusu Kristu, prema našemu Bogu?

Ali što da idemo dalje? Među divnim djelima milosrđa koja će Isus na sudnji dan nagraditi kao djela ljubavi njemu učinjena, bit će i ovo: Bio sam žedan, a vi ste me napojili. No što je veća žeđ njegova božanskog srca od žeđe za dušama, žeđe za spasenjem grešnika? Žedan sam! tako je uskliknuo Isus među sedam svojih uzvišenih riječi koje je izrekao na križu. Žedan sam! Nije to bila prvotno žeđa njegova tijela jer kad je Isus okusio nije htio piti. Bila je to žeđa njegove duše. Bila je to žeđa njegova srca. Bila je to doista žeđa za ljudskim dušama. Svaki puta zato kad radimo na obraćenju grešnika, pružamo Isusu u njegovoj žeđi hladni napitak, ali ne napitak kiseloga octa, nego sladak napitak svoje milosrdne ljubavi prema nesretnim dušama. Pa ako neće propasti čaša hladne vode koju smo pružili jednome od najmanje Isusove braće, kako da propadne taj napitak ljubavi prema Bogu i bližnjemu? Bio sam žedan a vi ste me napojili!

* * *

Među božanstvenim poslovima najbožanstveniji je raditi na spasavanju duša! Tako je napisala sebi kao lozinku jedna sveta duša, službenica Božja Terezija Ledochowska. Nijesmo li i mi pozvani na taj božanstveni posao?

Ili možda nema izgubljenih ovaca u gotovo svakoj našoj kući ili barem u kućama naših najbližih i naših rođaka? Koliko imamo prilike da radimo na spasavanju grešnika!

Pripravimo dakle Bodu barem jedno veselje nad obraćenjem grešnika! Pobrinimo se za obraćenje barem jedne duše svojih rođaka! Tada budimo sigurni da će se na nama ispuniti riječ svetog apostola Jakoba: Braćo, ako tko među vama zaluta od istine i obrati ga netko, neka znade da će onaj koji obrati grešnika s krivoga puta spasiti njegovu dušu od smrti i pokriti mnoštvo svojih vlastitih grijeha.

Tko pripravi Bogu veselje, Bog će pripraviti i njemu vječno veselje! Amen.

Trsat, 1956.

4. NEDJELJA PO DUHOVIMA

RIBARI LJUDI

Pregled:

Isus je apostole učinio ribarima ljudi
da love ljude iz mora slobode za nebo
dajući im u ruke mreže:
svoje riječi,
svojih zapovijedi,
svojih milosti.
Te su mreže danas u rukama svećenika Kristovih.

Ne boj se! Odsad ćeš loviti ljude! Ovim je riječima Isus pozvao Petra i njegove drugove na njihovu buduću službu i tim je riječima Isus odredio Petru i njegovim drugovima buduću službu. — Pođite za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi — rekao je Isus još jasnije tada Petru i njegovim drugovima prema Evanđelju svetoga Mateja. Bit ćete ribarima ljudi — to će biti vaš poziv i služba.

Kad čujemo riječ ribar, otvara nam se pred očima slika velike vode — rijeke, jezera ili mora i pred sobom gledamo čovjeka ili možda cijelo društvo snažnih muževa kako bacaju i šire svoju mrežu te čekaju sate i sate, često cijele noći dok ne osjete praćakanje nemirnih životinja. A tada stežu mrežu, napinju mišice i izvlače na kopno mrežu u kojoj sve vrvi od mnoštva Božjih stvorova određenih za ljudske stolove.

Apostoli su imali postati baš takvim ribarima. Ali ne ribarima riba nego ribarima ljudi. Ili ako točnije hoćete reći, i ljudi su Božje ribe. Bog je naime stvorio čovjeka i pustio ga kao ribu u široko more da pliva i lovi svoju sreću. To more u koje je Bog čovjeka pustio jest njegova sloboda. Sloboda je kao široko more kojemu ne vidiš kraja.

To je široko more slobode Bog čovjeku darovao kao najmiliji dar svojega srca. Po tom je daru čovjeka na poseban način učinio slikom svojom. Čovjek je postao po njoj ne samo gospodar svijeta nego i gospodar svoje vlastite sudbine. Bog je želio da se čovjek sam sa svojom voljom i svojom slobodom odluči za nebo.

No što je učinio čovjek? On je doista zaplivao u široko more slobode. Ali tu slobodu nije iskoristio da slobodno nađe put do sreće. Tu je slobodu čovjek iskoristio kao mač svojega samoubistva. Već prvi čovjek u raju pokazuje svoju slobodu, ali time da prkosi Bogu te da odabere smrt i prokletstvo. A cijelo čovječanstvo ide za svojim ocem Adamom. Sloboda je za čovjeka postala putem do propasti. Slobodno mišljenje za čovječanstvo znači slobodu laži i zabluda. Sloboda volje za čovječanstvo znači slobodu grijeha i bezakonja.

Tako se čovjek davi u moru svoje slobode. Bog je čovjeka pustio kao ribu u more slobode da pliva i traži svoju sreću, a čovjek u tom moru slobode nalazi samo svoju propast i nesreću.

Sam se Bog morao uhvatiti — da tako kažem — za glavu. Bog je uvidio ako želi čovjeka spasiti da ga mora izvući iz mora njegove slobode. Bog je uvidio da mora poslati ribare da izvuku čovjeka iz mora njegove slobode gdje mu je zaprijetila vječna propast i nesreća.

Baš radi toga baca Sin Božji svoje oko na ribare na Genezaretskom jezeru te poslije čudesna ribolova poziva ribare da postanu ribarima ljudi, da oni koji su nekada izvlačili ribe iz mora na ljudske stolove sada izvlače ljude iz mora njihove slobode u kojoj propadaju, prema njihovoj sreći i vječnom blaženstvu.

To je smisao Isusovih riječi i poziva u današnjem evanđelju.

* * *

Ali Isus nije samo svojim pozivom učinio Petra i njegove drugove ribarima ljudi. Učinio ih je ribarima još više time što im je dao u ruke mreže kojima će loviti ljude za nebo. Na odlasku sa svijeta Isus je rekao apostolima: Idite i naučavajte sve narode krsteći ih i učeći da drže sve moje zapovijedi. U tim je riječima stavio u ruke tri glavne mreže za ribolov ljudi i baš time je učinio apostole pravim ribarima ljudi.

Prije svega Isus je rekao: Idite i naučavajte. Što je Isus time učinio nego apostolima predao riječ koju je kao Riječ Božja donio od svojega Oca. Isus predaje apostolima u ruke riječ Božju. — Tko vas sluša, mene sluša, a tko sluša mene, sluša onoga koji me je poslao!

A što je riječ Božja? Nije li ona prava mreža koja hvata čovjekov um kao što mreža hvata ribe? Kad je Isus govorio, riječ je njegova toliko privlačila ljude da su hrlili samo da čuju njegovu riječ — kako nam to pripovijeda današnje evanđelje. Božja riječ privlači. Ali Božja riječ i steže i veže. Božja riječ upravo zarobljuje ljudski razum, kako to govori sveti Pavao. Jer u njoj je Božja istina. Kad čovjek znade: tako je Bog rekao, tako je rekla vječna Istina, tad više nema slobode mišljenja i raspravljanja jer je i Božja ludost pametnija od ljudi, kako piše sveti Pavao.

Tako je Božja riječ prava mreža koja hvata ljude.

* * *

Učite ih da drže sve moje zapovijedi — tako je Isus rekao dajući i drugu mrežu za ribolov ljudi. Isus određuje apostole za vjesnike svojega zakona, vjesnicima novoga zakona.

— Čuli ste kako je kazano starima: Ne ubij i tko ubije, bit će kriv sudu. A ja vama kažem da će svaki koji se srdi na svoga brata biti kriv sudu. Čuli ste kako je kazano: Ne čini preljube. A ja vama kažem da svaki koji gleda s požudom ženu već je učinio preljubu s njome u srcu svome. Čuli ste da je kazano: Oko za oko, zub za zub. A ja vam kažem da se ne opirete zlu, nego ako te udari po desnom obrazu, pruži mu i drugi. Čuli ste da je kazano: Ljubi prijatelja svoga, a mrzi neprijatelja svoga. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje svoje i molite za one koji vas progone.

Apostoli su postali vjesnicima tog novog zakona, zakona Isusa Krista. Mjesto zakona krvi i tijela, oni naviješćuju zakon Duha Isusa Krista. Mjesto starog zakona osvetničke pravde, oni naviješćuju zakon mira i ljubavi.

No kao što istina koja prosijeva iz Božje riječi veže i zarobljuje ljudski um, tako ljepota, čar i božanska snaga koja probija iz Kristova zakona veže i zarobljuje ljudsko srce. Pred tim se zakonom ljudsko srce osjeća nemoćnim. Pred tim zakonom osjeća da nema izbora, da taj zakon diktira neumoljivom silom. Tako je taj zakon prava mreža za ribolov ljudi.

* * *

Ali i treću mrežu Isus daje u ruke svojim apostolima. On im, naime, govori: Krstite sve koji uzvjeruju! Krstite sve narode!

U toj riječi: Krstite sve narode Krist je izrazio sve tajne Božje kojih je postavio djeliteljima svoje apostole. — Neka nas smatraju ljudi djeliteljima tajna Božjih. Te tajne Božje svi dobro znate: to je sedam svetih tajna ili sakramenata s presvetim tijelom i krvlju Isusovom na čelu.

Isus je stavio u ruke svojih apostola te tajne, a s tim tajnama svoja božanska dobra koja se nazivaju Božje milosti. Jer svete su tajne izvori Božjih milosti.

A znadete li što stvaraju Božje milosti, koje dijele apostoli u ljudskim dušama? Te milosti prelijevaju u čovjeka život samoga Boga. Čovjek kojim struje Božje milosti ne živi više sam u sebi nego u njemu živi sam Bog po riječima svetoga Pavla. Tako se čovjek na neki način kao utopi u Bogu, kao izgubi u Bogu. Ali time se u moru Božjeg života utopi na neki način i čovjekova sloboda. — Ne moja volja nego tvoja neka bude, Oče — to je kliktaj duše koja se utopila u Bogu i u njegovu životu.

Milost posvetna i nije drugo nego Božja ljubav kojom se zapali duša. Pa kao što već zemaljska ljubav čini ljudska srca jednim srcem i ljudske volje jednom voljom, tako još više svrhunaravna Božja ljubav ili milost Božja čini ljudsko srce i ljudsku volju jednim srcem i voljom s Božjim srcem i voljom. Tako se u Božjoj volji kao izgubi ona slobodna čovjekova volja koja je čovjeka vukla u propast.

Nijedna zato zemaljska mreža nije toliko snažna da izvuče ribu iz mora kao što je silna Božja milost da dušu izvuče iz mora njezine pogubne slobode na slobodu djece Božje. Tako apostoli doista primiše s milošću najjaču mrežu za ribolov ljudi. Oni su postali pravim ribarima ljudi.

* * *

No da li se sa smrću svetih apostola, svetog Petra i Andrije, svetog Ivana i Jakoba, nestali sa svijeta ribari koji love Božje ribe, koji love ljude?

Kako bi nestali kad nijesu nestale mreže kojima su oni lovili ljude? Apostoli su ostavili svoje mreže svojim nasljednicima. Zato su i ostavili svoje nasljednike da budu i oni ribarima ljudi.

Ili što viče sveti Pavao svom učeniku Timoteju? — Propovijedaj riječ! I što si čuo od mene, ono predaj drugima koji će biti sposobni i druge naučiti. Riječ Božja dakle nije pokopana s apostolima. Ta riječ živi u njihovim nasljednicima, biskupima i svećenicima. S njima je sam Isus jer on je rekao šaljući svoje apostole na učenje svijeta: Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta. S njima je i Duh istine kojega je Isus poslao apostolima da ostane s njima uvijeke. U rukama je dakle kršćanskih svećenika ista apostolska mreža za ribolov ljudi koja je bila dana u ruke prvih ribara svetih apostola.

A zar katolički svećenici nijesu i glasnici Kristova zakona? Ta oni su i nosioci tog zakona. Njima je predao apostolsku vlast koju je predao i prvim apostolima: Što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebesima. — I tko ne sluša Crkve, a to znači predstavnike Crkve ili svećenike, neka ti bude kao carinik i poganin. Katolički su svećenici čak i suci u stvarima Kristova zakona jer njih je postavio Krist sucima ljudske savjesti kad im je rekao: Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se. A kojima zadržite, zadržat će im se.

Da li je potrebno govoriti da su katolički svećenici posjednici i treće mreže koju je Krist dao apostolima za ribolov ljudi? Treba li dokazivati da su svećenici i djelitelji Božje milosti po svetim sakramentima? Tko preporađa čovjeka na Božji život nego svećenik po svetom krstu? Tko čovjeka puni puninom Duha Svetoga nego veliki svećenik u svetoj potvrdi? Tko diže iz dubina grijeha koje svršavaju u ponorima pakla nego katolički svećenik? Tko hrani dušu samim Bogom i njegovom ljubavi nego

katolički svećenik? I tko spremi dušu na put vječnosti nego katolički svećenik po bolesničkom pomazanju? Nijesu li sve to božanske mreže koje izvlače čovjeka iz dubine njegove propasti u visine njegove vječne sreće i spasenja?

Tako su katolički svećenici uistinu ribari ljudi koje je Krist odredio i opremio za spasenje svijeta.

* * *

A zašto onda govori toliki današnji čovjek: Meni ne treba svećenika? Svećenika uopće ne treba na svijetu. Svećenici su nepotreban balast. Oni su badavadžije koji badava jedu kruh svijeta. Svećenike zato treba likvidirati, maknuti ih sa svijeta da ne smetaju napretku i razvoju svijeta.

Doista, katolički svećenici smetaju slobodnom razvoju čovječanstva, smetaju slobodnom napretku čovječanstva. Ali smetaju samo slobodnom razvoju i napretku čovječanstva prema laži i zlu. Katolički svećenici kao Božji ribari drže u ruci mreže riječi Božje, Božjeg zakona i milosti pa ne puštaju čovječanstvo da slobodno juri prema laži i zlu. Katolički svećenici kao Božji ribari drže u ruci mreže riječi Božje, Božjeg zakona i milosti pa ne puštaju čovječanstvo da slobodno pada u ponore grijeha i opačina. Oni stežu čovječanstvo svojim mrežama i dižu ga na put istine i dobra.

Ali baš zato svećenici nijesu badavadžije koji badava jedu kruh na svijetu. Baš zato su oni potrebni današnjem svijetu koji se danas više nego ikada davi i guši u slobodi svojih laži i svojega bezakonja.

Čitao sam događaj iz jedne nedavne revolucije. Luis Fernandez Espinar bio je upravitelj kaznione. Njegova je kazniona bila puna robova i taoca. Ali i sam Luis Fernandez Espinar bio je također jedan rob, rob najsilnijeg tiranina, a to je alkohol. Svaki se dan opijao do ludila. A svako večer onako pijan ulazio je u kažnjeničke prostorije i bila mu je najveća naslada da svojom rukom kolje nevine žrtve. No iznad svega bilo mu slatko da kolje katoličke svećenike.

No Božja je ruka došla i do Luisa Fernandeza Espinara. Jednoga dana osjeti da je bolestan. Pozove liječnika i ustanovi da se radi o bolesti raka. Bolest se svakim danom pogoršavala. Nastupile su nepodnosive boli. Ni morfij nije bio više u stanju da ih utiša i ublaži. U tim je bolovima dobivao napadaje bjesnila da mu se cjedila iz ustiju pjena a on bi vikao i urlao: Nisam to bio ja! Bio sam prisiljen na to. Ja nisam nikoga ubio.

Ali smrt se sve više približavala. U posljednjim svojim danima nesretnik je počeo vikati: Ja se hoću ispovijediti. Ja sam katolik. Dovedite mi svećenika! No sama mu je njegova žena morala reći: Kako da ti dovedem svećenika kad si ih ti sam sve poubijao. I Luis Fernandez Espinar umro je u svojim mukama bez svećenika i bio je pokopan bez svećenika.

Jao nama ako i mi ovako prekasno shvatimo da trebamo svećenika! Jao nama ako ovako prekasno shvatimo da svećenika trebamo više od svojih škola i od svojih tvornica, da svećenika trebamo više od inžinjera i liječnika! Jao nama ako ovako prekasno shvatimo da je samo svećenik onaj božanski ribar koji nas je kadar izvući iz naše vječne propasti!

Jao nama ako i mi umremo bez svećenika, ali i bez Boga i nade. Amen.

Virovitica, 1951.

5. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

OPĆI POZIV NA SVETOST

Pregled:

Crkva se osobito danas osjeća pozvanom na svetost.
Ona je pozvana k svetosti
jer je Kristovo otajstveno tijelo,
jer joj je Duh Sveti duša,
jer joj je milost posvetna život,
jer joj je ljubav prvi zakon,
jer je pozvana s Kristom na križ.

Ako vaša pravednost ne bude mnogo veća od pravednosti književnika i farizeja, nećete ući u kraljevstvo nebesko. Ove smo riječi iz Govora na gori čuli u današnjem svetom evanđelju.

Tim riječima Isus je navijestio pravednost Novoga zavjeta, pravednost kršćanstva. Ta pravednost ima biti daleko iznad pravednosti Staroga zavjeta. Isusu nije dostatna obična ljudska pravednost. Isusu nije dostatna ni pravednost kakva je Bogu bila dostatna u Starom zavjetu. Isus želi pravednost koja nadilazi sve te pravednosti. Od svojih učenika Isus traži da budu sveci.

To je najdublji smisao spomenutih Isusovih riječi današnjeg evanđelja. — Ako ne budete sveti, nećete biti vrijedni za nebo! Budite savršeni i sveti kao što je savršen vaš nebeski Otac! Tako

će malo dalje Isus završiti svoj poziv i zahtjev za većom savršenošću od savršenosti književnika i farizeja.

Crkva je uvijek bila vjerna tom Isusovu pozivu i zahtjevu. Ona nije nikada prestala zvati svoje vjernike na savršenost i svetost. Na sve je načine ona svoju djecu poticala da ne budu kukolj među Božjom pšenicom koga će Bog samo trpjeti u svojoj Crkvi. Što više, ona je svoju djecu i zvala da ne budu kao Božja pšenica zadovoljni samo s najnižim plodom od trideset zrna, nego da teže i nastoje da donesu i šesdeseterostruki i stostruki plod kako to Isus govori u svojoj prispodobi o sijaču i sjemenu na Božjoj njivi.

Uvijek je to Crkva željela i tražila, zvala i poticala. Ali na poseban način u današnje doba. Baš na drugom Vatikanskom saboru u nauci o Crkvi taj je zahtjev došao do posebnog izražaja. Jedno cijelo poglavlje, od osam koliko ih konstitucija o Crkvi sadržaje, govori baš o općem pozivu na svetost u Crkvi.

Možemo jednostavno reći da je u današnje doba u tome Crkva došla do potpune svoje svijesti. Ona je shvatila svoj veliki poziv koji je inače već odavna bio izražen u samom njezinu Vjerovanju: Vjerujem u jednu, svetu, katoličku Crkvu. Crkva se uvijek zvala svetom Crkvom. Sada je jasno shvatila da uistinu mora biti svetom.

* * *

U spomenutoj konstituciji saborski su Oci ujedno i iznijeli i razloge radi čega su svi članovi Crkve obvezatni na svetost da time osiguraju Crkvi naziv sveta Crkva.

Vi te razloge uglavnom poznajete. Ali je dobro da ih malo dozovemo u svijest. Prije svega, Crkva, a to znači svi mi koji sačinjavamo Crkvu moramo biti sveti jer smo kao Crkva sjedinjeni s Kristom kao njegovo otajstveno tijelo. Mi smo udovi tijela kojemu je Krist glava.

Sami đavoli, kad su došli u blizinu Kristovu, počeli su vikati: Ti si svetac Božji! Sami su đavoli osjećali svetost u Isusu Kristu. A što onda da kažem za nas kršćane? Već sveti apostoli nazivaju Isusa Pravednikom koga zovu svetim, neokaljanim, višim od nebesa. A Crkva u svojoj uzvišenoj pjesmi koju molimo ili pjevamo kod svete mise, u Slava Bogu na visini svečano kliče: Ti si jedini svet! Isus je pravi Sin Božji koji je s Ocem i Duhom Svetim jedini svet, izvor svake svetosti i bit svake svetosti.

Kad je dakle Isus uzeo Crkvu za svoje tijelo, da li se mogao sjediniti s grijehom i nečistoćom? Jer što je zajedničko pravdi sa bezakonjem? Ili kakvu zajednicu ima svjetlo s tamom? Kako se slaže Krist s Belijalom? Tako pita već sveti Pavao.

Baš zato je Krist usmjerio čitavo svoje spasiteljsko djelo, kojim si je pripravljao otajstveno tijelo, prema tome da si stvori čistu i svetu zaručnicu i tijelo, da stvori sebi svetu Crkvu. — Jer Krist je ljubio Crkvu, piše sveti Pavao — i sebe samoga predao za nju da je posveti, da prikaže sebi slavnu Crkvu koja nema ljage ni nabora nego da bude sveta i neokaljana.

* * *

A po čemu Crkva postaje tijelom Kristovim? Pa i to znate. Po tome što živi od Isusove duše. Isus je svojoj Crkvi dao istoga Duha kojim on živi svrhunaravnim životom. Duh Sveti je duša Crkve.

No Duh Sveti u samom svojem imenu nosi svetost. On je svetost božanstva koja sve posvećuje, što zadahnjuje. On je Duh posvetitelj, kako ga zove Crkva.

Može li, dakle. Crkva koja ima kao svoju dušu tog Svetoga Duha, Duha svetosti, Duha posvetitelja, ostati izvan dohvata svetosti? Koliko smo izvan dohvata svetosti, toliko smo, dakle, izvan same Crkve jer toliko smo odijeljeni od duše Crkve, od Duha Svetoga.

* * *

No Isus je želio dati svojoj Crkvi na neki način još zorniji zahtjev svetosti. Želio je da i slijepcu bude jasno da svakoga tko je u Crkvi zove prema svetosti. U samom prvom daru po kojemu postajemo u pravom smislu ucijepljeni u Krista, i tako pravi članovi Crkve, primamo pupoljak svetosti, klicu svetosti koja se sama po sebi mora razvijati i rascvasti do potpuna cvata. Na svetom, naime, krstu primamo ili stvarno ili barem u određenju milost posvetnu koja je sila Duha Svetoga koja posvećuje i sili prema svetosti.

Kršćanin koji bi rekao da nije pozvan na svetost rekao bi isto kao kad bi rekao da on nije pozvan da bude kršćanin. Biti kršćanin i biti u milosti posvetnoj, ili barem biti određenim za milost posvetnu to je u stvari jedno te isto. A milost je posvetna klica svetosti koja se nužno razvija u potpunu svetost.

* * *

A da to bude još jasnije, Krist je svojoj Crkvi dao i zakon ljubavi. Prvi je i jedini zakon Novoga zavjeta, koji u sebi sadržaje sve zakone i zapovijedi, veliki zakon ljubavi: Ljubi Gospodina Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom misli svojom,

svom snagom svojom! Ovo je moja zapovijed da se ljubite kao što sam ja vas ljubio. To je samo drugi oblik iste prve zapovijedi.

No što znači taj zakon ljubavi nego zakon svetosti? Svetost je i ljubav jedno te isto. Toliko smo sveti koliko ljubimo Boga nada sve, a bližnjega kao što je nas Krist ljubio.

Može li onda kršćanin još reći da nije pozvan na svetost? Nije li zakon ljubavi bio prvi zakon, prva zapovijed koju je svaki od nas primio na svetom krstu?

* * *

A dade svemu krunu, Isus je sve svoje učenike pozvao na kraljevski put prema svetosti, a to je put prema Kalvariji, put svetoga križa. — Tko ne uzme svoga križa i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik — rekao je Isus kad je zvao svoje učenike za sobom na križ. — S Kristom sam razapet na križu! tako je odlučno klicao sveti učenik Kristov Pavao u ime svih njegovih pravih učenika.

Svi su dakle kršćani pozvani s Kristom na križ. Svi su pozvani na heroizam križa. A baš to je svetost. Kršćanska je svetost raspeće s Kristom. Tko slijedi Isusa do Kalvarije do križa, taj ne hoda u tami, nego ima svjetlost života. Njegova svjetlost svijetli pred ljudima da slave nebeskog Oca. To je svjetlost svetaca Božjih.

* * *

Iz svega toga možemo razumjeti nauku Crkve izrečenu i proglašenu na drugom Vatikanskom saboru: Svi su kršćani, sva su djeca katoličke Crkve pozvana na svetost. Pa zato ako ne bude naša pravednost veća nego je bila u Starom zavjetu, nećemo ući u kraljevstvo nebesko, nijesmo vrijedni Božje Crkve, Kristove svete Crkve.

Kršćanska su srca uvijek sama po sebi osjećala taj poziv na svetost koji leži na Crkvi. Ili gdje je kršćanin koji ne bi tražio od predstavnika Crkve da budu sveti? Svi su oduvijek tražili i zahtijevali od svećenika da budu savršeni i sveti. Kršćani ne mogu vidjeti ni ljage na svećeniku. Nema kršćanina koji bi zato porekao dužnost da svećenici moraju nastojati oko svetosti. Tu dolazi najbolje do izražaja osjećaj u Crkvi da je Crkva pozvana na svetost.

Ali i među vjernicima koji nijesu bili svećenici uvijek se u Crkvi nalazilo veliko mnoštvo koje je tražilo upravo posebne puteve da stignu do svetosti. Tako se već u prva kršćanska vremena rodio u Crkvi poseban stalež, stalež djevica. A kasnije je ista želja za savršenošću rodila redovničkim staležom. Koliko je različitih redova i redovničkih družbi nastalo u Crkvi tijekom njezine povijesti, to gotovo ne bismo mogli ni prebrojiti. A sve su one nastale iz želje za posvećenjem, iz trke za svetošću. Sva su redovnička pravila samo posebni putovi koji imaju jedan te isti cilj: postignuće svetosti.

No Crkva nije nikada smatrala da je svetost pridržana kao neka povlastica za svećenstvo i redovništvo. Od prvih vremena ona je uvrštavala u poseban popis svojih svetaca ljude i žene najrazličitijih staleža: mladiće, muškarce, djevojke, udate žene, udovice, slobodne i robove, odlične i priproste ljude.

A što su sveci u očima Crkve? Uvijek su sveci bili za Crkvu kao nebeski uzori. Ona je u njima gledala uzore prema kojima je željela oblikovati svoju djecu. Sveti Augustin ide čak tako daleko da u jednoj svojoj propovijedi govori da je sav smisao i sva korist štovanja svetaca upravo u tome da ih nasljedujemo.

Kad je dakle Crkva odabrala iz svih staleža svece, ona je stavila time svim staležima nebeske uzore da ih podsjeti i potakne da su i oni pozvani da slijede svoje uzore, pa da i oni postanu svetima poput svojih uzora. Čašćenjem svetaca Crkva je tako klicala svim kršćanima: Svi ste vi pozvani na svetost!

* * *

Svi smo dakle mi pozvani na svetost. Ovo je volja Božja posvećenje vaše! Tako svima nama dovikuje sveti Pavao. I mi moramo pridonijeti svoj udio u tome da naša majka Crkva bude svetom Crkvom.

Bilo je to godine 1960. Na sam sam blagdan Uskrsa sjeo na vlak da krenem na svećeničku službu u jednom selu. Iza mene uđu u isti kupe, u isti odjeljak i dva službenika adventističke vjere. Sjednu upravo nasuprot meni. Brzo se raspodjeo razgovor koji je trajao oko pola sata. Taj je razgovor bio zapravo jedna vjerska rasprava. Na koncu te rasprave kao svoj posljednji adut i prigovor našoj Crkvi oni su rekli: Vi ste Crkva grešnika. Kad vi ne biste imali u svojoj sredini psovače, pijanice, bludnike i sav drugi ološ, vi ne biste imali nikoga u Crkvi.

Nije li to strašan prigovor našoj svetoj katoličkoj Crkvi? Ona se želi zvati svetom Crkvom. A evo, protivnici je zovu Crkvom grešnika.

Možemo li mi dopustiti da ti protivnici imaju neko pravo kad sramote i kleveću našu Crkvu kao crkvu grešnika? Nije li to isto kao da i mi sami nabacujemo blatom na svoju vlastitu majku?

Ne budimo dakle ruglo i sramota svoje svete katoličke Crkve! Neka ona po nama pokaže pravo svoje lice, sveto lice! Neka

po nama pokaže da je Crkva svetaca! Neka se u nama pred čitavim svijetom pokaže da je naša pravednost veća od pravednosti književnika i farizeja, veća od svih drugih vjera i sekata! Neka u nama svijet doista vidi svetu katoličku Crkvu! Amen.

Slavonski Brod, 1965.

6. NEDJELJA PO DUHOVIMA

MATERIJA KOJA SPASAVA

Pregled:

Sedam ostataka Isusovih dobročinstva:
sedam svetih sakramenata.
Sakramenti su, kao ustuk materiji koja nosi proklestvo,
materija koja spasava.
To postaju po produhovljenju materije:
po riječi,
i postajući riječi.
To postaju po božanstvenju materije:
po milosti koju sadržava i proizvodi.
Božanski materijalizam pobjeda nad zemaljskim.

U današnjem smo evanđelju čuli jedno od nebrojenih Isusovih dobročinstava. A tko bi i nabrojio sva dobročinstva koja je Isus učinio. Ta o njemu govori Pismo: Prošao je zemljom čineći dobro!

Ali zar mislite da su sa Isusovom smrću prestala ta dobročinstva? Mislite li da je Isus time što je otišao s naše zemlje prestao na njoj činiti dobro? U današnjem smo evanđelju čuli da je od čudesnog kruha preostalo sedam košarica ostataka. To je tajanstvena slika najvećih dobročinstava, najvećih dobara koja su preostala od Isusa Krista nakon njegova odlaska sa zemlje. Tih najvećih dobara koja su preostala od Isusa na svijetu, ima također sedam.

Tko od vas ne zna za tih sedam dobara koja nam je Isus ostavio. Svi vi znate ta dobra. To je sedam svetih sakramenata.

Nažalost, koliko ima današnjih kršćana koji pravo shvaćaju ta dobra, ostavljena od Isusa Krista? Koliko ima kršćana koji

shvaćaju da su sveti sakramenti uopće neka dobra? A koliko ih istom ima koji shvaćaju kakva su to dobra? Neće biti zato uzaludno ako danas progovorimo par riječi o tim dobrima koja nam je ostavio Isus, ako progovorimo o svetim sakramentima.

* * *

Što su to sveti sakramenti? Kako da najednostavnije izrazimo što su to sveti sakramenti? Najjednostavnije ću reći što su sveti sakramenti ako kažem: Sakramenti su materija koja spasava.

Sakramenti su materija koja spasava? Što vi to govorite? Neće li tako upasti u riječ mnogi i mnogi čovjek? Ne znate li vi da materija ne spasava nego upropašćava čovjeka? Nije li već prvi grijeh i katastrofa čitava čovječanstva došla preko materije?

Doista, svi mi znamo da je materija upropastila čovječanstvo. Sveto Pismo opisuje kako je čovjek za volju jednog ploda s drveta prezreo Božju zapovijed i učinio prvi grijeh u raju zemaljskom. Po materiji se dakle čovjek iznevjerio Bogu, ostavio Boga, izgubio Boga .Po materiji je čovjek sagriješio. Po materiji je čovjek izgubio svoju svetost, svoj božanski život koji mu je davao pravo na nebo. Mateija je upropastila čovjeka.

A to je bila još nedužna materija kakva je izišla iz Božje ruke. A što istom da kažemo za materiju koju je Bog opteretio proklestvom? Kad je materija upropastila čovjeka, Bog ju je prokleo: — Prokleta zemlja radi djela tvojega — govori Gospodin. Bog na neki način daje materiju u vlast sotone koji je materijom čovjeka zaveo u propast. Do dana današnjega, kako govori sveti Pavao, stenje zemlja i sva priroda pod teretom tog prokletstva. A čovjek to prokletstvo materije osjeća u sebi i izvan sebe. Kako čovjek osjeća to prokletstvo materije u sebi, najljepše je izrazio sveti Pavao govoreći: — Znam da dobro ne živi u meni, to jest u tijelu mojemu. Nalazim drugi zakon u udovima svojim koji vojuje protiv zakona uma mojega i zarobljava me pod zakon grijeha koji je u udovima mojim. Materija se dakle u obliku strasti bori protiv onoga što je dobro u nama.

Ali čovjek osjeća prokletstvo materije i izvan sebe, on osjeća prokletstvo prirode kao takove. Nije li radi tog prokletstva priroda kroz čitavu povijest čovječanstva na neki način zasljepljivala ljudski um da se čovjek mjesto Bogu klanja prirodi? Od najstarijih vremena krivoboštvo ima svoj izvor u tom prokletstvu prirode. Pa i danas nije li obožavanje prirode glavni razlog svem bezboštvu čovječanstva? Prirodne su nauke najviše odvele ljude u bezboštvo.

Materija dakle vodi čovjeka u grijeh. Materija odvodi čovjeka od Boga. Materija strmoglavljuje čovjeka, materija ga vodi u

propast. Materija je tako kao neki najstrašniji otrov čovječanstva. U materiji je na neki način uštrcan sam otrov paklene zmije koji nosi čovjeku vječnu smrt.

Kako onda da ne bude čudno kad kažemo: sakramenti su materija koja spasava? Kako može tim paklenim otrovom otrovana materija nositi spasenje čovjeku?

* * *

Baš tu se očituje djelo božanskog majstora. Baš tu se pokazuje vještina i umijeće božanskog liječnika. On je odabrao najstrašniji otrov da iz njega stvori svoj božanski lijek.

I u ljudskoj su liječničkoj znanosti otrovi najvažniji lijekovi. Bog je to učinio i u svrhunaravi. Istu materiju koja je upropastila čovjeka Bog je odabrao da po njoj spasi čovjeka. Đavao je po materiji upropastio ljudski rod. Bog je po materiji odlučio spasiti ljudski rod. Đavao po materiji odvodi od Boga. Bog je odlučio da po materiji opet ljude vodi k Bogu. Po Božjoj je odluci materija postala glavnim sredstvom spasenja svijeta. Bog je uzeo materiju, i to onu najobičniju svagdašnju materiju iz čovjekova života, i iz nje stvorio sredstva svoga spasenja. Voda, kruh, vino i ulje — to su glavne materije većine sakramenata Isusa Krista. Ona materija koja je glavni oslonac tjelesnog života, postala je Božjom odlukom glavnim osloncem nebeskog života.

* * *

No sada dolazi glavno pitanje: Kako je to moguće? Kako je moguće da materija, taj otrov čovječanstva, postane božanskim lijekom za spas čovječanstva? Na koji je način Bog izveo djelo spasenja po materiji?

Jednom je Isus rekao — Duh je onaj koji oživljava, a tijelo ne vrijedi ništa. Materija sama po sebi kao tijelo ne bi također vrijedila ništa. Ona ne bi bila kadra dati spasenje. Ali je zato Isus učinio čudo nad tom materijom. On ju je produhovio. Kao što je Bog stvorio čovjeka time što je tijelu iz gliba zemaljskoga udahnuo duh, tako je i stvorio sakramente kao izvore spasenja time što je mrtvoj materiji dao duh.

Taj je duh Bog dao materiji u sakramentima time što je s materijom spojio ljudsku riječ. Kod svakog sakramenta Bog želi da se doda riječ materiji. Kad svećenik krsti, polijeva vodom. Ali to nije dosta. Makar to bila blagoslovljena i posvećena voda, krštenje ne bi bilo valjano krštenje, niti bi bilo uopće krštenje samim polijevanjem. Što je još potrebno osim polijevanja s vodom? Potrebno je da svećenik izgovori i riječi, određene od Isusa Krista: Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Bez tih riječi sama mate-

rija vode nema vrijednosti. Slično je kod svih svetih sakramenata. Riječ se mora pridružiti materiji, istom je onda pravi sakramenat.

No što je riječ nego plod duha, izražaj i vanjska objava duha? Riječ dakle daje dateriji u svetim sakramentima kao neki duh.

* * *

Time nije svršeno produhovljenje materije kod svetih sakramenata. Ono je time tek počelo. Pravo produhovljenje nastaje istom time što materija spojena s riječju sama na neki način postane riječju, a to znači dobiva neko značenje, neki smisao. Kad svećenik izgovori: Ja te krstim, a to znači: ja te polijevam i perem u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i kod toga polijeva vodom, nije to u prazno rečeno i učinjeno. To je imalo svoje pravo značenje. To je bio simbolični čin kao neka slika ili znak. Kao što je Isus za vrijeme svog zemaljskog života govorio u slikama, prispodobama, tako je htio da u svojim sakramentima radi u slikama i prispodobama. Sakramenti su svete slike i znakovi koji predočuju i označuju neku svetu stvar. Kad svećenik krsti, on svojim pranjem tijela predočuje i slika pranje duše. Kad svećenik pomazuje bolesnika uljem, kojim se nekada mazalo bolesnike za zdravlje tijela, on slika i predočuje liječenje duše. Slično je kod ostalih sakramenata. Svaki je sakramenat kao neka slika koja nešto prikazuje, ili kao neka riječ koja nešto označuje.

* * *

Tako je Isus produhovio materiju: s jedne strane dodajući joj riječ, a s druge strane čineći je riječju koja ima svoje značenje. No tim produhovljenjem materija još nije postala sredstvom spasa. Ovo je produhovljenje bilo samo kao neka priprava za silu po kojoj će postati doista sredstvom spasenja.

Spasenje je tako nešto božansko da se ne samo tijelo nego ni duh nije kadar uzdići do njega. Duh se mora upravo neizmjerno uzdići nad samoga sebe ako želi dohvatiti spasenje. Spasiti se znači uzdići do nebesa, popeti se do samoga Boga. Zato se za spasenje traži prava božanska sila. Kad je dakle Bog odredio da materija postane sredstvom spasenja, morao joj je dati samu božansku silu. Bog je morao zato ne samo produhoviti nego na neki način i pobožanstveniti materiju. A baš to je učinio Bog kod svetih sakramenata.

Najlakše možemo to razumjeti kod presvetog Oltarskog sakramenta. U njemu se kruh i vino pretvaraju u pravo tijelo i pravu krv Isusovu. Materija se pretvara u božansku stvarnost. Pod prilikama se materije skriva samo božanstvo. To je pobožanstvenje materije izvedeno na najsavršeniji način.

Kod ostalih sakramenata, doduše, ne postoji ovakvo potpuno pobožanstvenje materije. Ipak kod svih sakramenata nalazimo ba-

rem slično pobožanstvenje. To se pobožanstvenje sastoji u tome što je svaki sakramenat kao riječ koja nešto označuje. Ali ne obična ljudska riječ, nego riječ koju preko svećenika izriče sam Bog koji je ustanovio svete sakramente. Svećenik govori, ali samo kao Božji zastupnik, kao neka Božja usta. A sama je riječ, Božja riječ. Sveti su sakramenti, da govorimo augustinskim rječnikom, materijalne Božje riječi.

A znadete li što znači Božja riječ? — I reče Bog: neka bude svjetlost. I bi svjetlost! Riječju je Božjom stvorena zemlja i nebo. Riječ je Božja djelotvorna riječ, božanski djelotvorna riječ. U svakoj se Božjoj riječi skriva božanska sila koja stvara božanska djela.

Razumijete li onda na koji način Bog pobožanstvenjuje materiju kod svetih sakramenata? Bog te sakramente čini svojom riječju, a time im daje svoju božansku silu koju ima njegova riječ. Tu božansku silu koju sadržava svaki sakramenat nazivamo drugim riječima milošću. Svaki sakramenat u koliko je sveti znak, t. j. materijalna Božja riječ, sadržava i proizvodi božansku silu milosti. Po sakramentima dolazi Božja milost u ljudske duše.

A milošću ste spašeni — kliče sveti Pavao. Milost je početak spasa. Milost je i svršetak spasa. Pa kad kažemo: po sakramentima dolazi Božja milost u dušu isto je kao da kažemo: sakramenti nose spasenje duši. Tako su sakramenti doista materija koja spasava.

* * *

Sjećate li se zgode iz putovanja izraelskog naroda po pustinji. Već je tom narodu bilo dosadilo putovanje i lutanje po pustinji. Počeli su mrmljati na Mojsija, svog vođu, i na samoga Gospodina Boga koji ih je po Mojsiji vodio. Za kaznu Bog pusti na narod vatrene zmije, strašne zmije otrovnice. Od njihova je ugriza poginulo veliko mnoštvo naroda. Tada narod dođe k Mojsiju, prizna svoju krivicu i zamoli Mojsiju da ga zagovori kod Boga te spasi iz velike nevolje. Mojsije se doista pomoli za narod. A Bog reče Mojsiji: Načini mjedenu zmiju i podigni je visoko na kolac. Tko ugrižen od zmije pogleda na tu mjedenu zmiju, bit će spašen i neće mu otrov nauditi.

Nije li nešto slično i s današnjim čovječanstvom? Za kaznu grijeha postala je materija strašnom zmijom otrovnicom čovječanstva. Kolike je ta zmija ugrizla i uštrcala im svoj smrtonosni otrov! Kolikima je materija otrovala pamet i srce! Ta mi živimo u vijeku posvemašnjeg obožavanja materije. Nekadaje sveti Franjo klicao: Bog moj i sve moje! Danas čovječanstvo kliče: Materija moja i sve moje! Bog je alfa i omega, početak i svršetak svega. Danas je materija postala alfa i omega, počelo i svrha svega.

Današnje čovječanstvo smatra materiju vječnim i svemogućim božanstvom koje je stvoritelj svijeta. Materija proizvodi sve sile svemira. Materija proizvodi život. Materija proizvodi i samu čovječju duševnost.

Materija je dakle počelo svijeta .Ali i svrha svijeta. Materijalna proizvodnja i materijalna dobra jedini su smisao samog čovjeka i čovječanstva. Isus je rekao: Što koristi čovjeku ako cio svijet zadobije, a svoju dušu izgubi. Današnje čovječanstvo, nasuprot, govori: Što koristi čovjeku raditi za dušu, ako izgubi jedan gutljaj radosti na zemlji?

Materija je tako postala pravom zmijom otrovnicom koja truje čovječanstvo i sprema mu vječnu smrt.

No gle, Bog je postavio mjedenu zmiju! Bog je postavio materiju kao spas od otrova materije! Materija u sedam svetih sakramenata postala lijekom prokletstva materije. U sedam svetih sakramenata materija je postala izvorom spasenja čovječanstva. To je božanski materijalizam. To je božanski spasonosni materijalizam.

Prihvatimo dakle taj božanski materijalizam. To će nam biti spas od zemaljskog. Amen.

Virovitica, 1950.

7. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

PLODOVI KRŠĆANSTVA

Pregled:

Plodovi su sud života o istini i laži nauke.
To sudište izriče sud o istinitosti kršćanske nauke jer je ona donijela plodove:
pobjede nad pokvarenim tijelom,
pobjede nad pokvarenim ljudskim srcem,
pobjede nad slabošću tijela i srca,
Može li se i nad našim životom izreći taj sud istinitosti kršćanske nauke?

Što je istina? Tako je nekada pitao Poncije Pilat Isusa.

Ovo isto pitanje: Što je istina lebdi i na usnama cijelog čovječanstva nakon istočnog grijeha. Oko je čovječjeg uma toliko oslijepilo da čovjek gotovo više ne može razlikovati svjetlo od mraka, istinu od laži. A čovjek se tokom svoje povijesti već toliko na-

slušao laži i zabluda da mu je i ono malo svjetla u pameti potamnjelo, da mu je i ono malo smisla i osjećaja za istinu nestalo. Čovjek je postao gotovo nesposoban da dokazivanjem prosuđuje i rasuđuje istinu od laži.

No onaj Bog koji je dao sovi i šišmišu sposobnost da se snađe i u mraku, te u tami pogodi pravi put, dao je i čovjeku mogućnost da i u mraku svog uma pogodi pravi put prema istini, da i svojim potamnjelim razumom razlikuje istinu od laži. — Po plodovima njihovima poznat ćete ih! Tako dovikuje Bog čovjeku s potamnjelim umom da mu pokaže put do istine. Plodovi koje donosi jedna nauka — to su najjasniji i najočitiji dokaz njezine istine ili laži. — Zar se bere s trnja grožđe ili s bodljike smokve? Tako svako dobro drvo rodi dobre plodove, a zlo drvo rodi zle plodove. Ne može dobro drvo roditi zle plodove niti zlo drvo dobre plodove. Ne može istina roditi zloćom niti laž dobrotom. Ne može istinita nauka roditi zlim ljudima niti lažna nauka dobrim ljudima. Ako dakle jedna nauka rađa u životu dobre plodove, znak je da je ona istinita i dobra, a nasuprot, ako jedna nauka u životu donosi zle plodove, znak je da je ona u sebi lažna i zla. Iz korijena istine rastu plodovi dobrote. A iz korijena laži rastu plodovi zloće. — Po plodovima dakle njihovim poznat ćete ih! Po plodovima se poznaje istina. Po plodovima se poznaje i laž.

To je sudište života, sigurno i nepogrešivo sudište koje izriče sud o istini ili laži nad naukama i mišljenjima ovoga svijeta. Baš na tom se sudištu nije kadra održati nijedna ljudska nauka, a da ne bude proglašena više manje lažnom. Nijedna, naime, ljudska nauka nije sposobna donijeti u životu plodove koji ne bi bili nagriženi crvom slabosti ili opačine.

Ali je jedna nauka ipak dala i rodila te plodove. Samo to nije nauka ljudska, nego božanska. To je nauka kršćanska. Ili vam možda nije poznato kakvim je plodovima rodila u svijetu kršćanska nauka? Onda ću vas malo na to podsjetiti.

* * *

Kakvi su, dakle, plodovi koja je na svijet donijela kršćanska nauka? Kakvi su plodovi koje je kršćanstvo rodilo u životima svojih sljedbenika?

Prvi vidljivi plod koji je kršćanska nauka donijela životu — plod je pobjede nad pokvarenim tijelom.

Nigdje čovjek toliko ne osjeća prokletstvo istočnog grijeha i đavolsko sjeme posijano u raju zemaljskom kao u svojemu tijelu. Kad su se čovjeku poslije grijeha otvorile oči, prvo je vidio da je gol. Tjelesna požuda, koja se rodila u tijelu po grijehu, pokazala je čovjeku prvi plod njegova pada.

A što je kadro toliko iskvariti čovjeka kao grijeh tijela, grijeh nečistoće? Što je kadro čovjeka dublje baciti u blato i trulež? Što je kadro čovjeka više poživinčiti i materijalizirati od grijeha tijela?

A kako se čovjek osjeća slabim pred zakonima svoje pokvarene krvi i tijela! Naravni čovjek više i ne vjeruje u mogućnost čistoće. On ne vjeruje da je tko sposoban oduprijeti se strastima. Pobijediti tijelo za naravnog je čovjeka dalje nego dosegnuti zvijezde. Sve to, međutim, rađa sramotom predbračnog života, blatom vanbračnog života i truleži bračnoga života. — Što je značajka sviju vremena i krajeva naravnog čovječanstva.

No gle dolazi kršćanstvo, dolazi kršćanska nauka i ona se hvata u koštac s tim nepobjedivim zmajem! Ona se hvata u koštac s pokvarenim tijelom. I ta nauka uspijeva staviti o vrat tom zmaju lanac da ga pokori i učini podložnim razumu i Bogu.

Kršćanska nauka stavlja tom zmaju, prije svega, lanac svetosti ženidbe. Za kršćanina prestaje ženidba biti što je bila ženidba za naravnog čovjeka: iživljavanje mesa i krvi. Za kršćanina je ženidba sveta tajna Božje ljubavi i milosti koja pobjeđuje zakone tijela i krvi. A najčvršći lanac kojim kršćanska nauka pripitomljuje zmaja tijela i čini ga pokornim — to je zakon nerazrešivosti ženidbe — što je Bog sastavio, to čovjek ne može rastaviti! Tim se zakonom zmaj ljudskog pokvarenog tijela smatra pogođenim ravno u srce. Zato je taj zakon koji je kršćanska nauka provela u život jedna od najvećih pobjeda te nauke nad pokvarenošću ljudskoga tijela.

No ta je pobjeda mnogo puta sakrivena u svetištima intimnog života. Zato postoji jedna vidljiva i od sunca sjajnija pobjeda koju je kršćanska nauka izvojevala nad tijelom. Ta je pobjeda utjelovljena u čitavom jednom staležu kojeg je stvorila kršćanska nauka, a to su kršćanke djevice.

Već sveti apostoli osnivaju u kršćanskim crkvama ili zajednicama poseban stalež kršćanskih djevojaka koje se obvezuju na vječno djevičanstvo. Taj stalež nikada nije nestao iz kršćanske sredine gdje je cvala kršćanska nauka. Kršćanstvo je uvijek znalo oduševiti duše, ženske i muške, da prezru i pogaze što je ideal ljudskoga tijela. Kršćanska je nauka od tjelesnih ljudi stvorila duhovne anđele.

Ako ima na nebu anđela, anđela bez tijela — to nije nikakvo čudo. Ali da iz blata ove zemlje u pokvarenom tijelu mogu izrasti anđeli — to je čudo koje je mogla stvoriti samo kršćanska nauka. To je plod pobjede nad tijelom, pobjede nad pokvarenošću tijela kojeg je rodila kršćanska nauka. To je plod na koji može kršćanska nauka ponosno pokazati: po plodovima ćete ih njihovima poznati!

* * *

Ali nije to jedini plod kršćanske nauke. Ona je donijela i plod pobjede nad pokvarenim ljudskim srcem.

Ljudsko je srce sklono na zlo od mladosti svoje — rekao je sam Bog. Ta što je to srce nego zvjerski brlog i zmijsko leglo? Koliko je strasti u ljudskom srcu, toliko je u njemu zvijeri koje grizu i druge i sebe. I koliko je u njemu hirova, toliko je u njemu zmija koje se u njemu kao u paklenom kotlu prepliću i kovitlaju. Zato ništa nije na mjestu u tom srcu: sve je isprebacano i ispreokrenuto. A gdje nema reda, nema ni pravde. Opojen vinom strasti čovjek vrluda lijevo i desno, a pravog i ravnog puta Božjeg zakona i pravde više ni ne zna. Zato spravom govori Pismo: Nema pravedna, nema ni jednoga. Svi zastraniše, svi zajedno postadoše nevaljani, nema ga koji čini dobro, nema nijednoga.

To je naravni čovjek — čovjek koga sveti Pavao zove sinom srdžbe. Što se više taj čovjek izvana pudra svojom naukom i što se više parfimira svojom naprednošću — to više u svom srcu zaudara truležem pokvarenosti i nepravde.

Ali gle! Opet dolazi kršćanska nauka! I što ona čini od tog čovjeka Božje srdžbe i čovjeka nepravde? Što ona čini, o tome nam najbolje svjedoči jedan, da tako kažem, poseban stalež kršćanstva. O tome nam svjedoče sveti ispovjednici.

Što su to sveti ispovjednici? Najbolje nam na to odgovor daje evanđelje koje Crkva redovno čita na njihove svetkovine. — Neka budu vaši bokovi opasani i svjetiljke užežene u vašim rukama i vi kao sluge koje čekaju svoga gospodara kad se vrati sa svadbe. To su sveti ispovjednici!

To su ljudi koji su svoje bokove opasali. To su ljudi koji su stegnuli svoje prohtjeve i želje. To su ljudi, da govorimo riječima svetoga Pavla, koji su raspeli svoje tijelo sa strastima i požudama njegovim. To su jednostavno ljudi koji nijesu bili robovi svojih hirova i strasti nego kraljevi u kraljevstvu svojega srca.

Ali to su i ljudi sa zapaljenim svjetiljkama u svojim rukama! Bili su to sinovi svjetla, kako govori sveti Pavao. A rod je svjetla svaka dobrota, pravda i istina. U njihovim je rukama gorjelo vječno svjetlo jer su njihova djela bila o kojima je govorio Isus: Neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave vašeg Oca koji je na nebesima. Što više, oni su se svojim svijetlim srcem sami pretvorili u zvijezde svijeta da kao Božja djeca bez mane svijetle posred roda nevaljana i pokvarena. Sveti su ispovjednici bili prave zvijezde u noći ovoga svijeta.

A kao zvijezde oni su se uzdigli visoko iznad blata ove zemlje. Njihovo je srce bilo gore visoko kod samoga Boga. Njima je domovina bila nebo. Odanle su čekali svoga gospodara dok se vrati sa svadbe. Srcem su se koje se željom vinulo prema nebesima uzdigli nad zemlju ususret Kristu u oblake. Tako je njihovo srce ostalo netaknuto od blata zemlje i od njezine pokvarenosti. Njihovo je srce bilo čisto kao zraka nebeskog sunca koje s visina gleda zemlju.

To su bili sveti ispovjednici! To su sveti ispovjednici i danas! Jer nikada s obzorja kršćanstva ne nestaje takvih zvijezda. Nikada iz kršćanstva ne nestaje svetih srdaca. Prije će sa neba pasti njegove zvijezde nego s neba kršćanske nauke tih svetih srdaca. Uvijek je kršćanstvo rađalo svete Augustine, svete Franje, svete Antune, svete Alojzije, svete Ivane Boske. I uvijek će ih rađati dok se svijetom bude orio glas njegove nauke.

Ti sveti ispovjednici ostaju neprestani dokaz istine kršćanske nauke: Po plodovima ćete ih njihovim poznati!

* * *

Ali kršćanska je nauka dala još divnije plodove. Dala je još crvenije plodove sa svoga stabla. A to su plodovi junaštva i herojizma po kojima je čovjek postao sposoban izvojevati pobjedu nad slabošću svoga tijela i svojega srca.

Veća je slaboća ljudskoga srca od same njegove trulosti i pokvarenosti. Ljudsko je srce slabo i plašljivo. Bol i trpljenje baci na zemlju i najjačeg čovjeka, a sama riječ smrt natjera u bijeg i one koji se diče kao junaci. — Ako ustreba, ja ću s tobom u zatvor i u smrt — junačio se sveti Petar na posljednjoj Isusovoj večeri. Ali kad je došla prva sluškinja i zaprijetila mu da će on morati dijeliti s Isusom sudbinu, Petar je klonuo, izdala ga njegova hrabrost i snaga. Postao je kukavicom. Tako su se na Petru ispunile Isusove riječi: Duh je možda i hrabar, ali je tijelo slabo. Čovjek bi i htio biti jak, ali je jača od njega njegova slabost.

Opet je došlo kršćanstvo, došla je kršćanska nauka i prodrla u dubine ljudskoga srca. I što je učinila od tog bijednog, kukavnog srca? O tome nam svjedoči opet jedan čitav stalež kršćanskih junaka. O tome nam svjedoči slavan zbor svetih mučenika.

Onaj isti Petar koji je uzmakao pred bijednom sluškinjom, više ne uzmiče ni pred cijelim velikim vijećem židovskih poglavara. Pa kad su ga bičevali i kad su mu prijetili, on je otišao od velikog vijeća radujući se što je bio smatran dostojnim trpjeti za ime Isusovo. Nije prestao dan i noć navješćivati to sveto ime dok na križu nije našao pred čim je prije bježao, dok nije našao najstrašniju smrt. No to nije bio ni prvi ni posljednji Kristov učenik koga je kršćanska nauka učinila herojem da se ne boji boli ni smrti. Nepregledna četa mladih i starih, muških i ženskih, dječaka i djevojčica, pa i same djece stupa krvavim putem smrti do cilja koga postavlja kršćanska nauka, do vječne krune na nebesima.

Kršćanska nauka stvorila je i stvara mučenike! Kršćanska nauka stvara ljude koji se ne boje trpjeti i umrijeti! Kršćanska nauka stvara ljude koji pobijeđuju bol i smrt! To je plod koji nosi kršćanska nauka — plod crven od krvi. Taj plod može kršćanska nauka s ponosom pokazati pred svijetom i uskliknuti: Po plodovima ćete ih njihovim poznati!

* * *

Što je dakle kršćanska nauka nego divan vrt, divan voćnjak u kojem rastu prekrasni i preslatki plodovi? U njemu rastu plodovi dobrote i junaštva, u njemu rastu plodovi kreposti i svetosti.

Što je dakle istina? Gdje je dakle istina? Nije li istina tamo gdje su takvi plodovi kakve je donijela kršćanska nauka?

Današnji svijet naziva propovjednike te kršćanske nauke mračnjacima, lašcima i varalicama. Plodovi koje je donijela i koje nosi kršćanska nauka najbolji su odgovor svakome tko nas zove varalicama. — Po plodovima njihovim poznat ćete ih! Nauka koja je stvorila tako divne plodove kakvi su svete djevice, sveti ispovjednici i sveti mučenici — ta nauka ne može biti laž ni zabluda. Samo je istina kadra roditi i stvoriti takve rodove.

Ali ta činjenica stavlja i na nas kršćane koji se dičimo da smo sljedbenici kršćanske nauke, veliku i ogromnu odgovornost. — Po plodovima ćete ih njihovim poznati! Dajemo li i mi svojim životom plodove djela koji su dokaz istine kršćanske nauke? Ili je možda naš život, makar prividni dokaz da je naša vjera, naša nauka, laž i prijevara? Ako se pred ljudima dičimo da smo sljedbenici kršćanske nauke, a u životu smo tatovi, razbojnici, preljubočnici, svadljivci, kukavice i krivci svake druge opačine, ne bacamo li tada na svoju kršćansku nauku ljagu da je ona kriva našim zlodjelima, da je ona rodila u našem životu zlim i pokvarenim plodovima? I ako tada ljudi primijene Kristovu riječ: Po plodovima ćete ih njihovima poznati, neće li morati onda radi nas osuditi kršćanstvo, kršćansku nauku kao laž i prijevaru?

Ne budimo krivci tako strašne klevete na svoju kršćansku nauku! Ne bacajmo svojim djelima blato na svetu i istinitu kršćansku vjeru! Budimo sljedbenici svetih djevica, ispovjednika i mučenika! Dajmo i mi dokaza istini svoje vjere plodovima svoga života! Amen.

Virovitica, 1953.

8. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

RASIPNICI MILOSTI

Pregled:

Rasipnost ne vodi samo k zemaljskoj propasti nego i k vječnoj.
To je rasipnost posvetne milosti,
rasipnost milosti vjere,
rasipnost milosti obraćenja.

Današnje evanđelje pripovijeda o upravitelju koji je bio kod svoga gospodara optužen radi rasipnosti. A što ima gore radi čega bi jedan upravitelj mogao biti optužen? Što ima gore od rasipnosti?

Tko od vas ne zna što znači rasipnost za gospodarstvo? Nema sigurnijeg puta do potpune propasti i katastrofe u gospodarstvu nego je rasipnost. Sjetite se samo priče Isusove o rasipnom sinu. Dobio je od bogata oca silan imetak. Ali čim je otišao u tuđinu i tamo počeo rasipnički živjeti, brzo je sve potrošio i spao na prosjački štap.

Jednog dana dođe grčki filozof Diogen k rasipnom bogatašu te ga zamoli milostinju. Ali ne štogod nego odmah u našem novcu nekih par desetaka tisuća dinara. A bogataš će njemu: Jesi li poludio? Od drugih tražiš dinar, dva, a od mene bi odmah tisuće. — Eh — odgovori Diogen — od drugih znam da mogu tražiti sutra i prekosutra, a kad vidim tvoju rasipnost, ne znam da li ćeš sutra još nešto imati da te tražim.

Slično je rekao jedan pariški učitelj bogoslovije rasipnom francuskom kralju Franji I. On mu je savjetovao da nema previše probušene ruke kao sveti Franjo. Ako budeš imao toliko probušene ruke, načinit ćeš u Francuskoj više siromaha, nego ih je načinio sveti Franjo. Drugim riječima svojom rasipnošću dovest će Francusku na prosjački štap.

Doista, mislim, da nije potrebno mnogo dokazivati kako rasipnost vodi k rasulu i propasti zemaljskog gospodarstva. Ali će biti dobro ako se sjetimo da rasipnost vodi također k sigurnom rasulu i propasti duševnog gospodarstva. Teško čovjeku koji će pred vječnim svojim gospodarom biti optužen radi toga rasipništva.

* * *

Tko od nas ne zna da je Gospodin postavio sve nas za upravitelje svojih božanskih dobara? Nebrojena nam je svoja dobra

stavio na raspolaganje da si tim dobrima prigospodarimo nebo, da si izgradimo nebo, da si zaslužimo nebo.

Neću ni spominjati tolika dobra naravnoga reda koja nam je Bog dao. Dosta je da se sjetimo samo najvećih i najbožanstvenijih dobara koja se nazivaju svrhunaravnim dobrima ili Božjim milostima.

Prvo i najveće od tih dobara svakako je milost posvetna koju nam je Bog udijelio kao prvi dar svoje očinske dobrote na svetome krstu. Niti anđeli nijesu sposobni dostojno procijeniti vrijednost Božje milosti. Sam ju je Bog procijenio predragocjenom svojom krvlju plativši za nju cijenu svoje vlastite krvi.

Milost Božja je zaručnički prsten i zaručnički nakit kojim Bog ljudsku dušu stvara svojom ljubljenom zaručnicom. Milost Božja je oporuka kojom Bog postavlja dušu univerzalnom baštinicom svega svojega bogatstva. Milost je Božja kraljevska kruna kojom Bog kruni dušu kao svoje kraljevsko dijete za kraljicu neba i zemlje. Milost Božja je sam Božji život koji se iz Boga prelijeva u dušu da je ispuni. Po milosti duša postaje Božjom zaručnicom, Božjim djetetom, baštinicom neba, kraljicom neba i zemlje, dionicom Božje naravi, na neki način jedno sa samim Bogom.

Bilo je to u Transvaalu u Južnoj Africi godine 1867. Prolazio je neki putnik kraj skupine djece koja su se igrala kamenjem. Među tim kamenjem bio je jedan posebno svijetao kamen. Putnik zamoli djecu da mu ga dadu. Kad je putnik stigao u Kaptown, pokaže taj kamen znamenitom afričkom istraživaču Dr. Karlu Ivanu Andersonu. Upita ga kakav bi to bio kamen. Istraživač ga malo bolje pogleda pa usklikne: Vi ste bogat čovjek! To je dijamant. To je bio početak potrage za dijamantima u Južnoj Africi.

No što ćete reći za onu djecu koja su tako olako iz svojih ruku dala čitav imetak i bogatstvo? Reći ćete: Bila su djeca, pa su ludo ispustila iz ruku bogatstvo.

A što ćete onda reći za bogatu egipatsku kraljicu Kleopatru? Za jedne raskošne gozbe nije više znala kako da pokaže svoje bogatstvo pa je skinula s ušiju biserne naušnice neprocjenjive vrijednosti, stavila ih u kiselinu da se rastvore i onda je sve zajedno popila. Što ćete reći za taj Kleopatrin čin? Što ćete reći za tu rasipnost? To nije više djetinjska slaba pamet. To je već najdrskija ludost!

A što ćete onda reći za tolike kršćane koji svojim smrtnim grijehom prosiplju i bacaju kao bezvrijedno blato i smeće milost posvetnu — to najveće blago vrijedno predragocjene krvi Isusove, blago kojim se kupuje nebo? Da li su ti više djetinjasti luđaci ili više zločinački drznici — tko bi to bio kadar točno odrediti? Ali bili oni više luđaci ili više zločinci — svakako su strahoviti rasipnici.

* * *

No mislim da ima još strašnijih ili barem opasnijih rasipnika obzirom na Božju milost. Ti strašniji rasipnici — to su rasipnici milosti vjere.

Danas se uvriježilo, osobito kod inteligencije, uvjerenje da vjerovati znači kao dati neku milostinju Gospodinu Bogu. Kao da je Bog prosjak koji moli od čovjeka ne bi li se udostojio vjerovati u njega i u njegovu riječ.

No u stvari je sasvim obratno. Bog ne treba nas i naše vjere. Čovjek treba Boga i njegovu riječ, koju prima po vjeri. Vjera nije čovjekov poklon Bogu, nego je vjera veliki dar Božji. Vjera je Božja milostinja čovjeku. Vjera je Božja milost. — Nitko ne može doći k meni po vjeri — rekao je sam Isus — ako ga ne privuče moj Otac. I među vama ima koji ne vjeruju. Baš zato sam vam rekao da nitko ne može doći k meni ako mu nije dano od Oca.

A kakva je to milost ta milost vjere? Možda sama po sebi milost vjere nije tako velika milost kao što je posvetna milost. Ali je zato milost vjere važnija i sudbonosnija milost. Milost vjere je ono što je za drvo korijen, što je za ratara zemlja, što je alat za zanatliju. Ako se posiječe drvo, iz korijena će potjerati drugo. Ako tuča uništi urod sa njive, druge će godine narasti drugi. Ako zanatlija izgubi sav svoj prihod, dok ima alat i svoje ruke, ima nade da će opet nešto zaraditi za život. Tako je i vjera korijen opravdanja, zemlja na kojoj raste usjev Božje ljubavi, alat kojim se izgrađuje posvetna milost. Dok je tog korjena, dok je te njive, dok je tog alata u duši, uvijek još ima nade za čovjeka. Iz vjere još uvijek može nastati novo proljeće u duši.

No zato prosuti tu milost vjere znači podrezati posljednje korijenje, uništiti posljednje mogućnosti, upropastiti posljednju nadu svoga uskrsnuća. Kad zanatlija proigra sav svoj novac, prosuo je mnogo. Ali kad proigra i svoj vlastiti alat, proigrao je sve. Kad kirijaš proigra sav svoj dobitak, prosuo je mnogo. Ali kad on proigra i vlastitog konja s kojim je služio i živio, tad je proigrao sve. Baš to je rasipnost onih koji se igraju s milošću vjere i koji tu milost prosiplju, koji proigravaju milost vjere.

* * *

No u duševnom gospodarstvu, u djelu spasenja postoji još jedna strašnija i opasnija rasipnost nego je i rasipnost milosti vjere. To je rasipnost milosti obraćenja.

Znadete li kakva je to rasipnost, rasipnost milosti obraćenja? P. Abel, znameniti pučki misionar pripovijeda jedan svoj doživljaj koji nam može donekle osvijetliti što je to rasipnost milosti obraćenja. Taj je otac držao misije u Köflachu. Neki obraćeni nevjernik koji se na tim misijama obratio reče svome drugu u nevjeri, a koji je ustrajao u zlu: Hodi barem danas na propovijed. To je posljednja propovijed, neće ti škoditi ako ti neće koristiti .Došla je, međutim, večer. Bilo je 14. kolovoza. Navedeni nevjernik mjesto na propovijed otišao je na kupanje. Propovijed je bila u pola osam na večer i svršila je oko pola devet. Kad su ljudi izlazili iz crkve, vidjeli su veliku gomilu ljudi na ulici. Što se dogodilo? Nosili su lešinu utopljenika pokraj crkve. Bio je to upravo spomenuti nevjernik.

Razumijete li dakle što znači biti rasipnik milosti obraćenja? Tom je nevjerniku propovijed bila posljednji Božji poziv kojim ga jn zvao k spasenju. No on je proigrao tu milost posljednjeg Božjeg poziva.

Želite li još jasnije vidjeti što je to rasipnost obzirom na milost obraćenja? Sjetite se francuskog bezbožnika Voltaira! Bio je on bezbožan pisac koji se izrugivao svemu Božjemu na nebu i na zemlji. No došla je na njega teška bolest, a s bolešću se probudila njegova savjest. Grižnja savjesti natjera tog izrugivača da pozove k sebi svećenika. On se ispovijedi i pričesti. No bolest krene na bolje i on ozdravi. Voltaire zaboravi na svoju ispovijed i na svoj strah od smrti, te se, kako kaže sveti Petar, vrati kao pas na svoju bljuvotinu. On se poče izrugivati svojemu strahu i svojoj ispovijedi. Postade još gori nego je bio. Ali smrt pokuca i drugi puta na Voltaireva vrata. On opet počne vikati: Dajte mi svećenika! Ali sad je đavao znao malo bolje stražariti nad svojom žrtvom. Njegovi drugovi u bezbožnosti nijesu htjeli niti čuti da bi pustili k njemu svećenika. Voltaire je bijesnio i urlao. Ali je umro bez svećenika. Umro je tako da je njegov liječnik mogao reći: kad bi đavao mogao umrijeti, umro bi kao Voltaire.

Mislim da sada dovoljno razumijete što to znači prosipati milost obraćenja. Ali mislim da i odmah shvaćate kako je strašna sudbonosna ova rasipnost. Ako čovjek proigra posvetnu milost, posijekao je drvo na kojem su rasli plodovi spasa — prosuo je nebesko blago, ali je ostao korijen tog spasa, ostala je milost vjere iz koje opet može narasti drvo spasenja milosti posvetne. Ako čovjek proigra i tu milost vjere, ako iščupa i taj korijen milosti spasenja, proigrao je i prosuo još neizmjerno više, ali ipak još

mu ostaje glas Božje milosti koja ga poziva natrag k vjeri i k spasenju, ostaje mu sjeme iz kojeg može niknuti korijen i drvo spasenja i neba. Ali ako čovjek proigra i tu milost obraćenja, što mu tada preostaje? Tada je proigrao posljednju milost, posljednju nit spasenja. Njemu ne preostaje više ništa nego smrt i vječno prokletstvo. To je doista rasipnost koja vodi k potpunom krahu, k potpunoj propasti duševnog gospodarstva.

***

Čuli smo u današnjem svetom evanđelju o upravitelju koji je bio kod svog gospodara optužen radi rasipnosti. Nakon svega što smo danas rekli, ne bi li možda sami sebe prepoznali u liku spomenutog upravitelja rasipnika? Ne nalazi li se među nama toliko rasipnika Božjih dobara? Ne nalazi li se među nama toliko rasipnika Božjih milosti?

Koliko među nama ima uopće takvih koji bi sačuvali svoju krsnu milost? Koliko među nama ima takvih koji od svog djetinjstva nijesu učinili nijednog smrtnoga grijeha?

No biti rasipnikom krsne milosti — pa to se među današnjim kršćanima uopće više i ne računa rasipništvom, nego kao nekim nužnim izdatkom na sajmištu svijeta i života. Zato bih rađe pitao da li mi znademo barem čuvati Božju milost koju smo ponovno zadobili na svetoj ispovijedi.

Što bi na to pitanje morali odgovoriti bezbrojni današnji kršćani nego ono isto što i toliki radnici koji dobiju samo zato plaću da je odnesu u birtiju? Upravo tako idu i mnogi kršćani na svetu ispovijed po Božju milost da tu milost mogu prvom prilikom predati đavlu. Koliki muškarci kao da još drže svetu hostiju u ustima, a već im je na jeziku bezbožna psovka! Koliki mladići još nijesu ni izašli iz crkve poslije ispovijedi i pričesti, a već im je srce puno grešnih misli i želja! Nije li to prava drska rasipnost Božje milosti?

A što da kažemo za rasipnost milosti vjere kod današnjih kršćana? Čitati protuvjersku štampu — to spada na opću naobrazbu današnjeg kršćanina. Raspravljati o vjerskim pitanjima o kojima se nema često ni pojma, a kamo li pravoga pojma — to spada na bonton današnjeg društva. Izricati svoje plitke poglede na vjerska pitanja — pa to je samosvijest modernog čovjeka. Jednom riječju moderni kršćanin prečesto postupa sa svojom vjerom kao maleno dijete sa svojom igračkom. Dijete dobije, recimo, lijep automobilčić koji ide: ono će međutim brzo zagledati u njegovu utrobu i tad je s automobilčićem svršeno. Razlika je ipak velika. Dječja je igračka doista samo igračka. A milost vjere nije igračka, nego skupocjeni Božji dar od kojeg zavisi spasenje. Ono

dakle što je kod djece djetinska nerazumnost, to je za kršćanina neoprostiva i sudbonosna rasipnost.

A zar nema među nama i najstrašnijih rasipnika, rasipnika posljednje Božje milosti, milosti obraćenja? Koliko ima takvih u našoj župi koje Bog čeka već deset, dvadeset, trideset, a možda i pedeset godina! Mislite li da će Bog čekati dovijeka? Mislite li da Bog neće jednoga dana reći: Dosta je? Kolikima je već u posljednje dane doviknuo doista: Dosta je! Koliki su otišli s ovoga svijeta bez obraćenja, bez svećenika i bez Boga!

Daj račun! Tako je usliknuo gospodar svom nepravednom upravitelju. Daj račun! Tako će uskliknuti i Bog na svojem sudu i svim rasipnicima svoje milosti. Jao nama, ako i mi budemo među njima! Tada bi naša rasipnost značila za nas konačni deficit u našim računima, konačnu katastrofu našeg duševnog gospodarstva, i to za uvijek. Amen.

Virovitica, 1951.

9. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BOŽJA KUĆA

Pregled:

Isus je ljubio hram kao kuću svog Oca.
Pravi kršćanin mora ljubiti svoju crkvu kao kuću Božju: mjesto posebne prisutnosti Božje.
Crkva je kuća Božja:
kao kuća molitve,
kao kuća Božje riječi,
kao kuća milosti,
kao kuća presvetog oltarskog sakramenta.

Bilo je u proljeće treće godine Isusova javnog djelovanja. Isus se sa svojim učenicima zaputio put Jeruzalema da u središtu židovske vjere proslavi blagdan Pashe. Mnogo se naroda skupilo i pratilo ga na tom putu. Svi su oni bili više-manje uvjereni da je on obećani Mesija, od Boga obećani spasitelj židovskog naroda. Samo u njihovim glavama Mesija nije imao biti duhovni spasitelj i učitelj svijeta. Pred njima je lebdio lik Mesije kao izbavitelja od rimskoga jarma. Pred njihovim je očima bio nacrtan lik Mesije kao slavnoga židovskog kralja koji će čitav svijet položiti židovskim nogama. To su oni zato i očekivali od Isusa Krista.

No Isus nije mario za ta njihova maštanja. Isus nije htio ni čuti o takvom Mesiji.Kad god su na njega navalijavli da ga postave kraljem, on je pobjegao od njih.

Međutim sada kad se približio glavnom gradu Jeruzalemu, kao da je u njemu nastala posvemašnja promjena. Poslao je pred sobom dva svoja učenika da mu dovedu magaricu s magaretom. I on sjedne na mlado magare te kao nekada njegov pradjed kralj David jašeći uđe u grad Jeruzalem. Vidjevši to narod, uskrsnuše njegove nade. On pomisli: Sad je kucnuo čas, sad je došlo vrijeme spasa i obnove židovskog kraljevstva! Sad Isus ide da zasjedne svoje kraljevsko prijestolje! Zato počeše klicati i vikati: Živio naš kralj! Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje! Trgajući palmine grančice bacahu po putu da svečano uvedu svog kralja u njegovu prijestolnicu.

No što se dogodi? Kad je Isus ovako u slavlju ušao u Jeruzalem, nije se s narodom zaputio prema palači rimskog upravitelja Pilata da ga izbaci iz židovske zemlje. Isus je mjesto toga upravio svoje korake prema Božjem hramu. Isus je ušao u crkvu — kaže današnje evanđelje.

Crkva je privlačila Isusovo srce, a ne kraljevska palača. Nekada je mali dječak Isus pobjegao svojoj vlastitoj majci da ostane još tri dana u hramu. Priredio je veliku žalost svojoj rođenoj majci iz ljubavi prema crkvi. Sada je opet pripravio golemo razočaranje čitavu židovskom narodu: Isus je ušao u crkvu! Tolika je bila Isusova ljubav prema crkvi.

Odakle tolika Isusova ljubav do crkve? Što je Isusa tolikom silom tjeralo u crkvu? Sam nam Isus daje na to odgovor. Već onda kao maleni dječak odgovara svojoj majci: Zar nijeste znali da je meni biti u kući moga Oca? A sada opet došavši u hram da ga čisti od trgovaca on govori: — Pisano je: Kuća je moja kuća molitve. Crkva je kuća Božja, Crkva je kuća Isusova Oca. To je glavni i prvi razlog Isusove ljubavi do crkve. Crkva kao kuća Božja privlači poput magneta Isusovo srce.

* * *

Ne bi li bilo potrebno da i u današnjim kršćanima postoji barem dijelak te Isusove ljubavi do crkve? Premnogi kršćani kao da su posvema izgubili iz svojih duša smisao i ljubav do crkve. Oni bi mogli mirne duše živjeti i bez crkve. Za njih crkva ne bi ni trebala. Ako ih crkva vidi jednom na godinu, i to je već veliko čudo. Ako su par koraka dalje od crkve, već smatraju da nijesu dužni ni pogledati u nju. A što su oni spremni dati za svoju crkvu? O tome je bolje da šutimo.

No što bi moglo probuditi u srcima tih kršćana malo više ljubavi do crkve nego upravo ona misao koja je i Isusa tjerala u crkvu, koja je i u Isusovu srcu budila ljubav do crkve, a to je misao: crkva je kuća Božja! Crkva je kuća našeg nebeskog Oca! Neka nam zato ovu misao današnje sveto evanđelje usadi duboko u srce! Neka nam usadi u srce ovu veliku istinu naše svete vjere: Crkva je kuća Božja!

* * *

Možda ne shvaćamo kako bi crkva mogla biti kućom Božjom? Možda ne shvaćamo kako bi mogao u našim crkvama Bog stanovati? Može li se neizmjernog Boga zatvoriti u tijesne zidove zemaljske građevine?

To doista nije mogao shvatiti ni mudri Salamon. I on je pitao: da li je vjerojatno da bi Bog stanovao s ljudima na zemlji? Ako ga ne obuhvata nebo ni nebesa nad nebesima, kako bi ga mogla obuhvatiti mala kuća zemaljska? Zato s pravom govori sveti Pavao da Bog ne stanuje u rukotvorenim hramovima.

A nije li s druge strane nesmisao govoriti o Božjoj kući dok znamo da je Bog svudašan. Bog je na nebu i na zemlji i na svakom mjestu. Pa ako otiđemo i na kraj svijeta, pa neka se spustimo i na dno pakla — i tamo je Bog, i tamo ćemo naći Boga. Ako je dakle Bog na svakome mjestu, kako bismo mogli reći da su samo crkve Božje kuće? Nije li onda čitav svijet samo jedna velika Božja kuća?

Pa ipak ostaje činjenica koju potvrđuju sama usta vječne Istine, Isusa Krista: Crkva je kuća Božja. Nijesu crkve Božje kuće u tom smislu da bismo u njima zatvorili Boga da ga vani ne bi bilo, da ne bi opstojao izvan naših crkava. Crkve su kuće Božje samo u tom smislu što je Bog u crkvama na poseban način na koji nije nigdje izvan naših crkava. Bog je na poseban način prisutan u crkvama: zato se crkve zovu Božje kuće.

Bog je po svojoj svudašnjosti, doduše, prisutan svakome mjestu i svakoj stvari na zemlji, pod zemljom i nad zemljom. Ali Bog nije svuda jednako niti svuda jednako prisutan. Bog je na nebu, a Bog je i u paklu. Ali da li jednako na nebu kao i u paklu? Bog je na nebu kao izvor blaženstva i sreće, a Bog je u paklu kao stroga i neumoljiva pravda i osveta. Bog na nebu svojom prisutnošću čini stanovnike neba sretnima, a u paklu teškom ru kom svoje pravde samo muči i čini nesretnima. Koje li dakle razlike jedne i druge prisunosti!

Ili uzmite još jasniji primjer. Bog je prisutan svakome od nas jer u njemu živimo, mičemo se i jesmo. Ali Bog je prisutan i čovječjoj naravi u Isusu Kristu. Tko će luđak reći da je Bog jednako blizu nama kao što je bliz Kristovoj čovječjoj naravi. S

tom je naravlju sjedinjen osobnim jedinstvom. Nešto slično kao što naše tijelo pripada našem ja, pripada Kristova narav božanskom Ja druge božanske Osobe. Tko bi se mogao dakle usporediti s Kristom u Božjoj blizini?

Već iz tih primjera vidimo ili barem naslućujemo kako Bog nije jednako prisutan svakoj stvari. Prema tome da može biti jednoj stvari bliže, a drugoj stvari dalje, da može biti negdje više prisutan, a drugdje manje. U tom smislu dakle možemo s pravom govoriti o posebnoj Božjoj blizini i posebnoj Božjoj prisutnosti i u našim crkvama da se one mogu nazvati pravim Božjim kućama.

* * *

U kojem dakle smislu možemo crkve nazvati Božjim kućama? U kojem je smislu Bog u crkvama posebno prisutan? U kojem smislu on u njima posebice stanuje?

Kaže se da je Bog bio već u starozavjetnoj crkvi, u jeruzalemskom hramu na poseban način prisutan. Što više, on je i izvanjskim načinom pokazivao tu svoju posebnu prisutnost. Tako se čita u Pismu da je Bog kod posvete Salamonova hrama sišao u hram u slici svjetla oblaka. Svijetao je oblak napunio svetište nad svetištem. To je bio znak da se Bog nastanio u hramu.

A na koji je način Bog bio prisutan u starozavjetnoj crkvi? Današnje nam je evanđelje dalo na to odgovor: taj je hram Bog odredio za kuću molitve. Po riječima kralja Salamona, Bog je odredio da budu njegove oči dan i noć otvorene na svakoga koji bude molio na ovome mjestu. A te će oči biti zato otvorene da bude njegovo srce otvoreno da usliši molitvu svakoga koji bude molio na tom mjestu. Bog je dakle bio na taj način posebno prisutan u jeruzalemskom hramu što je tamo bio na poseban način spreman i pripravan čuti i uslišati molitvu svoga naroda. Na tom je mjestu Bog otvorio svoje srce. To je bilo mjesto posebnog milosrđa i dobrostivosti Božje.

Božje je milosrđe i Božja dobrota slobodna u svojem djelovanju. Zato i može Bog navezati svoju dobrotu na jedno mjesto više nego na drugo. Tako je mogao i na svoj hram u Jeruzalemu na poseban način navezati svoju dobrotu. Tako je taj hram postao na poseban način Božja kuća kao stan Božje dobrote i milosrđa.

* * *

No naše su crkve još daleko više Božje kuće. U našim crkvama Bog stanuje na daleko savršeniji način. On u njima stanuje prije svega po svojoj riječi. U našim se crkvama propovijeda i naviješta Božja riječ: zato su one Božja kuća.

Kad je Isus slao svoje učenike svijetom, rekao im je: Idite po svem svijetu i naučavajte sve ljude. Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta. Isus je posebno obećao apostolima da će biti s njima dok budu naučavali sveto evanđelje, dok budu propovijedali Božju riječ Pa zato i danas dok apostoli nastavljaju svoju propovjedničku službu u svojim nasljednicima svećenicima, dok oni u crkvama propovijedaju Isusovu riječ. Isus stoji kod njih, Isus ih vodi i čuva u propovjedanju njegove riječi. Što više, Isus je čak rekao: Tko vas sluša, mene sluša. Tko sluša svećenike, sluša samoga Isusa Krista, sluša Boga koji stoji iza svog propovjednika. A da stvar bude još jasnija, znamo i to da je riječ Božja koja se razlijeva svijetom preko naših propovijedaonica samo jeka vječne Riječi Božje koja je bila u početku kod Boga i koja je sam Bog. Preko Božje riječi koja se čuje u našim crkvama dotiče se našeg srca sama nestvorena Božja Riječ, sam se Bog približuje nama, sam Bog sa svojom mudrosti ulazi u našu dušu.

Razumijete li onda kako se mogu s posebnim pravom crkve zvati Božjim kućama dok je Bog ovako na poseban način prisutan u našim crkvama?

* * *

No ako moramo nazvati svoje crkve Božjim kućama zato što se iza njih svijetom razlijeva Božja riječ, koliko ih više moramo nazvati Božjim kućama zato što se u njima nalaze izvori iz kojih teče svijetom Božja milost.

U našim se crkvama nalaze krstionice iz kojih teče na ljudske duše prva velika milost, milost djetinjstva Božjega. U našim se crkvama nalaze i ispovjedaonice koje su izvor milosti oproštenja grešnim ljudskim dušama. U našim se crkvama čuvaju sveta ulja za sakramente svete potvrde, bolesničkog pomazanja i svetog reda, za te nepresušne izvore posebnih Božjih milosti. U našim se crkvama redovno i sklapaju kršćanske ženidbe koje natapaju vodama Božje milosti čitav ženidbeni život kršćanskih muževa i žena.

A znadete li što je to milost? Milost je svrhunaravan Božji dar. Milost je nešto svrhunaravno, a to znači iznad svake naravi. Niti svi anđeli, niti svi sveci, niti sama blažena Djevica Marija nijesu u stanju proizvesti najmanju milost za ljudsku dušu. Milost je djelo samoga Boga. Gdje se god stvara milost, znak je da je tamo Božja ruka koja je stvara. Kad se na svetom krstu stvara milost u duši djeteta, kad se kod svete ispovijedi vraća milost u dušu grešnika, kad se u ženidbi izlijeva roditeljska milost u dušu mladenaca — nije svećenik koji stvara tu milost. Sam je Bog prisutan, sam Bog dijeli svoju milost.

Što više, milost je kao neki dio Božjega života. Djelatnom se milošću ulijeva u dušu sama Božja jakost, posvetnom se milošću prelijeva na dušu sam život Božje naravi da je posveti, a to znači pobožanstveni. Milost je zato najuže i najtjesnije sjedinjenje čovjeka s Bogom. Kako dakle ne bi Bog bio tamo, gdje se dijeli njegova milost? Kako dakle ne bi bila crkva Božja kuća?

* * *

No da li je potrebno i trošiti riječi? Ta naše su crkve kuće presvetog oltarskog sakramenta! U našim crkvama uzima svećenik u ruke kruh i nad njime govori Isusove riječi: Ovo je tijelo moje. U njima uzima svećenik u ruke kalež s vinom i govori jednako Isusove riječi: Ovo je krv moja. A tko od vas ne zna što se događa na ove riječi? Sam živi Bog, s tijelom i dušom, s čovječanstvom i božanstvom silazi na naše oltare. Ili bolje, naš kruh i naše vino dižu se na nebo da se pretvore u tijelo i krv Isusovu koja je na nebu. Naša se crkva u taj čas prenosi sa zemlje u nebo. Naša se crkva pretvara u samo nebo. Pa ako je nebo na poseban način Božja kuća, ako možemo u Očenašu govoriti: Oče naš, koji jesi na nebesima, ne moramo li onda s punim pravom reći: Oče naš, koji prebivaš u našim crkvama? Čovjek mora doista biti potpun nevjernik ako na pogled presvetog oltarskog sakramenta još ne shvaća kako su naše crkve u najsavršenijem smislu Božje kuće.

* * *

Zapišimo dakle u svoju pamet! Zapišimo u svoje srce: Crkva je Božja kuća, Crkva je kuća našeg nebeskog Oca! Kad su nekada u Starom zavjetu pobožni Židovi putovali prema Jeruzalemu, prema svojoj crkvi, pjevali su pjesmu koja je započinjala: Razveselio sam se jer su mi rekli: Idemo u kuću Gospodnju. Za pobožnog je Židova bilo veselje ići u crkvu jer je u njoj gledao kuću svojega Boga. To je bilo pravo veselje? Zar da za nas kršćane bude manje veselje ići u svoju crkvu koja je više i savršenije Božja kuća od jeruzalemskog hrama? Možemo li se onda još nazvati Božjom djecom i braćom Isusa Krista?

Ili gdje da bude pravo veselje za Božje dijete? Zar možda u krčmi? Zar možda na zabavama, kinima, kazalištima i igralištima? Ne bi li doista bilo žalosno kad bi nam svuda bilo draže biti, a samo teško i dosadno u kući svoga nebeskog Oca?

A što biste rekli kad bi vam netko pokušao porušiti ili zapaliti vašu crkvu? Što biste rekli, nego da je najveći zločinac, svetogrdni zločinac? No onda stavite ruku na srce i pitajte sami sebe: Nijeste li i vi ili možda vaši ukućani doista takvi zločinci? Svaki

kršćanin koji ne mari za crkvu, koji nema ljubavi do crkve i ne polazi u crkvu, on je pravi rušitelj svoje crkve. Jer ako crkve jednog dana postanu prazne, onda ih i ne treba. I sam će Bog tada reći da ih ne treba. Sam će Bog zato dati nalog da se poruši crkva koju nitko ne treba. Jer za Boga bi bila sramota da ima takvu crkvu u koju nitko ne zalazi.

Ako dakle želimo da Bog ne da porušiti i našu crkvu, ljubimo svoju crkvu! Tada ćemo kao prava Božja djeca biti vrijednima imati Božju kuću u svojem mjestu na zemlji da po toj kući bude Bog kod nas, a mi kod Boga na zemlji i jednom na nebu. Amen.

Virovitica, 1952.

10. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SAVRŠENO POKAJANJE

Pregled:

Savršeno pokajanje sredstvo oproštenja grijeha bez svete ispovijedi.
Važnost savršenog pokajanja.
Način savršenog pokajanja.

Zanimljive su riječi koje Isus govori u današnjem evanđelju o grešniku cariniku. Carinik je, naime, pred Židovima predstavljao grešnika nad grešnicima. Nijedan uopće grešnik nije im bio toliko mrzak kao što im je bio carinik, a to znači gulikoža i varalica koji im je kao vukodlak pio krv, koji je iz njih istiskivao njihov novac.

Sam farizej u današnjem evanđelju prstom pokazuje na carinika kao na izmet ljudskoga društva, kao na grešnika u kojem su skupljeni si grijesi koje je nabrojio: razbojnici, nepravednici, preljubočinci ili kao ovaj carinik. Carinik mu je bio sve zajedno.

Kao takav grešnik došao je, evo, taj nesretni carinik u crkvu, u hram da se moli. Došao je kao gubavac, nečist od glave do pete. Pa ipak što Isus govori na koncu za tog carinika, za tog nepravednog grešnika? Kažem vam: otiđe ovaj opravdan kući svojoj. Došao je u hram crn kao jarac. Otišao je kući bijel kao janje. Došao je grešnik. Otišao je kao pravednik.

Kakva je to bila kupelj u kojoj je taj grešnik oprao svoje grijehe? Kakav je to bio čudotvoran lijek da mu je najednom izliječio sve rane? To nam se pitanje samo po sebi nameće na usta. Kakvo je to čudesno sredstvo koje je na tako jednostavan način postiglo oproštenje kod Boga?

* * *

Svima vam je poznato da je Isus ostavio za nas kršćane samo dva sredstva za oproštenje smrtnih grijeha. To su dva sakramenta mrtvih, kako se nazivaju sakramenti svetoga krsta i svete ispovijedi. Na krštenju se oprašta istočni grijeh i svi ostali grijesi, ako ih je čovjek imao, samim polijevanjem krsne vode. Na svetoj se ispovijedi opraštaju grijesi koje je čovjek počinio poslije krštenja, ali pod uvjetom da ih je skrušeno priznao pred ovlaštenim svećenikom. Bez priznanja teških grijeha pred svećenikom nema oproštenja tih grijeha. Isus je, naime, rekao apostolima, a po njima njihovim nasljednicima: Kojima vi oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će im zadržani. Time je sakramenat svete ispovijedi proglašen jedinim izravnim putem do oproštenja smrtnih grijeha.

To su osnovne istine naše svete vjere. Bez krštenja ili svete ispovijedi nema oproštenja smrtnih grijeha.

Pa ipak Isus govori o cariniku kojemu je Bog oprostio grijehe bez svete ispovijedi. Zar su ljudi Staroga zavjeta bili sretniji od nas da lakše dođu do oproštenja grijeha nego mi u Novom zavjetu? Zar su ljudi Staroga zavjeta lakše dolazili u nebo nego mi kršćani?

Daleko od toga! Nije Bog u Novom zavjetu dao svetu ispovijed da nam oteža naše spasenje i oproštenje grijeha, nego da nam to olakša. Sveta ispovijed zato nije ukinula izvanredne putove do oproštenja grijeha koje je pružio Stari zavjet, nego ih je samo udopunila.

Baš zato postoji i za nas kršćane isti put do oproštenja grijeha kojim je do tog oproštenja došao carinik. I mi kršćani možemo također bez izravne ispovijedi doći do oproštenja svojih pa i najtežih grijeha.

* * *

Bilo je to 8. prosinca 1881. U velikom bečkom Ringtheatru — kazalištu, planula je vatra baš za vrijeme dok je kazalište bilo dupkom puno gledalaca. Nastala je neopisiva panika. Na prvi očajni krik: Gori! Vatra! sve je nagrnulo na izlaze. Jedan se gurao preko drugoga tako da su svi zakrčili vrata. Užasna krika, vika, plač, jauk, vrisak, zavijanje prolamalo se dvoranom. Najed-

nom se začuje iz visine neke lože glas djevojčice. Roditelji su je bili uzeli sa sobom u kazalište, makar je jedva svršila osnovnu školu. Ta djevojčica poviče najjačim glasom što je glasnije mogla: Molimo pokajanje! I odmah započne čin kajanja, skrušenja: Kajem se od svega srca što sam uvrijedila Boga najveće i najmilije dobro!

Zašto je ta djevojčica ovo učinila? Ona je čula u školi: ako se kršćanin savršenim pokajanjem pokaje, opraštaju mu se odmah svi grijesi, pa i teški grijesi ako ih ima na duši. Što je dakle mogla ljepše učiniti u tako strašnoj opasnosti nego pozvati ljude koji su stajali pred vratima smrti da se izmire ovim pokajanjem s Bogom prije njegova suda?

Savršeno pokajanje — to je, evo, velik put do oproštenja smrtnih grijeha izvan svete ispovijedi. To je bio i put carinika u današnjem evanđelju. To je jedini put do oproštenja grijeha svima onima kojima ne stoji na raspoloženju sveta ispovijed.

* * *

Sigurno vam je poznat slučaj iz života svetoga Ivana Vianeja. K tom svetom župniku koji je živio u prošlom stoljeću dolazili su ljudi iz čitave Francuske, pa čak i izvan Francuske da uređuju svoje račune s Bogom i da nađu mir svoje duše. Jednoga dana molila je u crkvi tog župnika neka žena u dubokoj crnini. Golema joj je bol probijala na licu. Kad li najednom pristupi k njoj sveti župnik i reče joj: — On se spasio! Dama je bila sva smetena i zbunjena. — Kažem vam, spasio se. Žena je stresla glavom kao da želi reći da to ne može vjerovati. Tada svetac još jednom reče s posebnim naglaskom: — Tako je kako vam kažem. On se spasio i on je u čistilištu.Morate za njega moliti. Između naslona mosta i vode on je imao još vremena da probudi čin savršena kajanja. Presveta mu je Djevica izmolila tu milost. Da li se sjećate svibanjskog oltara u vašoj sobi? Makar vaš muž nije bio previše pobožan, ipak je katkada molio. To mu je ishodilo pokajanje i obraćenje u posljednji čas.

Što je bilo na stvari? Muž se spomenute gospođe bacio kao samoubojica s jednog mosta u rijeku i utopio se. Radi toga je ta gospođa došla u svojoj boli u Ars. Arški je župnik Božjim nadahnućem spoznao čitavo stanje i pitanje te nesretnice još prije nego mu se izjadala. No Bog mu je pokazao i put spasenja koji je tog grešnika u posljednji čas izbavio iz pakla u koji je sam sebe strovaljivao. Taj je put bilo savršeno pokajanje po zagovoru B. D. Marije. U čas dok je letio s mosta u rijeku, sinula mu je u duši spasanosna misao i osjećaj pokajanja. Pokajao se i bio je spašen.

Ovo je jedan od najsjajnijih primjera da pokaže što znači savršeno pokajanje za čovjeka grešnika. Ima, naime, slučajeva gdje je savršeno pokajanje jedini spas od pakla. Koliki ljudi danas dođu u takve prilike da jednostavno ne mogu doći do svećenika! A smrt im stoji pred očima! Dogodi se kakva nesreća. Čovjek visi jedva još na niti života. Svaki čas može biti sudbonosan. Nema prilike ili nema vremena za ispovijed. Što preostaje tom grešniku ako ima smrtni grijeh na duši? Ili pakao ili savršeno pokajanje!

A zar nije svako lijeganje u krevet vrlo slično lijeganju u smrtni krevet? Koliki su već na večer živi usnuli, ali se nijesu probudili na zemlji, nego na Božjem sudu! Kada dakle čovjek ide u krevet, mora ići tako kako bi se želio probuditi na Božjem sudu. Čovjek bi morao rađe leći sa zmijom otrovnicom nego sa smrtnim grijehom na duši.

Što dakle da učini svaki grešnik prije nego legne u krevet, prije nego će zaspati? Što drugo nego najprije ishoditi od Boga oproštenje svojih grijeha? Nijedan kršćanin koji je po danu učinio ma i jedan smrtni grijeh ne bi smio leći ,a da prije ne učini savršena pokajanja.

A da li bi pravi kršćanin smio živjeti i jedan čas u smrtnom grijehu? Da li bi kršćanin smio dopustiti da mu sotona bude gospodarom jednu minutu? Ako dakle po nesreći padne u smrtni grijeh, on bi morao u isti čas skočiti na noge. Isti čas kad je sagriješio morao bi sei savršeno pokajati da se oslobodi od đavolskog ropstva.

Ništa zato nije za čovjeka grešnika važnije na svijetu nego naučiti učiniti dobro savršeno pokajanje.

* * *

Što je dakle taj božanski lijek koji liječi gubu smrtnih grijeha? Što je to savršeno pokajanje?

Kad bi bilo savršeno pokajanje tako lako učiniti kako ga je lako opisati riječima, ne bi bilo nijednog grešnika u paklu. Savršeno pokajanje, naime, znači žaliti za grijehe iz savršene ljubavi prema Bogu.

Ili ako hoćemo još jednostavnije, dosta je izmoliti molitvu kajanja kakva je redovno danas u običaju u našim katekizmima i molitvenicima prije ispovijedi. Dosta je od srca reći: Kajem se od svega srca što sam uvrijedio Boga, najveće i najmilije dobro. To je upravo formular, obrazac savršenog pokajanja.

Sve je to, međutim, lako reći, ali nije lako izvršiti. Bog, naime, ne gleda na naše riječi, nego na naše srce. Mi sami u toj molitvii govorimo: Kajem se od svega srca. A budući da savršeno pokajanje predpostavlja savršenu ljubav prema Bogu, jasno je da

se radi o srcu jer bez srca nema ljubavi. Čitavo zato pitanje savršenog pokajanja leži u našem srcu.

To je, evo, najveće pitanje i najveća poteškoća! Kad bi se jezikom išlo u nebo, ne bi bilo tamo teško doći. Ali jer se ide srcem, tu nastaje prava poteškoća. Srcem izreći: Kajem se, žao mi je, i to zato što sam uvrijedio Boga kao najveće i najmilije dobro — uvijek je stvar vrlo problematična.

Tu je upravo pitanje tolikih kršćanskih ispovijedi. Veliki pučki misionar koji je inače izmirio s Bogom nebrojene duše, sveti franjevac Leonardo portumauricijski, usudio se ustvrditi da većina kršćanskih ispovijedi ostaje nevaljanima. A zašto? Glavni je razlog jer im upravo manjka pokajanje. Mnogi dođu na ispovijed, a da se uopće nijesu pokajali. Oni misle da je svećenik neki čarobnjak koji može svojim križanjem izbrisati njihove grijehe. Oni jednostavno zaboravljaju da bez iskrena kajanja svećenik ne može ništa. Kao što krojač ne može bez sukna sašiti odijelo niti pekar bez brašna ispeći kruh, tako ni svećenik ne može kod ispovijedi bez vašeg kajanja oprostiti grijehe.

No ako se mnogi i izvana pokaju, i izmole djelo pokajanja ili skrušenja, koliko puta to ostaju samo prazne riječi bez srca! Svećenika se tim riječima može prevariti, ali Boga se ne može. Takve prazne riječi pred Bogom zvuče kao prava laž. Ako netko kaže: Kajem se od svega srca, a u srcu nema nikakva kajanja, što čini drugo nego pred Bogom otvoreno laže? On je lažac koji se usudi Bogu u lice lagati. Zato i njegovi grijesi ostaju još veći pred Bogom, nego su bili prije ispovijedi.

Kod ispovijedi se, međutim, ne traži tako savršeno pokajanje kao što se traži da netko dobije oproštenje izvan ispovijedi. Tamo je dosta da se kajemo iz samoga straha pred paklom ili radi samoga gubitka neba. Izvan ispovijedi to, međutim, nije dosta. Da dobijemo oproštenje izvan ispovijedi, traži se savršeno pokajanje, vrhunac kajanja, a to je, rekli smo, kad se kajemo iz ljubavi prema Bogu kao najvećem dobru.

* * *

Kako dakle da obavimo dobro i valjano savršeno pokajanje?

K jednom svetom ispovjedniku došao je mladić koji se bio zapleo u nečiste grijehe i u njih je posvema tijelom i srcem zaglibio. Taj mladić reče svećeniku da bi on rado obavio dobru svetu ispovijed, ali se ne može nikako srcem otrgnuti od svojih omiljelih užitaka i grijeha. Pa zato ne može ni načiniti pravo i iskreno kajanje. Svećenik potraži među svojim sličicama jednu i dade je mladiću pa mu kaže: Mladi prijatelju, promotrite kroz osam do četrnaest dana svaki dan kroz pet minuta ovu sličicu. Tada se vratite! Sličica je predstavljala Isusa svezana za stup bičevanja

sveg u krvi i ranama od okrutnih bičeva. Već nakon osam dana vrati se mladić sav u suzama, klekne u ispovijedaonicu da raskajan ispovijedi svoje grijehe.

Taj je mladić dobio u ruke odlično sredstvo da probudi pravo kajanje u svojoj duši. A slično sredstvo stoji svima nama na raspolaganju. Svi pravi kršćani imaju u svojoj kući raspelo ili križ. Nema, međutim, jednostavnijeg sredstva da probudite u svom srcu ne samo kajanje nego i savršeno kajanje od raspela na kojem visi slika raspetoga Krista, raspetoga našega Boga.

Ljubio me i predao je sebe za mene! Tako kliče sveti Pavao na pogled raspetog Krista. — Po tome Bog pokazuje svoju ljubav prema nama što je Krist umro za nas. Po tom smo upoznali ljubav — kliče sveti Ivan — što je on za nas svoj život položio.

Ljudima je Bog oduvijek izgledao kao strahovita sila pred kojom su drhtali, strepili i bježali. Na križu se, međutim, Bog pokazao kao beskrajna dobrota koja privlači srca na svoje srce u ljubavi. — Kad budem uzdignut, sve ću privući k sebi — rekao je sam Isus. Gledajući križ doživljujemo Boga kao dobrotu, kao beskrajnu dobrotu koja je vrijedna beskrajne ljubavi. Naše srce kao da samo leti raspetom Kristu u zagrljaj.

Zato pod križem i najzornije doživimo i svu krivnju svoje nezahvalnosti, svu krivnju pogažene Božje ljubavi. Kad bi dijete ubilo svoju majku, da li bi moglo bez suza promatrati ranu koju je svojom rukom zadalo srcu koje ga je ljubilo? A što je rana presvetoga Srca, nego rana koju smo mi svojim grijesima zadali Bogu koji nas je toliko ljubio? Ne stoji bez razloga napisano da je iz Isusova Srca potekla krv i voda. Svaka kap krvi iz Isusova srca već je rodila bezbrojne vode suza u kršćanskim srcima. Ako dakle želimo da uistinu poteku suze pokajnice iz našega srca, tada neka i na nas kapne koja kapljica krvi iz Kristova probodena Srca. Stanimo pod Kristov križ! Sjetimo se svog raspetog Boga i njegove ljubavi!

Želite li dakle da vam ispovijedi budu sigurno valjane, za ljubav Božju, nikada ne propustite prije svete ispovijedi pogledati na raspelo, promotriti sveti Isusov križ! Pod križem ćete najbolje obaviti djelo pokajanja. Pogledajte ljubav na križu i sjetite se: Bog je meni bio dobar, a ja sam prema njemu bio zao i nezahvalan. Tada se možete kao carinik udariti u prsa i reći: Bože, milosrdan budi meni grešniku.

Nikada ne propustite toga ako želite da vam ispovijedi budu valjane. Ali još više to vrijedi ako želite da izvan ispovijedi dobijete oproštenje grijeha. Razbojnik s desne strane Isusova križa upravo je tako došao do svog oproštenja što je promatrao raspetoga Krista. To je najsigurniji put do oproštenja i za nas. Ako nemamo pred sobom raspelo, sjetimo se barem u duhu raspetoga Isusa, raspetoga Boga koji nas je ljubio do križa! Ako taj du-

ševni pogled izmami iz našeg srca jednu suzu ljubavi prema tako dobrome Bogu koga smo uvrijedili, znajmo: naši su grijesi u taj čas oprani. S takvim bismo pokajanjem mogli sigurni poći i pred strašno Božje sudište. — Zaista vam kažem otišao je opravdan kući. Te riječi Isusove o cariniku vrijedile bi tada jednako i za nas.

* * *

Dakako, to je samo pomoćno sredstvo oproštenja grijeha. Savršeno pokajanje ne odstranjuje potrebu svete ispovijedi. I onaj koji je savršenim pokajanjem primio oproštenje grijeha, dužan je kod prve ispovijedi svećeniku priznati smrtne grijehe makar su mu već oprošteni.

Što više, kog savršenog se kajanja zapravo dobiva oproštenje u vidu buduće svete ispovijedi. Krv Isusova koja će se na grešnika izliti kod svete ispovijedi po savršenom se kajanju već unaprijed izlijeva na njegovu dušu da je opere od grijeha. Pa zato onaj koji ne bi imao nakane da grijehe ispovijedi, ne bi ni dobio oproštenje nikakvim kajanjem.

No makar smo dužni te grijehe ispovijediti, za prave je kršćane najvažnije da su im grijesi oprošteni. Za prave je kršćane najvažnije da ne žive u đavolskom ropstvu i da mogu mirno stupiti pred Božje sudište.

Zato ne propustimo nijedan dan obaviti ovu svetu vježbu, vježbu savršena kajanja. Barem prije spavanja naučimo se obaviti čin kajanja. Kad nam ta vježba postane svagdanjom navikom i potrebom, neće se dogoditi da nepripravni otiđemo s ovoga svijeta. Time ćemo biti u najvećoj mjeri osigurani od nesretne smrti. Za nas će doista Isus reći u smrtnom našem času: Otišao je opravdan svojoj kući. Otišao je opravdan u svoju vječnu kuću u koju ne ulazi ništa nečisto i grešno. Amen.

Slavonska Požega, 1960.

11. NEDJELJA PO DUHOVIMA

DUŠEVNA GLUHONIJEMOST

Pregled:

Nevjera kao duševna nijemost dolazi
od duševne gluhoće po kojoj čovjek ne čuje
Božjeg glasa:

u svojoj savjesti,
u Kristovoj riječi,
u riječi Crkve.

Dovedoše k Isusu gluhonijema.. O tome nam pripovijeda današnje evanđelje.

Shvaćate li bijedno stanje čovjeka gluhonijema, osobito takva koji nije išao nikakve škole za gluhonijeme? Takav se nesretnik nalazi kao u nekoj tamnici, u samici, odijeljen od cijeloga svijeta. Ništa, naime, ne spaja čovjeka s čovjekom kao što ih spaja riječ, kao što ih spaja govor. A to je upravo uskraćeno ovakvom nesretniku.

Takva dakle jadnika dovedoše k Isusu. Isus ga je oslobodio njegova ropstva i lanaca u koje ga je gluhonijemost bacila. Narod je zato s pravom klicao: Sve je dobro učinio. I gluhe je učinio da čuju i nijeme da govore.

* * *

I danas na svijetu ima takvih nesretnika. I danas na svijetu ima gluhonijemih. Ne govorim o gluhonijemim koji nijesu kadri govoriti svojim tjelesnim jezikom i čuti svojim tjelesnim ušima. Govorim o daleko bijednijim gluhonijema. A to su duševni gluhonijemi. To su oni nijemi kojima duša nije u stanju da progovori jer im je duša gluha da ne čuje duševnu riječ.

Trebam li vam tumačiti što je govor čovjekove duše? Zemaljski je govor, govor koji čovjek nauči od svog oca i majke na zemlji. Govor, međutim, duše — to je govor koji čovjek nauči od svog nebeskog Oca i od svoje majke Crkve. To je govor u kojem zvuči Božja riječ, riječ naučena od samoga Boga. To je, drugim riječima, govor vjere.

A što je onda duševna nijemost? Duševna je nijemost čovjekova nevjera. Đavao sveže čovjeku jezik njegove duše da nije kadar izreći Božju riječ. Čovjek ostaje nijem u svojoj duši.

Tjelesna nijemost redovno ne dolazi odatle što bi čovjek imao pogrešku na jeziku. Jezik je redovno nijemacima posvema zdrav. Na drugoj nesreći leži krivnja njihove nijemosti. Oni su gluhi. Oni ne čuju glasa ni riječi i zato nijesu bili u stanju naučiti govor. Zato su ostali nijemi. Oni nijesu nijemi nego gluhonijemi.

Nešto je slično i s nijemacima u duši, s nevjernicima. I ta duševna nijemost redovno je posljedica duševne gluhoće. Ti su nesretnici gluhi da ne čuju Božjega glasa. Kad bi oni bili kadri čuti Božji glas, oni bi naučili i Božji govor. U njihovu bi tada srcu odjeknula Božja riječ govorom vjere.

Ako vam to nije jasno, promotrite samo malo Božje glasove kojima se Bog glasi čovjeku. Vidjet ćete vrlo lako kako je upravo

gluhoća obzirom na te Božje glasove glavni razlog duševne nijemoće koja se zove nevjerom.

* * *

Židovi su držali gromove Božjim glasom. I doista kad je Bog govorio Židovima na Sinajskoj gori, govorio je glasom grmljavine i groma. A Bog uvijek govori glasno poput gromova. Čovjek mora biti doista teško gluh ako ga ne čuje.

Možda će tko ipak zapitati: Pa gdje je taj Bog kojii govori gromovskim glasom? Gdje je taj gromoglasni glas Božji?

Nijeste li ga čuli? Pa to je Božji glas, prije svega, u vašoj savijesti! Nema čovjeka i ne može ga biti koji je pri zdravoj pameti, a da ne bi u svojoj nutrini čuo glas koji mu vječno dovikuje: ti moraš činiti dobro! Ti ne smiješ činiti zlo! Strahovit je taj: moraš! i taj: ne smiješ! koji neprestano ori u našoj duši.

Tko na svijetu može nama ovako bezuvjetno, ovako nepopustljivo, ovako tvrdo i sigurno govoriti: Moraš? Tko može čovjeku i njegovoj slobodnoj volji ovako nadmoćno nametati svoju zapovijed? Tko bi mogao meni reći: moraš i ne smiješ, nego samo onaj koji je jači od mene? Sila je to u meni koja je jača od mene. Ima dakle u nama sila jača od nas koja nas može prisiljavati, koja nam može zapovijedati, koja nam može reći: moraš i ne smiješ. Mi osjećamo da je ta sila uvijek u nama. Svuda nas prati i njoj pobjeći ne možemo. Pred tom silom osjećamo odgovornost, osjećamo se pred njom krivi ako ne poslušamo njezin glas: moraš!

Čovjek luđak pita: gdje je Bog. Ljudi traže Boga negdje po zraku, a on je bliže njima nego su oni sami sebi. U njem živimo, mičemo se i jesmo! U nama je Bog. Njegov glas slušamo neprestano u sebi: ti moraš činiti dobro! Ti ne smiješ činiti zlo!

Savjes je dakle naša Božji glas. Tko postane gluh za svoju savjest, taj je gluh za Boga, taj ne čuje Božji glas.

Nije li, međutim, odatle jasno zašto ima nijemih među ljudima, zašto ima takvih koji ne mogu govoriti Božji govor, govor svete vjere? Nijemost dolazi od gluhoće. I duševna nijemost od duševne gluhoće. Lijepo opominje sveti Pavao svog učenika Timoteja: Čuvaj dobru savjest. Ovu su neki odbacili i doživjeli brodolom vjere. Odbaciti savjest, prečuti savjest znači pomalo i gubiti vjeru. Gluhoćom se dolazi do nijemoće. Može li čovjek koji svoju savjest naziva samo nekom nutarnjom nadogradnjom koju je izgradio odgoj, a ponajviše krivi odgoj, može li takav i sanjati da bi mogao vjerovati?

* * *

No glas Božji ne ori samo u našoj nutrini. Taj je glas zazvučao i u povijesti čovječanstva. Bog je mnogo puta i različitim načinom govorio ocima po prorocima, a posljednje je dane progovorio

po svojemu Sinu. Sin je Božji upravo izvorna Božja Riječ. Zato je po njemu silnije od svih gromova zazvučao svijetom Božji glas, glas Božje riječi.

Sam je Bog kod Isusova preobraženja s neba rekao: Ovo je moj ljubljeni Sin, njega slušajte. A Bog je i svojom božanskom silom potvrđivao Isusove riječi. Čudesa koja je Isus činio svjedočila su za njega. Židovski rabin Nikodem dolazi k Isusu i govori: Znamo da si učitelj, koji je došao od Boga, jer nitko ne može činiti ovih čudesa ako Bog nije s njime.

Ali Kristova je riječ, Kristova nauka sama po sebi najveće čudo. Ona je sama božansko svjedočanstvo o sebi. — Još nikada nije čovjek ovako govorio — morali su priznati koji su ga slušali. U toj nauci nijesu do dana današnjega ni najveći neprijatelji mogli pronaći ni najmanje pogreške ili krivice. Kristova je riječ tako čista, tako sveta, tako uzvišena da ju je mogao izreći samo Bog. — Nebo će i zemlja proći, ali neće proći moje riječi — mogao je sam Krist reći. Njegova riječ prkosi vremenima i vjekovima. Ona je danas upravo tako snažna i vrijedna kao je bila pred dvije tisuće godina. Takva riječ može biti riječ samo vječnoga Boga.

U Kristu i po Kristu govorio je dakle Bog čovječanstvu. U Kristu i po Kristu odjeknula je Božja riječ našom zemljom. A zašto onda ta riječ ne nađe jeku i bezbrojnim ljudskim dušama? Zašto taj Božji govor ne nauče tolike duše nego ostaju nijeme? Treba li tome tražiti razlog? Pa one su gluhe da bi uopće čule Božji govor i Božji glas koji je odjeknuo u Kristu!

Sam Isus je lijepo to istaknuo: Ovce moje slušaju moj glas. Tko je od Boga sluša Božju riječ. Zato vi ne slušate jer nijeste od Boga, reče Isus Židovima. Da čovjek čuje Božji glas, mora imati Božje uho u svojoj duši. Bez te božanske moći čovjek je nesposoban čuti Božji glas, Božju riječ. Kako dakle da je nauči? Kako da po njoj progovori?

A znate li što je prvi uvjet da čovjek može imati to Božje uho u svojoj duši kojim da čuje Božji glas? Prvi je uvjet da čovjek bude čovjek, a da ne bude životinja. Bog govori čovjeku, a ne životinji. Božji zato glas može čuti samo čovjek, a ne životinja.

Zašto židovski narod nije primio Krista kao učitelja koji je od Boga došao? Zašto u njegovoj riječi nije prepoznao Božji glas kojim mu je Bog govorio? Zašto je zato i odbacio Božju riječ koju mu je Krist od Boga donio? Taj je narod bio dobio srce koje nije težilo ni za čim drugim osim za zemaljskim dobrima. Zemaljski kruh, zemaljska sloboda, zemaljsko kraljevstvo, zemaljski raj — to su bile jedine težnje tadanjeg židovskog naroda. No što je to bilo drugo nego životinjsko srce koje traži samo životinjska, tjelesna dobra? Dok ih je Krist hranio zemaljskim kruhom, oni su trčali za njim da ga učine kraljem kao što životinja trči za

čovjekom dok joj nosi u valov hranu. Ali kad im je Krist počeo govoriti o nebeskom kruhu, o kraljevstvu koje nije od ovoga svijeta, oni su se okrenuli od njega govoreći: Tvrd je ovo govor i tko ga može shvatiti. Svinja nije kadra shvatiti što je to biserje.

Tako je bilo uvijek. Tako je i danas. Svatko tko u sebi nosi životinjsko srce, svatko tko nema viših želja nego se najesti i napiti, tko sanja samo o zemaljskom raju, taj mora postati gluh za Božju riječ. Taj zato ne može čuti Božju riječ koja je po Kristu zaorila svijetom.

* * *

Božji glas odjekuje dušom po glasu savjesti. Božji glas odjeknuo je svijetom po Kristovoj riječi. Ali Božji glas i Božja riječ odjekuje svijetom u jednoj vanjskoj činjenici današnjega vremena. Nije Bog govorio samo pred dvije tisuće godina preko svojega Sina Isusa Krista. Bog govori cijelom čovječanstvu i danas, a govorit će i do svršetka svijeta. Bog je ovjekovječio glas i riječ Isusa Krista u glasu njegova otajstvenog tijela koje se zove svetom njegovom Crkvom. Kristov glas i Kristova riječ odjekuje svijetom u glasu svete katoličke Crkve, a napose u glasu njezine vrhovne glave, svetoga Oca Pape.

Kada Krist odlazi sa svijeta i šalje svoje nasljednike svijetom, on im govori: Idite i naučavajte sve narode. Učite ih sve što sam ja vas učio. A ja ću biti s vama u sve dane do svršetka svijeta. Ja ću biti s vama da vas čuvam od svake zablude. Ja ću biti s vama da vas podsjećam na svu svoju nauku. Što više, Isus je obećao svojim apostolima: Neću vas ostaviti sirotama. Ja ću po- ~~stati lopov? Onaj tko je htio biti lopovom, taj je ostavio rađe~~ podsjetiti na sve što sam ja govorio. On će ostati kod vas do vijeka, a to će biti Duh istine, Duh Sveti.

Krist i Duh Sveti, dakle pravi Bog ostaje vječno u sve dane do svršetka svijeta sa svojom Crkvom, s učiteljima te Crkve. Preko Crkve dakle govori Bog. — Tko vas sluša, mene sluša. A tko sluša mene, sluša Oca mojega koji je mene poslao. Ako dakle tko ne sluša Crkve, neka ti bude kao carinik i poganin — rekao je Isus.

Riječ Crkve, nauka Crkve nosi i sama u sebi božanski biljeg. Ona sama o sebi svjedoči da je Božja riječ, da Božji glas odjekuje u njoj. Već sama vječna mladost dostatan je dokaz njezina božanskog značaja. Ali još više njezina životna snaga svetosti. Koja bi se nauka na svijetu mogla pohvaliti da je stvorila toliko dobrih ljudi, pa čak i svetaca kao što ih je stvorila Crkva po svojoj riječi? Tko ikada prihvatao riječ Crkve zato da može postati lopov? Onaj tko je htio biti lopovom, taj je rađe ostavio Crkvu s njezinom naukom. Recite sami: zar vi dolazite u crkvu

da slušate nauku svoje Crkve da možete biti zli i nepošteni ljudi? koja uzdiže, koja posvećuje. No kakva bi to mogla biti druga sila osim sile samoga Boga. Tako vi osjećate da u nauci Crkvi do- Vi slušate tu nauku jer osjećate u njoj silu koja oplemenjuje, ista odjekuje sam glas Božji, da je ta nauka prava Božja riječ.

Ono što je, dakle, savjest za pojedinca čovjeka, to je Crkva za cijelo čovječanstvo. Crkva je kao savjest čovječanstva. Crkva je glas Božji za čovječanstvo. Kao što nema sile koja bi potpuno iščupala iz srca čovjekova glas savjesti, tako ni vrata paklena ne mogu nadvladati Crkve. Njezin će se glas čuti do konca svijeta.

No da li onda još jasnije ne shvaćate zašto duhovna nijemost nevjere dolazi od duševne gluhoće koja ne čuje Božjega glasa. Glas Božji po Crkvi ori svijetom. Vjera dolazi od propovijedanja, a propovijedanje biva riječju Kristovom — piše sveti Pavao. Ali pitam: zar nijesu čuli? Što više, po svoj se zemlji raširio njihov glas, i njihove riječi do kraja svijeta. Možemo mirne duše reći da danas više nema čovjeka do kojega ne dopre izravno ili neizravno glas Božji koji odjekuje po Crkvi.

A zašto onda ljudi ne čuju tog glasa? Zašto ne odgovore tom glasu riječju vjere u svojem srcu? I na to nam daje odgovor sveti Pavao. — Idi k ovom narodu i kaži mu: dobro ćete slušati, a ipak nećete razumjeti; dobro ćete gledati, a ipak nećete vidjeti. Otvrdnuto je, naime srce ovoga naroda; postade tvrd na ušima, a oči zatvori, da očima ne vidi, ušima ne čuje, srcem ne razumije. Tako je sveti apostol rekao Židovima u Rimu koji nijesu čuli Božjeg glasa u njegovu propovijedanju. A tako se može s punim pravom ponoviti gdje god Crkva Božju riječ propovijeda, a ljudi je ne čuju. — Otvrdnuto je srce ovoga naroda, postade tvrd u ušima.

A odakle ta tvrdoća na srcu i ušima? Odakle i sljepoća u očima? Svjetlo je došlo na svijet, ali su ljudi više ljubili tamu nego svjetlo jer su im djela bila zla. Strasti začepljuju ljudima uši da budu gluhi za Božji glas. Grijesi i opačine priječe ljudima da ne čuju Božjega glasa. Grijeh ogluši čovjeka da ne može čuti Božjega glasa. Grijesi i opačine su konačni krivci da čovjek ostane gluhonijem u svojoj duši.

* * *

Tko bi bio kadar pomoći ovim nesretnicima, duševnim gluhonijemima, nevjernicima osim jedinog nebeskog liječnika, Isusa Krista? Onaj Isus koji je u današnjem evanđelju izliječio tjelesnog gluhonijemog, taj je Isus jedini moguć da izlječuje i duševne gluhonijeme.

Jadni gluhonijemi u današnjem evanđelju nije sam ni znao doći k Isusu. Kaže evanđelje da su ga k njemu doveli. Zato i mi

moramo nesretne duševne gluhonijeme kojima je đavao oteo sluh i govor vjere također svojom molitvom voditi k Isusu. Nevjernici moraju biti prva briga pravih kršćana duša koje nose trunak kršćanske ljubavi do svoje nesretne braće.

Ali je ipak od svega najvažnije da mi sami nikada ne dopustimo da nam đavao po grijehu, po strastima, po zemaljštini otvrdne sluh u našoj duši da postanemo gluhi za Božji glas, za Božju riječ koja odjekuje svijetom. — Danas ako čujete Božji glas, neka ne otvrdnu vaša srca — dovikuje nam sveti pjesnik Staroga zavjeta. Ništa nam neka ne bude svetije od Božje riječi, ništa neka nam ne bude važnije od Božje riječi. Ako ostanemo uvijek budni da čujemo Božji glas u svojoj savjesti, ako otvorimo uši svog srca da do njega dopre riječ Kristova i riječ svete Crkve, budimo sigurni da će nas Bog sačuvati od strahovite bijede: od duševne gluhonijemosti, od nevjere. Amen.

Zagreb, 1946.

12. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

DUHOVNI RAZBOJNICI

Pregled:

Današnji razbojnici su zlo društvo.
Zlo društvo opljačka čovjeka:
otimajući mu stid,
otimajući mu strah Božji,
otimajući mu slobodu.

Razbojničke bande su bile u stara vremena strah i trepet putnika. Tko im je jednom upao u šake, bio je presretan ako je iznio živu glavu. Ali mu se redovno dogodilo ono što Isus opisuje u današnjem evanđelju: opljačkan, izbijen, izranjen i izmrcvaren ostao je ležati u grabi pokraj puta na milost i nemilost prolaznika.

No dok danas slušamo ovu Isusovu priču, mogla bi nam doći na pamet misao da ona spada negdje pred tisuću godina ili možda barem pred stotine godina dok su u Slavoniji postojale velike šume u kojima su gospodarili šumski razbojnici i hajduci. Onda bi se još nešto takva moglo i dogoditi. Ali danas više ne možemo ni zamisliti da bismo imali priliku nešto slično doživjeti. Isusova priča

iz današnjeg evanđelja zato je za nas postala kao nešto tuđe i nama daleko.

Ako, međutim, ovako mislimo, tada se ljuto varamo. I danas postoje razbojnici. Ti su razbojnici nama daleko bliži nego bismo mogli i pomisliti. Zato i mi možemo i danas upasti među razbojnike. Ti današnji razbojnici nijesu ništa bolji od starih razbojnika. Što više, možda još okrutniji. I oni čine isto što su učinili razbojnici u Isusovoj priči s onima koji im dopadnu ruku: opljačkaju ih, izbiju, izrane i ostavljaju ih nekada na pola, a nekada i posve mrtve pokraj puta.

Znadete li kakvi su to razbojnici koji vrebaju na čovjeka pokraj puta? Tko su ti razbojnici koji pljačkaju, izranjuju i izmrcvare čovjeka? Ti razbojnici — to su zli drugovi, to je zlo društvo u koje zapada čovjek na putu svoga života.

Nažalost, malo ima kršćana koji bi živo shvatili tu veliku istinu, koji bi shvatili da zli drugovi, da zlo društvo za njih znači razbojničku bandu koja vreba da ih opljačka, izrani i ubije. Kad bi oni to shvatili, ne bi se upravo gurali među takva društva te se mnogo puta čini da se oni sami nuđaju razbojnicima da ih opljačkaju.

Bit će zato dobro da malo izbliza pogledamo tu istinu. Promotrimo kako su zli drugovi doista za nas pravi pravcati razbojnici na putu života!

* * *

Možda ćete pitati: kako to društvo opljačka čovjeka? Što mi mogu uzeti moji zli drugovi?

Što nam mogu uzeti? Što nam mogu oteti? Prije svega uzimaju nam i otimaju stid.

Stid je velik dar Božji. Bog je tim darom ogradio dušu kao tvrđavu opkopom protiv nasrtaja njezina najvećeg neprijatelja, protiv navala grijeha. Svaki je, naime, grijeh sramota za dušu. Grijeh otima duši čast, skida je s prijestolja, trga joj kraljevski vijenac i baca je u blato. Ta sramota grijeha, ta beščasnost koju grijeh nosi, probija na lice kao crvenilo stida. Duša kod grijeha osjeća svoje poniženje i sramotu pod oblikom stida i srama.

I još više. Stid je ujedno borba duše, protivljenje duše protiv sramote koju joj grijeh nanosi. Kao što je poznato iz liječničke znanosti da naše tijelo ima tako zvana bijela krvna zrnca te čim izvana prodru kakvi bacili ili zarazne klice bolesti, odmah ta krvna zrnca započnu rat protiv njih, isto tako i u našoj duši postoji otporna snaga stida koja u ime časti i ponosa duše odmah započne rat protiv grijeha i njegove sramote čim se pokaže na pomolu duše. A dobro znate kako je silna snaga stida u obrani protiv grijeha! Kolike je djevojke stid sačuvao čistima! Kolike

je žene stid sačuvao vjernima! Kolike je ljude stid održao poštenima!

Nasuprot, tko ne zna što je čovjek bez stida, a još više žena bez stida i srama? Nije li takav čovjek otvoren svim đavlima? Nije li žena bez stida gora od svih đavola?

No što čini zlo društvo od te najsilnije obrane od grijeha? Što čini zlo društvo od stida? Zaći u zlo društvo znači isto što i izgubiti stid. Ništa, naime, toliko čovjeku ne otima stid nego ako vidi drugoga pokraj sebe kako slobodno griješi. Tada kao da više ne osjeća sramotu svoga vlastitog grijeha. Ili pred kime da čovjeka bude stid, a to znači: pred kim da brani svoju čast kad se nalazi u zlom društvu? Zar da brani čast pred onima koji su beščasniji od njega? Tako čovjek u zlom društvu brzo izgubi svaki smisao za čast, a to znači izgubi svaki stid.

Što više, kako pripovijeda već sveti Augustin za samoga sebe, mnogi se mladići pred zlim drugovima upravo stide ako nijesu barem jednaki u zlu i u opačinama s njima. Da se mogu pred zlim drugovima pohvaliti, oni čak izmišljaju grijehe koje i nijesu počinili. Oni dakle smatraju čašću ako su zli mjesto da se toga stide.

Nijesu li dakle zli drugovi pravi razbojnici i pljačkaši dok otimaju tako velik dar Božji kao što je smisao za čast, kao što je smisao za stid.

* * *

Ali nije to jedina otimačina i pljačka koju izvodi zlo društvo na čovjeku. Zlo društvo, zli drugovi otimaju čovjeku još veći Božji dar, a to je strah Božji.

Strah Božji je početak mudrosti. Tako govori Sveto pismo. Osjećaj časti, a prema tome i osjećaj stida pred grijehom, jake su čovjekove obrane od zla. Ali dolaze časovi napasti kad zlo postane toliko privlačno, kad zlo i grijeh tolikom silom zajurišaju na dušu da pred njegovom silom popusti i snaga stida. Tada ostaje čovjeku kao posljednja otporna sila protiv grijeha strah Božji. Iz dubine se savijesti podigne kao zid, kao bedem protiv grijeha glas Boga suca: Ti ćeš biti suđen, a sud i osuda za grijeh oganj je vječni! I za đavle kaže Sveto pismo da drhću i oni su molili Isusa da ih odmah ne pošalje u pakao. Baš taj je strah za đavle kao uzda kojom ih Bog drži da ne idu predaleko. A što bi bilo na svijetu kad ne bi bilo u ljudskom srcu naravnog Božjega straha koji se očituje u savjesti, a koji i najveće zločince drži još na uzdama? Što će biti od bujice kad joj se razruše nasipi? To će biti od bujice strasti i opačina koja ključa u ljudskom srcu kad joj se poruši nasip Božjega straha! Poplava pakla i paklene zloće — to je nužna posljedica nestanka straha Božjega u ljudskoj duši.

No tko bi bio više kadar oteti čovjeku Božji strah nego zlo društvo? Sam čovjek osjeća se slab i nemoćan nasuprot Bogu. Ali kad je čovjek u društvu, kao da mu rastu sile. U društvu kao da dobiva odvažnost i snagu da juriša na nebo. Ili zar nijeste vidjeli u običnom životu kako se znadu i najveće kukavice pretvoriti u junake dok se nalaze u društvu? Što više, u samom životinjskom carstvu mnoštvo kao da ulijeva neustrašivost u pojedinke. Jedan skakavac pljašljiva je životinjica. Ali kad se skakavci udruže u vojsku bez broja, nema te sile koja će ih zaplašiti. Tako i čovjek, dok se nalazi u društvu zlih ljudi, kao da više ne osjeća strah. Ima nas mnogo! To ulijeva u čovjeka osjećaj neustrašiovsti, osjećaj drskosti. A što bi moglo više istjerati iz ljudske duše strah pred Bogom, od te ohole drskosti?

* * *

No zlo je društvo još gori razbojnik. Ono čovjeku otima i posljednju mogućnost da se odhrva zlu, i posljednju slamku spasa pljačka iz čovjekovih ruku. Zlo društvo čovjeku otima slobodu.

I najvećem grešniku i najstrašnijem zločincu Bog ostavlja njegovu slobodu, njegovu slobodnu volju. Radi te slobode i najveći grešnik i najgori zločinac ima još otvorena vrata za nebo. Zbog svoje slobode čovjek može izići iz zla i povratiti se k dobru. Tako čovjek koji je izgubio ne samo ljubav i vjeru, nego i čovjek koji je izgubio i stid i strah Božji, ima kao posljednju nadu povratka — ima svoju slobodu.

Svaki grešnik i svaki zločinac ima tu posljednju svoju nadu — ali čovjek koji je upao u zlo društvo te slobode nema. Ili zar ima čvršćih lanaca da čovjeka okuju nego je ljudski obzir? Što će ljudi reći? Nijesu li to okovi koji su nam uvijek na nogama da po svojoj volji ne možemo učiniti jednoga koraka? Svi smo mi robovi tuđih pogleda, tuđih riječi i tuđih sudova.

A što istom onda da kažemo za čovjeka koji se povezao s nekim u prijateljevanje, koji se spleo u neko društvo? Ima li takav uopće svoju volju? Može li se takvog uopće nazvati još slobodnim čovjekom? U društvu kao da se gube pojedinci kao što se u moru gube kapljice vode. U društvu ne postoji: ja, ti, on, nego samo mi, vi, oni. Svako društvo svojom nutarnjom snagom oduzme čovjeku individualnost te ga učini samo jednim atomom ili jednom stanicom u svojoj cjelini. No tim samim čovjek nužno ostane bez slobode koja je značajka pojedinca i invidualnosti.

A ima slučaja gdje pojedina društva i zli drugovi čine i stvaran pritisak na svog druga da ga drže u pandžama svojih zlih ideja ili svojih zlih djela. Čitao sam za znamenitog nevjernika Voltaire-a da je na smrtnom krevetu vikao za svećenikom, ali

njegovi zli drugovi o tome nijesu htjeli ni čuti. Oni su čak držali stražu da ne bi tko k njemu slučajno pozvao svećenika. Tako je Voltaire pod stražom svojih zlih drugova u očaju umro bez svećenika i bez Boga. Nešto slično bio je običaj kod slobodnih zidara. I oni su budno stražili da nema svećenik k njihovu umirućem drugu pristupa.

Tko dakle uđe u takvo društvo, toga doista opljačkaju do kože. Taj izgubi samu svoju slobodu.

* * *

Pripovijeda se u životu svetoga Bernarda da su ga u mladosti htjeli neki mladići navesti da zajedno s njima počini neko zlodjelo. A što je učinio sveti Bernardo? Počeo je vikati: Razbojnici! Razbojnici!

Taj je svetac dobro shvatio što su zli drugovi. Taj je svetac shvatio da su zli drugovi najgori razbojnici, da je zlo društvo najgora razbojnička banda. Jao čovjeku koji upadne među te razbojnike! Sigurno će proći još gore nego jadan putnik iz današnjeg evanđelja koji je upao među razbojnike te ostao ležati kraj puta opljačkan, izranjen i na pola mrtav.

O kad bismo to svi mi shvatili kao što je to shvatio spomenuti svetac! Kad bismo shvatili da je zlo društvo za nas najopasnija razbojnička banda! Tada bismo se više zamislili kad tražimo društvo ili kad nas drugi traži da s njime budemo u društvu.

Bog je čovjeka stvorio društvenim bićem. Sam je Bog rekao: Nije dobro da je čovjek sam. Naći dobrog prijatelja znači naći veliko blago — kaže Sveto pismo. Ali ipak ostaje činjenica da čovjek nije sagriješio dok nije dobio društvo. — Žena koju si mi dao za družicu — ona me je navela na grijeh! Nije li se tako tužio pred Bogom Adam u raju zemaljskom? Sam je Bog dao Adamu društvo pa još je to društvo bilo krivo njegovoj nesreći. Što ćemo onda reći ako si mi uzmemo prvog koga susretnemo za druga? Kud će nas taj dovesti nego možda ravno u pakao?

Ali, prije svega, kad bi roditelji shvatili kako su zli drugovi opasni razbojnici za njihovu djecu, sigurno bi bolje pripazili kuda idu njihova djeca, s kim se ona druže, u kakvu se društvu kreću. Sveti je Petar toliko ljubio Isusa da se mogao zaklinjati kako je spreman s njime poći u tamnicu i u smrt. No što je učinio u zlom društvu, među slugama židovskog velikog svećenika? Tri puta je Isusa zatajio i zaklinjao se da Isusa ne pozna. Kad bi vaša djeca bila sveta poput svetog Petra, znajte dakle da će ih zlo društvo učiniti bezbožnima poput Jude izdajice!

Ima roditelja koji se tuže kako su oni dobro odgajali svoju djecu, pa ipak su pošla krivim putem. Ali neka se oni samo upitaju: da li su pazili na društvo svoje djece, da li su pazili s kime

se druže njihova djeca. Oni su govorili da ih oni odgajaju, a dali su ih prečesto u ruke zlikovcima na odgoj. Koje čudo da su ih odgojili za zlikovce?

A što da kažem za djevojku ili mladića koji traže društvo ne možda za jedan mjesec ili za jednu godinu, nego koji traže društvo za čitav život? Ne mora li takva djevojka ili takav mladić gledati i paziti kakvo će to biti društvo? Ne mora li se zamisliti da možda ne dovede u svoju kuću razbojnika ili da ne pođe u kuću pravog razbojnika? Razumijete li što govorim? Svaka djevojka i svaki mladić moraju si prije ženidbe duboko usjeći u pamet misao kako je zao drug najgori razbojnik, gori od svakog drumskog razbojnika.

Ljubav, tjelesna ljubav, baš tu voli zaslijepiti čovjeka da ne vidi tu veliku istinu. Kolike se djevojke na primjer tješe: ja ću ga popraviti, kraj mene će postati bolji! No je li ste kada vidjeli da je trula jabuka postala zdravom ako ste metnuli do nje zdravu? Nebrojeno ste, međutim puta vidjeli kako je zdrava jabuka istrunula kad se našla pokraj trule. Koje onda čudo ako tolike napose djevojke svršavaju u svojim ženidbama baš kao putnik u današnjem evanđelju, opljačkane i unesrećene, bačene u grabu na putu života? Upale su u ruke razbojniku! Ali nažalost bio je to razbojnik koga su si same odabrale.

Bilo bi na svijetu daleko manje opljačkanih i unesrećenih duša kad bismo svi shvatili veliku istinu da su zli drugovi pravi razbojnici. Tada bismo mislili s kim da se družmo. Ali tada bi nas i sam Bog sačuvao od paklenih razbojnika. Amen.

Virovitica, 1952.

13. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ZAHVALJIVANJE POSLIJE PRIČESTI

Pregled:

Ljudi su nezahvalni ne samo ljudima nego i samome Bogu, i to čak na najvećem njegovu daru: na svetoj pričesti.

Ali radi nepoučenosti.

Zahvala poslije pričesti sastoji se:
u poklonu,
u prošnji,
u dobroj odluci,
u ljubavi.

Današnje mi evanđelje doziva u pamet priču koju je napisao slavan ruski pisac Turgenjev. Naslov je toj priči: Svečanost Najvišeg bića. U toj priči opisuje Turgenjev kako je Najviše biće priredilo veliku svečanost u svojoj azurnoj palači. Na tu je svečanost pozvalo sve kreposti. Sve su se kreposti kao odlične dame sakupile u dvorcu Najvišeg bića. Sve su se tamo lijepo pozabavile i među sobom prijateljski porazgovorile. Samo su se dvije kreposti činile jedna drugoj tuđe kao da se nijesu nikada vidjele. Kućedomaćin priđe sam da jednu drugoj predstavi. Uzme za ruku jednu i povede je k drugoj i reče: Ovo je gospođa dobrotvornost! A pokazujući na drugu predstavi je govoreći: Ovo je zahvalnost! Obje se dame silno jedna drugoj začude, jer od postanka svijeta tu su se bile prvi put sastale i upoznale.

Nije li u toj priči izražena duboka istina života koju nam predstavlja i današnje evanđelje? Kako se rijetko sastaje u životu dobročinstvo sa zahvalnošću! Kako malo ima ljudi koji znadu svom dobročinitelju reći riječ: Hvala lijepa! A i taj hvala prečesto je samo prazna riječ koja se kaže samo da se nešto kaže kad se već mora nešto reći. Prave duboke iskrene zahvalnosti čovjek će jedva na svijetu i naći.

* * *

Ali što da i govorimo o ljudskoj nezahvalnosti prema dobročinitelju čovjeku kad na svijetu ima toliko nezahvalnosti kojom čovjek uzvraća sama Božja dobročinstva? Ako se sjetimo kako ljudi primaju i dobročinstvo Božje od kojega nema većeg na svijetu, mora nam biti jasno koliko ima nezahvalnosti na svijetu.

Kako malo ima ljudi koji uopće i znaju koje je to najveće Božje dobročinstvo! Najveće je, naime, dobročinstvo Božje onaj dar u kojem Bog daje čovjeku samoga sebe, a to je dar svete pričesti. Od tog dara niti sam Bog nije imao većeg i boljeg da ga dade čovjeku na zemlji.

Kako dakle ljudi primaju taj dar, najveći Božji dar na zemlji? Znadu li ljudi zahvaliti Bogu na tom daru? Znadu li ljudi sa zahvalnošću primiti svetu pričest?

Nije li to baš jedna od najžalosnijih točaka u životu naših kršćana? Neću ni govoriti o strašnoj nezahvalnosti kojom mnogi današnji kršćani uzvraćaju Bogu na njegov dar tijela Božjega time što taj dar preziru i ne mare za njega. Svaki, naime, kršćanin

koji neće primiti svetu pričest griješi crnom nezahvalnošću protiv Božje dobrote koja je čovjeku dala taj dar. Još ću manje govoriti o još crnjoj nezahvalnosti kojom toliki kršćani uzvraćaju Bogu njegovu ljubav dok ga nedostojno i svetogrdno primaju. Oni uzvraćaju Božji poljubac Judinim izdajničkim poljupcem. Spomenut ću samo žalosnu nezahvalnost kršćana koji odmah poslije pričesti bježe iz crkve ,a da nijesu Bogu rekli ni hvala na njegovu daru.

Ili možda nijeste vidjeli mnoge kršćane, napose muževe i mladiće koji se jedva prekriže poslije pričesti pa bježe iz crkve kao da gori? Još im je Isusovo tijelo u ustima, a oni su već izvan crkve.

Što da kažemo za tu nezahvalnost?

Kad bi mladić kupio djevojci poklon koji bi ga stajao čitave mjesečne plaće, ali kad bi ga donio djevojci, a ona bi ga bacila u kut, a da ga i ne pogleda, a kamo li da kaže hvala, što biste rekli? Da li bi to bila zahvalnost? No što onda da kažemo za postupak kršćana koji bježe iza pričesti odmah van iz crkve, a da se i ne sjete da su primili od Boga dar njegove najveće ljubavi kojeg je Bog platio svojom predragocjenom krvlju?

Apostoli su iza svoje prve pričesti na posljednjoj večeri još dugo ostali s Isusom kod stola. Istom kad su proveli cijelu večer u pobožnim pjesmama i svetom razgovoru s Isusom, oni su ustali od stola. Jedino za Judu čitamo da je odmah čim je primio od Isusa zalogaj ustao od stola i izišao van i pobjegao. Tom Judi, izdajici Isusovu ,slični su dakle današnji kršćani koji ravno od pričesti bježe van iz crkve. To je prava Judina nezahvalnost.

* * *

No ipak većina današnjih kršćana ne misli tako zlo. Krivnja za tu njihovu nezahvalnost većinom pada na njihovu nepoučenost. Oni se ne znaju zahvaliti poslije pričesti i zato se ne zahvaljuju. To napose vrijedi za muškarce. Oni rijetko sa sobom nose molitvenik, a sami od sebe ne znaju Bogu ništa reći. Koje onda čudo da bježe odmah iza pričesti van iz crkve? Zato će biti korisno ako malo progovorimo o zahvali i zahvaljivanju poslije pričesti.

Svi vi znate da je sveta pričest dolazak Boga u našu dušu. Isus dolazi k nama. Isus koji je nekada u Betlehemu došao u štalu kad se rodio, dolazi kod svete pričesti u našu dušu, kao da se u njoj ponovno rodi. Naše je srce tada kao one jasle u koje je blažena Djevica položila svoje djetešce. Ili kao što je Isus na putu kroz židovsku zemlju dolazio sad u ovo mjesto, sad u ono i tamo odsjedao u kući svojih prijatelja i učenika, tako Isus odsjeda u duši kršćanskoj kod svete pričesti na svome putu kroz čovječanstvo. Zato i govorimo sa svećenikom prije svete pričesti riječi po-

božnog stotnika :Gospodine, nijesam dostojan da uniđeš pod krov moj. Gospodin Isus ulazi pod krov naše duše. Isus dolazi k nama.

U čemu dakle da se sastoji naša zahvala poslije pričesti? Sigurno u tome da učinimo s Isusom kad dođe k nama u svetoj pričesti ono što mu je bilo drago kad su činili ljudi kojima je uvratio na svom putu kroz židovsku zemlju. Ako učinimo Isusu ono što mu je bilo drago kad je došao k ljudima za svog boravka na zemlji, onda smo se najbolje Isusu zahvalili kod svete pričesti.

* * *

Prvi put je Isus vidljivo došao k ljudima kad se rodio u Betlehemu. A znadete li što je Isus tada kao prvo tražio od ljudi kojima je došao. Poslao je svog anđela pastirima da ih pozove k sebi da dođu da mu se poklone. Što više, poslao je i zvijezdu da pozove iz dalekih strana i svete Mudrace. I oni su došli da padnu ničice pred Djetetom Isusom na poklon.

Što je dakle Isus tražio kao prvo kod svog silaska k ljudima nego da dođu k njemu i da mu se klanjaju? A to je upravo i prvo što Isus traži i od svakoga tko ga primi u svetoj pričesti, kome dođe po svetoj pričesti. Isus traži tada da mu se približimo i da mu se klanjamo.

Ne dakle bježati od Boga poslije pričesti, nego pristupiti k njemu! Približiti se Bogu prije svega time što se sjetimo i zamislimo: Bog je sa mnom! Bog je kod mene! Bog je u meni! Približiti se Bogu znači učiniti čin vjere.

Činom vjere činimo i više. Činom vjere mi se odmah i poklonimo Bogu. Kad je sveti Toma samo dotakao Isusovo tijelo i njegove znakove rana, pao je srcem pred Isusa i uskliknuo dubokim poklonom: Gospodine moj i Bože moj! Bio je to klik ponizne vjere koja je pod likom tijela Kristova prepoznala i priznala Boga. Sličan čin vjere traži Isus i od nas kod svete pričesti i da i mi priznamo skrivenoga svog Boga pod koprenom svete hostije pa da vjerom padnemo pred njega kličući: Klanjam ti se smjerno, tajni Bože naš, što pod prilikama tim se sakrivaš!

Ali za taj poklon vjere kao i za svaki poklon traži se da čovjek malo sagne glavu. S ponosno uzdignutom glavom ne može se učiniti poklona. Nema klanjanja bez poniznosti.

Tu je, međutim, glavni razlog zašto je muškarcima tako teško kleknuti. Svaki klecaj smatraju oni kao ispod muževne časti. Oni nijesu nikada duboko kliknuli pred Bogom kao nekada sveti Franjo: Tko si ti, a tko sam ja. Oni nijesu nikada još proživjeli svoju ništetnost, a kamo li svoju grešnost pred velikim Bogom. Nakon obilna čudesna ribolova kad je Petar osjetio da stoji pred Bogom, uskliknuo je: Odlazi od mene, Gospodine, jer sam ja čovjek grešnik! Kad bismo i mi kod dolaska Isusova u svoju dušu osjetili

kao sveti Petar da stojimo pred Bogom, i naše bi srce samo po sebi palo ničice pred njim kličući: Gospodine, nijesam dostojan tvojega dolaska. To bi bio pravi poklon pred svojim Bogom koji Isus traži kod svoga dolaska.

* * *

Ali kad je Isus prolazio zemljom, nijesu mu se ljudi samo klanjali. Što više malo čitamo o tome kako su mu se klanjali. Ali zato čitamo mnogo kako su mu se molili, kako su od njega pomoć tražili.

Kad su Jerihonski slijepci samo čuli da Isus onuda prolazi, čitamo u evanđelju, počeli su vikati: Isuse, sine Davidov, smiluj nam se! Kad ih je narod ušutkivao i prijetio da ne viču ,oni su sve više vikali: Isuse, smiluj nam se! A kad je Isus bio malo izišao van iz židovske zemlje te prolazio poganskim krajem, dotrčala je Feničanka žena te je odmah počela vikati: Smiluj mi se, Gospodine, sine Davidov! Toliko je vikala da je dosadila apostolima te rekoše Isusu: Pusti je, pomogni joj jer toliko viče za nama. A kud god bi Isus došao, odmah se skupilo oko njega mnoštvo naroda sa svojim bolesnicima i sav je narod postao kao jedan vapaj za pomoć, jedna molba za izbavljenjem.

Nije li, međutim, isti Isus koji dolazi k nama i koji je hodao židovskom zemljom? Nije li to isti božanski liječnik koji je liječio bolesti? Nije li to isti nebeski pomoćnik kojemu je sve moguće? Pa kad on dolazi k nama u svetoj pričesti, kao da nas pita svojim svemogućim glasom: Što želiš da ti učinim? Isus se upravo nuđa da nam dade svoje darove i milosti. Isus nas upravo sili da tražimo od njega pomoći. Vrijeme iza svete pričesti — to je vrijeme Božjeg pohoda. Ali zato je to vrijeme i Božje milosti. No znadete kako je Isus plakao nad Jeruzalemom što nije spoznao vrijeme Božjega pohoda, jer nije spoznao vrijeme Božje milosti. Ne bi li dakle on morao jednako plakati nad svim kršćanima koji bježe odmah van iz crkve nakon svete pričesti? Vrijeme iza svete pričesti najpogodnije je vrijeme da se od Boga najviše izmoli. Tad je Bog svojom svemogućnošću upravo na raspoloženje čovjeku. A ti kršćani mjesto da iskoriste to vrijeme milosti, bježe pred Bogom i njegovom milošću.

Evo dakle drugog čina zahvale iza svete pričesti! To je čin molitve i prošnje. Iznesimo pred Isusa sve svoje bolesnike, pokažimo mu sve svoje rane i boli te zavapimo iz dubine duše: Isuse, sine Davidov, smiluj mi se! To će biti divna zahvala Isusu koji je k nama došao jer on upravo zato i dolazi da ga zamolimo za pomoć.

* * *

Ali Isus traži još jedan čin zahvale poslije svete pričesti. Traži ono što je tražio od pastira i svetih Triju Kraljeva. On, naime, nije tražio od njih samo da mu se poklone nego da mu i nešto

poklone. Isus je tražio od njih darove. Isus poslije pričesti i od nas traži dar. On želi ne samo da od njega tražimo nego da mu i mi od svoga nešto damo.

A što da donesemo Isusu na dar? Čime da nadarimo Boga koji dolazi k nama u svetoj pričesti? Najbolje bi nas mogao to naučiti carinik Zahej iz svetog evanđelja. Sjećate se zgode iz evanđelja o tom cariniku Zaheju. Kad je Isus došao na svom putu u Jeruzalem u grad Jerihon, vrhovni carinik zaželi da Isusa vidi. Kako je bio malena stasa popeo se na drvo kraj puta kud je Isus imao proći. A taj carinik bio je grešnik. No kad je Isus došao do njega, pogleda na drvo i reče: Zaheje, siđi brzo jer danas želim biti gost u tvojoj kući. Zahej siđe i s velikim ga veseljem primi u svoju kuću. Židovi su mrmljali zbog toga što Isus ulazi u kuću grešnika. No Zahej sav sretan usklikne: Evo polovicu svoga imetka dajem siromasima. A ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.

Što dakle da dademo kao dar Isusu koji dolazi u našu dušu kod svete pričesti? Isus traži od nas Zahejev dar, dar dobre odluke. Isus želi da obećamo nešto dobro što ćemo izvršiti u svome životu. Pravi kršćanin nikada ne ostavlja Isusa iza svete pričesti, a da mu nije obećao što će ili popraviti u svom životu ili što će dobra učiniti u životu. Koji se pričešćuju svaki dan, najbolje je da obećaju nešto što će dobra učiniti onaj dan: makar to bilo da će barem jedamput tog dana svladati svoj jezik ili svoju srdžbu, da će barem jedamput zašutjeti ili mirno odgovoriti, ili recimo da će se barem jedamput posebno sjetiti na Isusa, ili već nešto slično.

Ovakva dobra odluka, ovakvo sveto obećanje dano Isusu iza svete pričesti posebno je mila zahvala Isusu za svetu pričest. Kod B. D. Marije čitamo kako je odmah čim je začela po Duhu Svetome i primila Boga u svoje krilo potrćala k svojoj rođakinji Elizabeti da joj učini djelo ljubavi. Došavši Isus u njezino krilo upravo ju je tjerao neodoljivom silom na dobro djelo. A mi ako već ne trčimo iza svete pričesti poput Marije na dobra djela, a ono barem da učinimo dobru odluku da nam bude poticaj i nagon prema dobrim djelima. To će biti dar Isusu da kaže kako je rekao kod Zaheja: Danas je došlo spasenje u ovu kuću!

* * *

Ipak ima još jedan dar koji bi Isus na poseban način želio dobiti od nas nakon svete pričesti. Isus bi želio iznad svega dar našega srca, dar naše ljubavi.

Sveta je pričest hrana ljubavi. Ona je kao majčinsko mlijeko pripravljeno iz vlastita tijela i krvi kojim Bog kao ljubezna majka hrani svoju malenu djecu na zemlji. U tu je hranu Bog prenio

svu svoju ljubav: ljubav ju je Božja izmislila, ljubav ju je Božja na križu priredila, ljubav je Božja u njoj našla svoj vrhunac jer ju je stvorio onda kad je ljubio svoje do posljednjih granica. U toj hrani kuca toplo srce Boga ljubavi.

Što dakle može Isus tražiti više od onih koji prime tu hranu ljubavi od ljubavi? Srce za srce! Tu ponavlja Isus pitanje koje je upravio svetom Petru na Tiberijadskom jezeru nakon uskrsnuća: Petre, da li me ti ljubiš? Tako Isus pita svaku dušu kad dođe k njoj kod svete pričesti: Dušo, da li me ljubiš? A što bi mogla duša odgovoriti svom božanskom gostu koji ju je iz ljubavi zagrlio u svetoj pričesti nego jedan vrući: Ljubim?

Svaki je kršćanin dužan da u svom životu što češće izrazi Bogu svoju ljubav. A sigurno nema prikladnijeg vremena za tu dužnost nego je vrijeme iza svete pričesti. Izražaj ljubavi — to je zato prava kruna zahvale za svetu pričest.

* * *

Čitamo u životu svetog Filipa Nerija da je poslao dva ministra sa svijećama za jednom osobom koja je iza svete pričesti ravno odlazila iz crkve. Kad je ona začudno pitala što to znači, rekao joj je svetac da je običaj da se presveto tijelo prati sa svijećama. Pa dok ona odlazi iz crkve dok je još sveto tijelo pod prilikama kruha u njoj, mora joj i on dati pratnju sa svijećama.

Ovo što je učinio sveti Filip s tom nezahvalnom osobom koja se nije znala zahvaliti Isusu iza svete pričesti čini danas sveta majka Crkva i sa svima nama koji smo jednako nezahvalni Isusu poslije svete pričesti. Današnje evanđelje o nezahvalnim gubavcima kao da je najoštrija opomena nezahvalnim kršćanima. — Zar se ne nađe nitko da se zahvali Bogu?

O ne budimo kao nezahvalni gubavci! Ne budimo kao Juda! Recimo Isusu: iza svete pričesti: Hvala! Poklonimo se Isusu, zamolimo nešto Isusa, obećajmo mu nešto lijepa, dajmo poljubac ljubavi Isusu! Tada će biti Isus i radi nas sretan što se ipak netko našao i vratio da zahvali Bogu. Amen.

Virovitica, 1951.

14. *NEDJELJA PO DUHOVIMA*

GLAD ZA BOGOM

Pregled:

Glad je pokretač svega živoga.
Mjesto tjelesnog glada Isus želi probuditi duševni glad.
U duši postoji Božja slika, a to je glad za neizmjernim.
Ako tog glada nema, znak je da je želudac duše prezasićen zemljom.
Božje vraćanje teka čovjeku gorkim lijekovima.

Pogledajte pčelu kako od jutra do večera lijeće. Pogledajte lastavicu kako cijeli dan ne nalazi mira ni počinka. Pogledajte sve životinje na zemlji, sve ptice u zraku, sve ribe u vodi: sve je to vječni pokret i gibanje. I onda kad miruju, miruju samo zato da se odmore od gibanja i da se osvježe za ponovan pokret i gibanje.

No što tjera čitavu živu prirodu na taj vječni pokret i gibanje? Koja je sila pokretnica živih bića tjelesne prirode? Para pokreće lokomotive, benzin pokreće motore, elektriciteta pokreće elektromotore. A kakva sila pokreće lokomotive i motore živih bića, što gmižu, hodaju, jure, plivaju i lete zemaljskim prostorima? Glad je ta sila pokretnica motora živih bića. Glad prisiljava živa bića na vječni pokret i gibanje. Što ćemo jesti — to je osnovno pitanje koje pokreće živu prirodu.

* * *

I čovjek je po svojem tijelu također dio žive prirode. I čovjeka tjera glad na vječno gibanje. I čovjeka u njegovu tijelu muči neprestano pitanje: što ćemo jesti. To vječno pitanje, taj glad kadar je toliko zatjerati motor čovječjeg života da se čovjek jednostavno izgubi u jurnjavi života. Čovjek tjeran silom svoga želuca juri od jutra do večera te uopće nema ni vremena misliti i osjetiti da je nešto više od ostale žive prirode. U toj jurnjavi za hranom jednostavno zaboravi da je čovjek.

Baš zato dolazi Krist u današnjem evanđelju da svojom božanskom riječju koja je stavila u pokret živu prirodu, da tom božanskom riječju malo primiri i zaustavi čovjeka u njegovu trku i jurnjavi za jelom i pilom. — Ne brinite se toliko što ćete jesti ili piti! Kuda toliko jurite, kuda trčite za tom hranom? Nijeste vi životinje ni ptice da trčite i letite samo za jelom. Vi ste nešto

neizmjerno više od njih. Vi imate nešto neizmjerno više od njih. Vi imate besmrtnu dušu. — A nije li duša vrijednija od jela?

Mjesto jurnjave za hranom tijela Isus želi staviti u pokret i gibanje čovjekovu dušu. Zato i želi probuditi mjesto tjelesna glada dublji glad, glad duše. U tu svrhu dovikuje u evanđelju: Tražite najprije kraljevstvo nebesko!

Isusu je bilo posebno na srcu da budi u dušama duševnu glad i žeđu. Kad je jednoga dana sjedio na bunaru u Samariji, dođe žena Samaritanka na bunar. Isus joj reče: Daj mi piti! A Samaritanka će njemu: Kako ti Židov tražiš od mene, Samaritanke, da piješ? Jer se Židovi nijesu družili sa Samaritancima. Odgovori joj Isus: Da ti znaš Božji dar i tko je tko govori s tobom, ti bi ga zamolila i on bi ti dao žive vode. Reče mu žena: Nemaš ni čime grabiti, a studenac je dubok. Otkuda ti dakle živa voda? Odgovori joj Isus: Svaki koji pije od ove vode, opet će ožednjeti. A koji pije od vode koju ću mu ja dati, neće ožednjeti do vijeka. Nego će voda koju ću mu ja dati biti u njemu izvor vode što struji u život vječni.

Drugi puta nakon znamenitog čuda kad je u pustinji nahranio pet tisuća ljudi s pet hljebova kruha i kad su ga nakon toga Židovi uzalud bili tražili da ga učine kraljem te ga našli istom drugi dan u gradu Kafarnaumu, reče im Isus: Ne tražite me zato što ste vidjeli znakove ,nego što ste jeli kruha i nasitili se. Starajte se ne za jelo koje prolazi, nego za jelo koje ostaje za vječni život. A to će vam jelo dati Sin čovječji.

A zašto Isus u svojim pričama toliko puta prispodablja nebesko kraljevstvo kraljevskoj gozbi, nego upravo zato da probudi u nama želju, da probudi glad i žeđu ljudske duše za tim kraljevstvom?

Traženje nebeskog kraljevstva, glad i žeđa duše za vječnim, neprolaznim, neizmjernim, nebeskim, božanskim, ili ako hoćemo još jednostavnije, glad duše za Bogom — to je stvar koja leži Isusu posebno na srcu. Time, međutim, Isus želi probuditi u čovjeku upravo ono što je kao stvoritelj u toj duši stvorio.

* * *

Načinimo čovjeka na svoju sliku i priliku — rekao je Bog kad je stvarao čovjeka, kad je stvarao njegovu dušu. Bog je neizmjeran u svojoj biti. Čovjeka Bog nije mogao stvoriti neizmjernim jer se nebitak nikada ne može dovinuti do neizmjernosti. Nikada ništa ne može postati Bogom. Ali da ipak čovjek postane Božjom slikom , kad ga Bog nije mogao učiniti neizmjernim, stvorio ga je da barem teži za neizmjernim.

Težnja za neizmjernim — to je osnovna oznaka ljudske duše. Ta je težnja na neki način upisana već u ljudsko oko. Kako pohlepno srče ljudsko oko plavetne beskonačne daljine nebeskoga svoda! Kako požudno leti to oko i gubi se u nedostižnim daljinama mora kojemu nema kraja! Životinjsko oko ne traži daljina. Ono je zadovoljno sa svojom okolinom s kojom je životno navezano. Ljudsko oko traži svemirske daljine. A što istom da kažemo za oko ljudskoga duha? Koje je znanje kadro ispuniti ljudski duh? Kad će ljudski duh reći: Dosta mi je znanja? Što čovjek više uči, više želi i znati. Kao da se sticanjem znanja sve više otvara neki nepresušivi izvor želja za znanjem. A što da kažemo o nezasitnom ljudskom srcu? Ima li nešto nezasitnije od ljudskog srca? Kad bi čovjek skupio svu ljepotu i sve dobro koje je u čitavu svemiru u jedan jedincati zalogaj te ga pružio ljudskome srcu, da li bi to utišalo glad ljudskoga srca? To bi tek uspalilo njegov glad i njegovu žeđu za lijepim i dobrim. Zašto svaka naslada svršava s gorčinom? Zašto svaka nada svršava s razočaranjem? Zašto svaka zabava svršava s dosadom? Zašto ako ne zato jer je sve premaleno za ljudsko srce koje leti za beskonačnim i neizmjernim? Odakle čovjekova vječna želja za napretkom? Odakle ta strahovita sila koja ne da čovjeku nikada mira nego ga goni samo uvijek naprijed? Odakle vječan nemir u ljudskome srcu i odakle vječno nezadovoljstvo na ovome svijetu, odakle vječna sjeta i čežnja u čovjekovu oku za neshvatljivim, nepoznatim, dalekim i visokim? Odakle sve to nego iz praiskonske težnje za neizmjernim, one težnje koju je Bog kao svoju sliku i priliku stavio u ljudsku dušu?

To je glad duše za neizmjernim. To je glad duše za Bogom koji je jedini neizmjeran. Taj glad duše — to je sila koja pokreće dušu da i ona leti prema svojemu Bogu.

Ljudi se čude: kako to da uza sva odgovaranja, uza sve zapreke, uza sve neprilike još uvijek ima ljudi koji idu u crkvu, još uvijek ima ljudi koji traže Boga. Ljudi se čude zašto ljudi idu u crkvu. Tamo ne dobivaju ni kruha, ni vina, ni zabave, ni plesa. Što više tamo ljudi još moraju uzdržavati svećenika. Pa ipak ljudi idu ckvu. Što ih goni u crkvu? Kakva je to sila koja pokreće čovjeka u crkvu?

Možda ni vi sami ne biste znali na to odgovoriti. Možda ni vi sami ne biste znali naći pravi razlog tom nagonu vaše duše prema crkvi. Ali svatko tko osjeća taj zov prema crkvi, u svojoj duši osjeća upravo glad za Bogom. Glad za vječnim, glad za neizmjernim, glad za božanskim, ili ako hoćete kako Isus govori u današnjem evanđelju, glad za kraljevstvom nebeskim — to je sila koja vuče ljude prema crkvi. Ljudi koji se čude što ih ima i danas koji idu u crkvu zaboravljaju upravo na to da u čovjeku postoji ne samo glad za kruhom nego još više glad za Bogom. Kao što glad

za kruhom pokreće ljudske ruke na rad, tako ih glad za Bogom sklapa na molitvu.

* * *

Ne moramo se dakle čuditi zašto se ljudi mole, zašto traže Boga, zašto idu k Bogu, nego se, nasuprot, moramo čuditi: kako je to moguće da toliki ljudi ne traže Boga, ne mole se i ne idu u crkvu. Kako je moguće da toliki ljudi, stvoreni na sliku i priliku Božju ne osjećaju nikakav glad za Bogom niti za kraljevstvom nebeskim?

No i na to nam pitanje daje Isus odgovor u današnjem evanđelju dok govori: Nitko ne može služiti dvojici gospodara jer će ili na jednoga mrziti, a drugoga ljubiti ili će uz jednoga pristajati a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i mamoni! Što je dakle krivo da ima toliko ljudi na svijetu koji kao da ne osjećaju glad za Bogom, usađen od Boga u svaku dušu samim stvaranjem? Krivo je to što su ti ljudi previše svoj život usmjerili prema zemlji ili kako Isus govori, prema mamoni.

U svojem sam svećeničkom životu imao posla s ljudima različitih godina, različite dobi, te sam ih promatrao obzirom na njihovo zanimanje za Boga. Došao sam do ovih zaključaka. Djeca do osme godine redovno pokazuju silno zanimanje za Boga i za sve što se tiče Boga. Od osme godine pa recimo do petnaeste kao da najednom izgube svako zanimanje za Boga. Oko petnaeste godine opet provali u njima zanimanje za Boga i za vjerske stvari barem kod mladeži koja nije pošla strahovitom nizbrdicom nečistih grijeha. Čak i kod takve mladeži pojavljuje se problem Boga makar u protivnom smislu kao mržnja na Boga. Oko dvadesete godine, kad mladić ili djevojka uđu u realističko gledanje na život, kad čovjek zaplovi vodama, kako se kaže, stvarnoga života, opet nestane zanimanje za Boga. Ljudi postanu indiferentni prema Bogu i Božjim stvarima. Istom oko pedesete godine, kad čovjek ulazi u jesen života, redovno se počne opet vraćati u čovjekovoj duši misao na Boga, pitanje o Bogu. To su moja općenita opažanja. Ima svagdje iznimaka na bolje i na gore, ali je to općenita slika koju daje većina ljudi s obzirom na zanimanje za Boga.

No što odatle slijedi? Slijedi da je u čovjeku zanimanje za Boga onda kad više ulazi u sebe, kad više proživljava svoj nutarnji život. To je, naime, slučaj u ranom djetinjstvu, u dobi dozrijevanja te u starosti. A kad čovjeka više zaokupi vanjski svijet, kad čovjeka više zaokupi ova zemlja, kad čovjeka zasiplju i pokriju brige zemaljskoga života, tada nestane u njemu zanimanja za Boga. Kad dječak ili djevojčica u pučkoj školi počnu više učiti, kao da dolaze pred široki svijet, za njih se otvaraju vidici ove zemlje. Taj pogled na svijet toliko zaokupi njihovu dušu da zaborave

na Boga. Jednako tako muškarac ili žena, kad uđu u život, kad dođu životne brige i poslovi, opet se na neki način izgube u tim zemaljskim stvarnostima te zaborave na Boga.

Dakle stvarne činjenice najbolje potvrđuju Isusove riječi: Ne možete služiti dva gospodara: ne možete služiti Bogu i mamoni. A to je jasno i samo po sebi. Ako nijeste gladni i ne osjećate nikakav tek za jelo, što ćete reći? Pokvario sam želudac. Nešto sam jeo što mi je pokvarilo želudac. Upravo je tako i kod ljudi koji nemaju teka za Bogom, koji ne osjećaju glad za Bogom, kojima nije stalo do Boga i do Božjih stvari. Što je krivo? Zdrava ljudska duša morala bi imati glad za Bogom. Kad tog glada nema, znak je da je bolesna. Čovjek se prejeo zemlje, zemlja je sjela u njegovoj duši kao što pokvarena hrana sjedne u čovjekovu želucu. Zato je čovjek izgubio tek za Bogom. Zemaljske brige, zemaljske strasti, zemaljske naslade — to je pokvarena hrana koja najviše oduzme čovjeku glad za Bogom. To je i razlog zašto Isus dovikuje čovječanstvu: Ne brinite se toliko što ćete jesti i što ćete piti i čim ćete se odjenuti. Ne punite toliko svoju dušu blatnom zemljom jer ćete izgubiti tek za nebom, jer ćete izgubiti glad za Bogom.

* * *

Kad čovjek ne čuje taj Isusov glas i ako zemaljskim brigama zemaljskim strastima i zemaljskim nasladama ne prestaje kvariti tek svoje duše i uništavati njezin glad za Bogom, tad Bog mora upotrebiti svoju tešku liječničku vještinu da mu vrati tek i glad. Ali jao takvom čovjeku! Znadete da su svi lijekovi za želudac gorki i odvratni, bio to pelin ili gorka sol ili ricinus ili drugi lijek koji čisti želudac i vraća tek. To vrijedi jednako za lijekove za dušu kao i za tijelo. Gorki su lijekovi kojima Bog vraća čovjeku tek i glad za Bogom.

Kad je bogatašu iz evanđelja bilo urodilo polje i napunio svoje nove žitnice, rekao je svojoj duši: Dušo moja, sada jedi, pij i uživaj za mnoge godine! Nije li bilo i među nama sličnih tome bogatašu? Nije li bilo takvih koji nijesu trebali Boga jer su imali žitnice pune žita, tavane pune slanine? Jedi, pij i uživaj dušo, nasiti se tog blaga! Ti nećeš biti gladna Boga. No što je Bog učinio s tim prezasićenim ljudima? Pomeo je njihove tavane žita, ispraznio je njihove smočnice od mesa i slanine i njihove štale i svinjce od blaga. Bio je to Božji ricinus kojim vraća čovjeku tek i glad za Bogom.

Mislite li da tog ricinusa Bog više nema? Rekao je Isus: Tražite najprije kraljevstvo nebesko i pravdu njegovu i sve će vam se drugo dodati. Ali onda vrijedi i obratno: Ako ne budete tražili

Božje kraljevstvo i njegovu pravdu, sve će vam se drugo oduzeti. Ako ne budete imali glada za Bogom, nego samo za zemljom, tada ćete izgubiti Boga i zemlju. Amen.

Virovitica, 1949.

15. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SPROVOD KAO SVETI ČIN

Pregled:

Sprovod kao sveti čin u povijesti.
Sprovod je sveti čin
jer je čin vjere:
u naravno i
u svrhunaravno dostojanstveno tijela
jer je čin ljubavi
prema pokojniku i
prema njegovoj rodbini,
jer je velika propovijed smrti
o čovjekovoj bijedi,
o čovjekovoj sudbini.

S čime se susrećemo u današnjem svetom evanđelju? Susrećemo se s istim s čime se susreo Isus kod grada Naima. Susrećemo se sa sprovodom. Kaže evanđelje: iznosili su mrtvaca za kojim je išla majka u plaču, a s njom mnoštvo naroda.

Sprovod nije neka novost u povijesti čovječanstva. Časno pokapanje mrtvaca, pratnja mrtvaca u grob, možemo reći, staro je kao što je staro čovječanstvo. Čovjek je od prvih svojih početaka pokazivao brigu i poštovanje prema svojim mrtvacima. Dostojno sahraniti mrtvaca bilo je oduvijek znak čovječnosti.

To napose vrijedi za izraelski, Božji narod. Tko od vas nije čuo za pobožnog Tobiju? Sveto pismo hvali tog čovjeka za mnoga dobra djela. Ali iznad svega ga hvali za njegovu brigu oko pokapanja mrtvaca. Pripovijeda Sveto pismo kako je kralj Senaherib vrativši se poražen od Jeruzalema dao od bijesa poklati mnoge Izraelce koji su se nalazili u sužanjstvu u njegovoj zemlji. Pokopati te mrtvace bio je zločin protiv kralja i države. Ipak je Tobija pokapao i te mrtvace. Bio je prijavljen i osuđen na zapljenu sve

imovine i na smrt. Jedva se bijegom spasio od smrti. Nešto kasnije nekoga blagdana bio je Tobija priredio bolji ručak te pozvao svoje mnoge prijatelje na taj ručak. Ali za vrijeme ručka sin mu javi kako leži na cesti ubijen neki Izraelac. Tobija ustane gladan od stola te potrči na cestu da spremi mrtvaca da ga do noći ukopa. Susjedi su ga korili: Evo već si za to bio osuđen i jedva si izbjegao smrti, pa opet pokapaš mrtve! No kaže Pismo: Tobija se više bojao Boga nego kralja pa je nastavio s pokapanjem. Baš radi toga se dobrog djela posebno dopao Bogu. Anđeo Rafael mu je poslije rekao: Kad si ostavio svoj ručak i potrčao da ukopaš mrtvaca, ja sam tvoju molitvu prinio Bogu.

A poznato vam je da su u svetom evanđelju posebno pohvaljeni Nikodem i Josip Arimatejski što su se pobrinuli za dostojan ukop Isusova tijela. Oni su nastojali učiniti sve da što ljepše i dostojnije pokopaju Isusa. Što više, žene su pošle još treći dan na Isusov grob s pomastima da nadoknade što nijesu imale vremena učiniti na sam dan pogreba.

Također čitamo o prvim kršćanima kako su dostojno pokopali tijelo prvog mučenika Stjepana. Kaže Pismo: Pobožni ljudi sahraniše Stjepana uz veliko naricanje nad njime.

Crkva je nastavila pobožan običaj prvih kršćana pokapanja mrtvaca. Ona je tom ukopu dala i svečani značaj. Što više, pokapati mrtvaca ,sudjelovati kod pokopa, pa i pratiti mrtvaca kod pokopa uvijek se u crkvi smatralo djelom ugodnim Bogu, pobožnim i svetim činom. Sprovod u kršćanstvu znači službu Božju. Na tu službu Božju poziva Crkva svoje vjernike zvonom kao što ih poziva u crkvu na svetu misu. Sprovod popraćuje Crkva i svetim obredima. Što više sprovod povezuje Crkva sa samom svetom misom, sprovodnom misom.

* * *

Nažalost, baš ovo kršćansko shvaćanje sprovoda kao svetog čina, kao bogoslužja, sve više nestaje kod naših sprovoda i ukopa. Sprovod se sve više shvaća samo kao neka parada ili kao čin bontona ili pristojnosti. Bit će zato zgodno da se danas malo osvrnemo na kršćansko shvaćanje sprovoda. Promotrit ćemo razloge koji čine sprovod svetim i bogoslužnim činom.

Prije svega sprovod u očima Crkve znači sveti čin jer je sprovod čin vjere. Sprovod je javna ispovijest naše vjere. On je javna ispovijest u čovječje i kršćansko dostojanstvo ljudskoga tijela kako ga naviješta naša sveta vjera.

Ili zašto tako svečano pratimo ljudsko mrtvo tijelo, ljudsku lješinu na pokop i tako je svečano stavljamo u grob? Što ima u tom mrtvom mesu koje toliko zaudara vrijedno da mu iskazujemo toliku počast? Što drugo nego čast tijela kao nosioca i stan duše?

Po tome je, naime, ljudsko tijelo neizmjerno uzdignuto nad svako životinjsko tijelo.

I onda dok čovjek nije imao kršćanskog shvaćanja o čovjeku, po samoj je naravi osjećao da ljudska lješina nije isto što i lješina uginule živine. Svojim je razumom čovjek nazrijevao da i u tom mrtvom čovječjem tijelu postoji nešto vrijedno časti i poštovanja. Čak i oni koji će javno propovijedati da je čovjek samo razvijenija životinja ne mogu zatajiti tog nutarnjeg uvjerenja svoje duše o časti ljudskog tijela. I oni ne bacaju tjelesa svojih mrtvih na smetište kao uginulu životinju nego ih s poštovanjem pokapaju. Ljudska je narav jača od ljudske laži.

No naša počast koju odajemo kod sprovoda kršćanskom tijelu nije samo odraz nekog slijepog nazrijevanja o časti ljudskog tijela. Ona je i odraz čvrste kršćanske vjere u dostojanstvo kršćanskog tijela. Crkva s počašću prati mrtvo tijelo na ukop i priređuje mu svečan sprovod jer u tom tijelu gleda ne samo stan besmrtne duše nego jer u tom tijelu gleda i stan samoga Boga. Kršćansko je tijelo za kršćansku vjeru Božja crkva, Božji hram. Svaki kršćanin po svetom krštenju postaje stanom živoga Boga, hramom presvetog Trojstva. Što više, Crkva u kršćanskom tijelu gleda samo Isusovo tijelo. Jer tijelo kršćanina po svetoj pričesti, odnosno po samoj želji za svetom pričesti, tako je tijesno spojeno s Isusovim tijelom da se naziva udom Isusa Krista. Baš to Isusovo tijelo u ljudskom tijelu klica je i novoga uskrsnulog života poslije smrti. — Tko jede tijelo moje, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti na sudnji dan. Kada dakle Crkva nosi na groblje kršćansko tijelo, ona ne nosi životinjski leš da zauvijek istrune u zemlji. Ona nosi na Božje polje sjeme koje će istrunuti samo za to da iz njega proklije klas novoga tijela, nebeskoga tijela. Tako je svaki sprovod klik naše vjere: Vjerujem u uskrsnuće tijela.

Ako ovako shvatimo kršćanski sprovod, nećemo li osjetiti kao dužnost da rado sudjelujemo kod sprovoda i ukopa naše pokojne braće? Ako ikada, a ono je danas to sveta dužnost za kršćanina. Danas, naime, više nego ikada htjela bi nevjera oteti čast ljudskome tijelu snizujući ga na životinjsku razinu. Danas više nego ikada htjela bi i nevjera ljudskom tijelu dosuditi sudbinu smradnog truleža kao njegovu konačnu sudbinu. Zato je upravo danas posebna naša kršćanska dužnost da vratimo čast ljudskom tijelu dostojnim pokapanjem svojih mrtvih. To će biti najjači udarac nevjeri. To će biti najljepša ispovijest naše vjere!

* * *

No sprovod nije sveti čin samo zato jer je čin vjere nego i zato jer je čin ljubavi.

Prije svega, sprovod je čin ljubavi prema pokojniku. Poka-

pati mrtve ubraja Crkva među tjelesna djela milosrđa. I doista, oni osobito koji izravno sudjeluju kod ukopa mrtvih, čine čin ljubavi prema samom tijelu pokojnika. Nitko, naime, ne može mrziti svoje tijelo, kako kaže sveti Pavao. Svakome je drago da mu tijelo bude časno pokopano. Tako čitamo o patrijarhu Jakobu kako je naredio svome sinu Josipu: Ne pokopaj me u Egiptu, nego me pokopaj s mojim ocima! Prvi su kršćani također nastojali da budu pokopani blizu kostiju svetih mučenika. Tako je nastao običaj da se mrtvi pokapaju u crkvi ili oko crkve. Makar mrtvac više ništa ne osjeća, makar ne vidi što se radi s njegovim tijelom, ipak ne možemo reći da mu nije stalo do časnog i dostojnog pogreba jer mu je bilo stalo dok je bio na životu.

Ipak pravo djelo ljubavi prema pokojniku postaje sprovod istom po tome što svaki sprovod znači i sudjelovanje u molitvama za dušu pokojnika. Kod sprovoda, naime, svi prisutni sudjeluju u zajedničkoj molitvi Crkve. Pa ako sprovod znači djelo ljubavi već po tome što se odaje čast tijelu koje više ne osjeća, koliko onda znači djelo ljubavi ako se molimo za dušu koja istom sada pravo osjeća!

Kao što čovjek dok spava ili dok je umrtven morfijem ne osjeća bol svoje rane ili bolesti, tako i duša dok je na svijetu nije osjećala težinu i gorčinu grijeha jer je bila uspavana i omamljena svojim tijelom. Ali kad se duša probudi u vječnosti, tada se probudi sva njezina bol. Kad bismo samo znali kako naši mrtvaci, koje na oko bešćutne pokapamo u grob, strašno osjećaju svoje grijehe na drugome svijetu i kako strašno viču i plaču za našom pomoću, tad bismo shvatili kako je veliko dobro djelo, djelo ljubavi ,sudjelovati na sprovodu u molitvama za mrtve. Dakako, tada naši sprovodi ne bi bili samo javni sastanci za razgovor nego prave molitvene procesije za pomoć našim pokojnicima. Tada se ne bi događalo da se nađe jedva koja bakica koja na grobu izvoli otvoriti usta da izmoli Očenaš zajedno sa svećenikom. Tada bi naša groblja orila i grmjela od zajedničke molitve ne samo žena nego i muškaraca.

No sprovodi su djelo ljubavi ne samo prema pokojnicima nego i prema živima. Oni su djelo ljubavi prema rodbini pokojnika.

Kako je teško siromasima kad im se desi smrtan slučaj u kući! Koliko briga, koliko izdataka! Jedan mrtvac može siromašnu kuću do kraja uništiti. Zato je negdje lijep običaj da se takvim siromasima izlazi ususret. Ono što ne može jedan, mogu svi. Ono što je pojedincu previše, cijelom je selu malo. Baš kod smrtnih se slučajeva vidi kolika je ljubav prema bližnjemu u jednome mjestu. Nije li prava sramota za čitavo mjesto, za čitavo selo ili za čitavu ulicu, kad se pusti siromaha pokopati kao psa. Je li to ljubav prema bližnjemu?

No i tamo gdje možda nije potrebna materijalna pomoć, potrebna je druga usluga kod mrtvaca. Koliko prilike da pokažemo svoju bratsku ljubav! A i već time samim što se ljudi sakupe u velikom broju na sprovod činimo djelo ljubavi. Nije li to duševna olakšica i utjeha za rodbinu pokojnika? Zato je upravo ružno i gadno kad narod voli u velikom broju nagrnuti na sprovod kakvom bogatašu, a siromahu se jedva tko nađe na sprovodu. Što to drugo znači nego oteti siromahu i posljednju utjehu, pokazati mu da nema prijatelja na svijetu?

* * *

ujedno i propovijed za dušu onoga koji sudjeluje u tom činu.

Spomeni se, čovječe, svojih posljednjih stvari pa nećeš nikada sagriješiti — govori sam Bog. Ima li snažnije propovijedi od pomisli i promatranja smrti? Smrt je bila propovijed koja je već nebrojene učinila svecima. Sveti Silvestar opat divno je zaključio nad grobom mrtvaca koga su pokapali: Što sam ja danas, on je bio jučer. Što je on danas, ja ću biti sutra. Ta je misao njega potakla da je ostavio svijet te se povukao u pustinju da se pripravi na smrt. Sveta Elizabeta, zaštitnica trećoredaca, kad je saznala o smrti svog premilog mladog muža uskliknula je: Ako je moj brat umro, neka umre svijet meni mrtvoj svijetu i njegovim taštinama!

Pogled na smrt mora dozvati čovjeku u pamet najozbiljnije misli o čovjekovoj bijedi i o čovjekovoj sudbini.

Što je čovjek ne pogled lijesa koji se spušta u grob? — Svako je tijelo trava i sva je slava njegova kao travni cvijet: osuši se trava i cvijet otpadne — kao da riječima Svetoga pisma odgovara grob koji je primio i zagrlio mrtvaca u sebi. Netko je rekao za Aleksandra Velikoga: Jučer Aleksandru nije bio dosta čitav svijet, danas mu je dosta šest koraka zemlje. Što se oholi zemlja i prah? Ne zvuče li nam ove riječi u ušima dok svećenik baca na pokopanog mrtvaca grudicu zemlje i dovikuje: Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah obratiti?

No još više nego o bijedi ljudskoj pogled na smrt mora dozvati čovjeku u pamet misao o sudbini čovjekovoj. — Danas meni, sutra tebi — dovikuje nam mrtvac iz svog lijesa. I tebi je poći, i tebi je umrijeti! Rekao je sveti Toma Morus: Svaki je čovjek osuđenik na smrt koji samo čeka čas da ga izvedu iz tamnice gdje ga čeka izvršenje smrtne osude. Na jednoga dođe red prije, na drugoga kasnije. Ali na svakoga dođe njegov red. Ovu istinu najbolje shvaćamo dok pratimo mrtvaca prema grobu. Dosta nam je da čujemo riječi koje svećenik izgovori na koncu sprovoda: Pomolimo se za onoga koji će prvi između nas umrijeti da nas prođu srsi pred neumoljivom sudbinom naše smrti.

Ali ne samo smrti. Svaki nas mrtvac odmah sjeća i sudbine našega suda. Svaki je mrtvac koga nosimo prema grobu spomenik Božjega suda. Duša je, naime, mrtvaca već prešla neumoljivo sudište vječnoga Suca. Nad njome je već izrečena sudbinska osuda Božje pravde. Njezina je sudbina već zapečaćena. Ta duša ili već pjeva među anđelima na nebu ili plače s dušama u čistilištu ili urliče i proklinje s đavlima u paklu. Sprovod je zato pravi doticaj s vječnošću. I zato gromoglasna propovijed o četiri posljednje stvari čovjekove, propovijed o smrti, sudu, o paklu i o nebeskom kraljevstvu.

Doduše, malo ima i kršćana koji ovako shvaćaju sprovod kao propovijed. Krivnja je u tome što ih većina ide na sprovod samo s nogama, a malo ih ide na sprovod s glavom. Pođimo barem mi s glavom, zamislimo se malo na sprovodu. Prisluhnimo glasu mrtvih koji nam oni šapću iz svoje vječne stvarnosti.

* * *

Evo to je pravo kršćansko shvaćanje sprovoda! To znači proživjeti sprovod kršćanskim duhom. Neka dakle naši sprovodi budu djela naše vjere, djela kršćanske ljubavi, neka nam sprovodi budu prilika za razmišljanje i propovijed o najozbiljnijim istinama našega života i sudbine! Tada će sprovodi biti uistinu sveti čini, bogoslužni čini, služba Božja koja će i nama poput pobožnog Tobije donijeti milost kod Boga. Amen.

Virovitica, 1950.

16. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ZA STOLOM S ISUSOM

Pregled:

Po svetoj misi i pričesti sjedamo s Isusom za stol
jer obnavljamo posljednju večeru,
jer je sveta misa žrtva,
jer je u svetoj pričesti prava Božja hrana.
Kršćani ne mare za to sjedanje za stol s Isusom
jer nijesu vrijedni za to sjedanje.

Današnje nam evanđelje donosi pred oči Isusa za stolom jednog farizeja. Domaćin, a s njime i mnoštvo drugih farizeja imalo je čast i sreću da sjede s Isusom za jednim stolom.

No nije samo tom farizeju i njegovim uzvanicima pala u dio ta čast i sreća da budu za stolom sa Sinom Božjim. Sveto evanđelje govori nam o mnogim zgodama gdje su ljudi imali istu čast i sreću. Da i ne spominjemo Blaženu Djevicu Mariju i svetog Josipa koji su kroz desetke godina svaki dan sjedjeli za stolom s Isusom! Sjetite se samo sretnih mladenaca i svatova u Kani galilejskoj koji su na početku Isusova javnog djelovanja doživjeli čast da sjede za stolom s Isusom! Sjetite se sv. Mateja, carinika i grešnika, koga je Isus pozvao za svog apostola! On je tada priredio gozbu u čast Isusa i pozvao mnoge svoje drugove carinike da s Isusom sjednu za stol u njegovoj kući. Sjetite se i carinika Zaheja. Njega je sam Isus pozvao sa smokve: Zaheju, siđi brzo, danas imam biti u tvojoj kući! Zahej ga je sav sretan primio i podvorio u svojoj kući. Sjetite se konačno i sretnih sestara Isusova prijatelja Lazara, Marte i Marije! Koliko puta je Isus ušao pod njihov gostoljubiv krov i koliko puta su ga one podvorile kod svoga stola!

No dok pratimo svojim pogledom sve te osobe koje su bile sretne da sjede s Isusom za stolom, neće li se u našem srcu poroditi kao mala zavist na toj njihovoj sreći? Ali svakako će se poroditi barem želja da smo i mi među tim sretnicima, da i mi s njima sjedimo s Isusom za stolom?

Biti za stolom s Isusom! Kakav ponos i radost za kršćansko srce! Ta to znači osjetiti intimnu blizinu svojega Boga! To znači osjetiti se kao domaći kod Boga!

* * *

Ali zar je to nedostiživa sreća, neispunljiv ideal: sjedjeti zajedno s Isusom za stolom? Daleko od toga! Mi kršćani možemo stvarno i zbiljski sjedjeti s Isusom za stolom. Za nas je to potpuno ostvariv ideal.

Ili tko od vas ne zna što je Isus učinio na posljednjoj večeri? Isus je sjedio sa svojim apostolima kod stola. Apostoli su tu bili posljednji sretnici koji su sjedili s Isusom za stolom za njegova zemnoga života. A što je tada Isus učinio? Ne trebam vam to mnogo tumačiti. Uzeo je u ruke kruh i rekao je: Ovo je tijelo moje. Uzmite i jedite tijelo moje. Uzeo je u ruke čašu vina govoreći: Ovo je krv moja. Uzmite i pijte krv moju!

Tako je Isus sjedeći za stolom sa svojim apostolima služio svoju prvu svetu misu i podijelio prvu pričest. Ali znadete što je učinio nakon toga. Rekao je apostolima, a po njima njihovim nasljednicima: Ovo činite na moju uspomenu do sudjega dana. Ovo isto što se dogodilo na ovoj mojoj večeri ponavljajte vi na zemlji dok ja opet ne pođem na zemlju. Ovo ponavljajte do sudnjega dana.

Kod svake se, dakle, svete mise i pričesti ponavlja upravo ono što se dogodilo na posljednjoj večeri. I to ne samo da mi kršćani kod mise prinosimo isti dar koga je Krist prinio i da kod svete pričesti primamo isti Božji dar koga su primili apostoli. Kod svake mise i pričesti mi ujedno sjedamo s Isusom za stol upravo onako kako su apostoli sjedili. Upravo onako kako je sveti Ivan imao sreću da na posljednjoj večeri nasloni svoju glavu na Isusove grudi i da sluša kucaje Isusova srca, i mi kod svete mise i pričesti upravo osjećamo blizinu Isusove osobe i njegova srca. To znači i u svojoj punini Isusova riječ: Ovo činite na moju uspomenu! Makar na nevidljiv način za naše tjelesne oči, ali ipak na stvaran i zbiljski način Isus sjedi među nama i mi sjedimo s njime kod njegove posljednje večere kad god se ostvaruje sveta misa i pričest. Kod svete mise i pričesti imamo, dakle, doista sreću i čast da budemo s Isusom za stolom.

* * *

Ali da to dublje shvatimo, potrebno nam je ući u dublji smisao svete mise i pričesti.

Znadete da svetu misu zovemo žrtvom Novoga zavjeta. Kod nas kršćana kao da je izblijedio pojam žrtve jer je naša žrtva previše duhovna žrtva. Židovima i poganima bio je taj pojam bliži jer su oni prinosili tjelesne žrtve. A što je za njih značio pojam žrtve? Žrtva je za njih značila dar koji su prinosili Bogu. Ali taj bi dar oni redovno uzeli od svoga jela i pila. Što su oni rabili za jelo ,to su Bogu dali. No kad su oni dali Bogu dar, i kad je Bog taj dar primio, smatrali su da su time i sebe Bogu dali i da ih je Bog tako primio za svoje ukućane. Zato su držali da sada Bog njih kao svoje ukućane zove za svoj stol. Odatle je nastao i običaj da uzmu dio Bogu prikazane žrtve te je na neki način zajedno s Bogom pojedu. Bila je to žrtvena gozba.

Kod starih pogana i Židova bilo je samo umišljanje ili ako hoćemo samo slika i simbol kad su si zamišljali da sa svojim žrtvama dobivaju pravo da s Bogom sjede za istim stolom. To nije bila zbilja i stvarnost. No u našoj žrtvi, u svetoj misi i pričesti, to postaje iz slike prava stvarnost.

Naša je misa prava žrtva ili dar Bogu. Taj dar koji dajemo Bogu dajemo kao jestvinu. Zato je Isus naredio svetu misu pod prilikama kruha i vina. Time označujemo da želimo dati Bogu kao dar jelo i pilo, da želimo da primi tijelo i krv Isusovu na svoj stol kao jelo i pilo. No tim svojim darom postajemo u pravom smislu Božji ukućani s potpunim pravom da sjednemo s Bogom za njegov stol. Zato i uzimamo od istog jela i pila koje smo Bogu dali da i mi jedemo i pijemo. Baš zato je i sam Isus na posljednjoj večeri kod svoje prve žrtve jeo od svoga tijela i krvi i dao

da s njime jedu i njegovi apostoli. Htio je time pokazati da je stvarnost ono što su si nekada Židovi samo zamišljali i slikali. Tako mi doista sjedamo s Bogom za isti stol da jedemo isto jelo. To je naša žrtvena gozba. To je sveta pričest.

* * *

Možda ipak ne shvaćamo da kod svete mise i pričesti stvarno i zbiljski sjedamo za Božji stol i da jedemo pravu Božju hranu. Da li, naime, Bog ima hranu koju bi jeo? Možemo li uopće govoriti o Božjem jelu i pilu koje bismo mi Bogu dali i koje bi on s nama jeo i pio? Ima li dakle smisla govoriti o Božjem stolu i o našem sjedanju s Bogom za stol?

U običnom našem smislu svakako nema smisla govoriti o Božjem jelu i pilu. Ali u višem smislu smijemo i možemo govoriti. Jer što je zapravo jelo i pilo? Jelo i pilo je sredstvo za uzdržavanje života, kao neki temelj života. Čovjek treba jelo i pilo, a to znači neke stvari izvana koje nadoknađuju gubitak energije i drugih tvari u njegovom tijelu. Tako čovjek jelom podržava vatru života u sebi kao što se gorivom podržava vatra u peći. Bog, međutim, ne treba ništa izvana. Bog je sebi dostatan sam u sebi. Kao što on ima svoj život od samoga sebe, tako on i podržava svoj život iz samoga sebe.

Na taj način ne možemo govoriti kod Boga o jelu u smislu čovjekova jela, o jelu izvana. Ali kod Boga možemo govoriti o jelu u Božjem smislu. Možemo govoriti o temelju i izvoru života koji podržava Božji život. A to je sam Bog u samome sebi. To je njegova božanska narav. Ako želimo govoriti u čovjekovu jeziku, moramo reći: Bog se hrani iz samoga sebe. Božja narav podržava Božji život.

Ne možemo li onda s potpunim pravom reći da hrana koju dajemo Bogu kod svete mise i koju primamo kod svete pričesti, da je to prava Božja hrana, pravo Božje jelo i pilo? Kod svete mise dajemo, a kod svete pričesti primamo tijelo i krv Isusovu. Ali s Isusovim tijelom dajemo i primamo cijeloga Isusa, a to znači ne samo njegovo čovještvo, nego i njegovo božanstvo. Ta znadete tko je Isus! On je Sin Božji, druga božanska Osoba, koji je za nas čovjekom postao. Kod svete mise dakle dajemo Bogu na dar Sina Božjega, pravu božansku narav koja je temelj Božjega života. Bogu dakle dajemo pravu njegovu hranu, ako govorimo ljudskim jezikom. Ali Bog zato i nas poziva doista k svojemu stolu kad nam kod svete pričesti vraća Isusovo tijelo, a s tim tijelom pravo božanstvo. Bog nam nuđa jelo izravno sa svoga stola. To potvrđuje sam Isus dok govori da će u svetoj pričesti dati svijetu kruh nebeski. Ne kao što je nekada Mojsije dobio od Boga manu koja je samo slikovito padala s neba ,nego pravi kruh nebeski koji iz-

ravno dolazi s neba. Zato taj kruh daje pravi Božji život. — Jer kao što ja živim od Oca — govori Isus, Sin Božji, — tako će i onaj koji blaguje mene, živjeti od mene. Drugim riječima, kao što Sina Božjega hrani božanska narav njegova Oca, tako i onoga koji prima Krista, hrani ista ta božanska narav iz Isusa Krista. Ista božanska hrana daje i isti božanski život, udio na istom životu.

* * *

Mislim da nam je sada barem donekle jasno kako mi doista kod svete mise, a još više kod svete pričesti sjedamo s Bogom za njegov stol da sjedimo s Bogom kod njegova stola zajedno. A odatle i shvaćamo koliku sreću i čast predstavlja za nas svaka sveta misa i sveta pričest. Po svetoj misi, a napose zajedno sa svetom pričešću postajemo pravi Božji ukućani i domaći kod Boga. S Bogom i s Isusom sjedamo zajedno za stol, i to ne samo za stol posljednje večere nego već i za njegov nebeski stol da jedemo i pijemo od same njegove božanske hrane, da se hranimo njegovim božanstvom.

No recite onda zašto ipak toliki današnji kršćani tako malo mare za svetu misu i za svetu pričest? Zašto? Hoćete li znati zašto? Prvi je i glavni razlog zašto današnji kršćani tako malo mare za svetu misu i pričest što ti današnji kršćani nijesu vrijedni da sjednu s Isusom, da sjednu s Bogom za njegov stol. Ti današnji kršćani koji ne mare za svetu misu i pričest nijesu vrijedni tolike časti i sreće da sjede s Bogom za jednim stolom.

Doduše, Isus je na zemlji sjedio za stolom i s grešnicima i s carinicima. Doduše, na zemlji je Isus sjedio za stolom i s farizejima, sa svojim najljućim neprijateljima koji su ga uhodili i vrebali da ga optuže i ubiju, kako nam je to pripovijedilo i današnje evanđelje. Ali to je bilo za njegovim zemaljskim stolovima. Kad je, međutim, Isus htio da sjedne sa svojim apostolima za svoj nebeski stol posljednje večere, tada je na neki način upravo istjerao samog svoga grešnog apostola Judu od toga stola. Prema mnogim tumačima svetog evanđelja Juda uopće i nije prisustvovao svetoj misi i pričesti. A svakako ga je Isus brzo odanle odstranio.

Što više, samim onim apostolima koji su bili donekle vrijedni s njime sjediti za stolom dao je Isus osjetiti kolika se vrijednost traži da smije čovjek s Bogom sjesti za stol. U tu je svrhu Isus oprao svojim apostolima noge prije nego je s njima sjeo za nebeski stol, prije nego je naredio svetu misu i pričest. To je pranje nogu imalo apostolima zorno dočarati kakva se čistoća duše traži da čovjek može imati dio s Kristom, da čovjek bude vrijedan s Isusom sjesti za nebeski stol.

Shvaćamo li onda zašto Bog dopušta da kršćane zahvati tolik nemar za svetu misu i svetu pričest? Judi je Isus na posljednjoj večeri rekao: Što činiš, čini brzo! Sam ga je on pozvao da što prije ostavi njegov stol. — Ti nijesi vrijedan da sa mnom sjediš za stolom, zato se brzo odstrani jer ti tu nije mjesto! To je bio smisao Isusovih riječi. Isus slično govori i mnogim današnjim kršćanima: Nije ti mjesto kod mojega stola. Nijesi vrijedan da budeš kod mojega stola.. Nemar tih kršćana zato je samo Božja kazna za njihovu nevrijednost da budu kod toga stola.

Nemojmo biti i mi na koje bi pala ta kazna Božja! Nemojmo biti bijedniji od carinika i farizeja! Nemojmo se svojom nevrijednošću i nemarom isključiti od Božjega stola!

Smatrajmo za to za najveću čast i sreću kad možemo na svetoj misi i kod svete pričesti s Isusom sjediti kod njegova stola. A da budemo vrijedni te časti i sreće, dajmo da nam Isus opere i glavu i noge! I u malenim stvarima, a kamo li u velikim pazimo da ne okaljamo čast Boga koji nas zove k svojemu stolu. Tada ćemo biti vrijedni da sjedimo s Bogom ne samo kod njegova stola na zemlji nego i kod njegova stola na nebu. Amen.

Virovitica, 1952.

17. NEDJELJA PO DUHOVIMA

VJERONAUK ZA MLADEŽ

Pregled:

Evanđelje vjerskog produbljivanja.
Današnji čovjek nema smisla za vjersko produbljivanje
jer sama vjera za njega ne predstavlja vrednotu,
jer vjera nije za njega misaona činjenica,
jer vjera za njega nije živa stvarnost koja
traži svoj razvoj i rast.

Kad biste gdje živjeli sa Židovima, sigurno biste čuli za njihove rabine. Rabini su židovski vjeroučitelji. Oni su poznavaoci židovskih svetih knjiga i kao takvi oni i druge uče što je zapisano u njihovim svetim knjigama.

Danas Židovi nemaju svećenika nego imaju samo te vjeroučitelje ili rabine. No za Isusovo vrijeme postojao je hram. Postojali su i svećenici. Ali ti su svećenici za vrijeme Isusovo većinom bili tako zvani saduceji. A to su bili materijalisti koji nijesu mnogo marili za duhovne stvari kao što je bilo proučava-

nje Svetoga pisma. Zato su oni taj posao prepustili drugoj židovskoj stranci koja se zvala farizejima. Farizeji su bili revnitelji zakona i zato njegovi proučavatelji i poznavaoci. Zato su se i nazvali rabinima ili učiteljima.

S tim je farizejima ili zakonoznancima, odnosno rabinima, Isus imao u današnjem evanđelju svoju vjeronaučnu raspravu. On je s njima želio produbiti jedno pitanje Svetoga pisma kao što je opet zakonoznanac htio produbiti drugo takvo pitanje. Pa ako bismo željeli dati najbolju značajku današnjem evanđelju, mogli bismo ga nazvati evanđeljem vjerskog produbljivanja.

* * *

Većini današnjih kršćana zato se to evanđelje čini suhim i dosadnim. To je evanđelje upravo daleko od mentaliteta današnjih kršćana. Premnogim današnjim kršćanima više nije stalo ni do samih temeljnih istina vjere. Današnji se kršćani već malo brinu ad im djeca dobiju i osnovnu vjersku pouku. Sama vjerska pouka koja se traži za prvu svetu pričest nije za njih važna.

A kad jednom prime prvu pričest, kao da se natječu kako će zaboraviti i ono malo što su možda čuli kod vjeronaučne pouke. Vjeronaučno je znanje za njih kao mliječni zubi koje treba što prije izgubiti da im naraste znanstveni svjetovni nazor, kako se zove protuvjerski svjetovni nazor.

Svaka daljna vjerska pouka za njih je bezvrijedna i nezanimljiva. — Što će uopće djeci više od onoga što su naučili za prvu pričest? Oni imaju dosta drugih stvari da uče.

A ako se nađe još netko kao bijela vrana da pošalje svoje dijete u osmoljetci na vjeronauk, kome bi uopće palo i na pamet da bi njegov sin ili kći trebao još vjeronaučne pouke kad je već ušao u srednju školu? Ta što će vjeronauk zreloj mladeži? Pa oni nijesu više djeca!

To je stav današnjih kršćana prema vjeronaučnoj pouci. Jedva se nađe netko da ima smisla i volje za vjeronaučne osnove. O vjeronaučnom produbljivanju više nema ni govora. Slabo bi zato Isus prošao među današnjim kršćanima sa svojim dubljim pitanjima kakva susrećemo u današnjem evanđelju. Židovski su ga zakonoznanci ili rabini barem slušali. A današnji bi kršćani mahnuli rukom i začepili uši kad bi im se Isus i približio s takvim pitanjima.

Dobro će zato biti ako se ovom zgodom malo zaustavimo na tom bolnom pitanju današnjeg kršćanstva. Dobro će biti da ispitamo razloge koji su krivi da današnji kršćani, roditelji i njihova djeca, odbijaju dublju vjersku pouku i ne mare za nju.

* * *

Prvi je i temeljni razlog tog zanemarivanja i odbijanja pomanjkanje i obezvređenje vjere. Vjera i vjerska pouka idu zajedno. S padom jednoga u vrijednosti pada i drugo.

A vi znate da se nalazimo u godini vjere. Nikada se nije toliko govorilo o vjeri kako se danas govori. No o kruhu se najviše govorilo za vrijeme rata kad kruha nije bilo. Onda je bio kruh na svačajim ustima. Upravo je tako i danas s vjerom. O njoj se toliko govori jer je nema. Kao da se danas već obistinjuju riječi Isusova pitanja: Da li će Sin čovječji kad dođe na svijet na njemu naći vjere?

Ali ako danas ima malo vjere, još manje se do nje nešto drži. Vjera je temelj svrhunaravne veze čovjeka s Bogom. Vjera je korijen svega Božjega života u čovjeku. Samo po vjeri čovjek ima pristup do Boga i njegova blaženstva. — Moj pravednik živi od vjere! Bez vjere je vječna smrt. Jer tko bude vjerovao, taj će se spasiti, a tko ne bude vjerovao, taj će se osuditi — govori vječna Istina.

No pokraj svih tih istina vječne Istine današnji čovjek prolazi kao da se sve to njega ništa ne tiče. On prolazi mimo kao da to nijesu istine o kojima ovisi njegova vječna sreća i nesreća.

Koje onda čudo da prolazi i pokraj pouke o vjeri mirno i ravnodušno kao da se i ona njega ništa ne tiče. Njemu je to stvar za malu djecu kao da je nebo i pakao stvar koja se tiče samo male djece.

* * *

Ali naći se će i takvih kršćana koji će odmah uzviknuti: Pa mi vjerujemo. Mi smo vjernici. Mi smo i pobožni. Mi čak molimo i idemo u crkvu. Što će dakle nama zrelima vjeronauk?

No tu se sastajemo sa strahovitom zabludom koja leži kao nepo prokletstvo upravo na našem hrvatskom narodu. Tu se skriva kao neki istočni grijeh sveg našeg nepoznavanja kršćanstva. A to je miješanje i brkanje dvaju temeljnih pojmova koji su jedan od drugoga daleko kao nebo i zemlja. Naš narod miješa pojmove vjera i religija. Njemu je religija vjera i vjera religija. Tu je, međutim, kao neka nepremostiva zapreka da naš narod dobije pravi smisao za kršćanstvo i s njime za vjeru.

Po samoj naravi i neznabošci koji ne poznaju pravoga Boga, a kamo li Isusa Krista, osjećaju potrebu veze s vrhovnim Bićem kome se klanjaju, koga mole i koga se boje. Taj se odnos s božanstvom naziva religijom. Religija je dakle naravna činjenica ljudske duše koja osjeća potrebu veze s Bogom.

No vjera je nešto sasvim drugo. Vjera je prije svega svrhu-

naravna činjenica. Ona nije neki naravni osjećaj čovjeka prema Bogu. Ona je izravan dar samoga Boga. Ona je kao nadograđeno novo uho i nov jezik u čovječjoj duši.

Vjera, naime, predpostavlja činjenicu da je Bog govorio čovjeku. Vjera je tada Božji dar po kojem čovjek može Božju riječ čuti i izreći kao Božju riječ.

Religija dakle može opstojati u svakom naravnom čovjeku. A vjera može opstojati samo u ljudima kojima je Bog govorio i koji su bilo izravno bilo neizravno čuli tu Božju riječ.

Za vjeru je dakle bitna stvar Božji govor ili Božja riječ. No govor i riječ spadaju u misaonost. Govor i riječi su izražaj misli. A ako to vrijedi za sam ljudski govor i za ljudsku riječ, koliko to više vrijedi za Božji govor i za Božju riječ koja je samo izvanjski izražaj vječne Božje riječi koja od Oca izlazi kao njegova Misao!

Kad je dakle Bog odlučio da se s čovjekom poveže po svojoj riječi ili govoru, značilo je da je Bog želio misaono čovjeka povezati sa sobom. Pa kad je postavio vjeru temeljem sve svrhunaravne veze s Bogom, to je onda značilo da je baš misaona veza s Bogom temelj sve svrhunaravne veze s Bogom. Kršćanstvo se zato ne može ni zamisliti bez misaonosti.

Lijepo piše sveti Pavao Korinćanima: Znate kad ste bili neznabošci da ste bivali vučeni k nijemim idolima kao tjerani. Drugim riječima, vaše je bogoštovlje bilo na razini nijemih životinja koje se gone i vode na lancu. Kršćanstvo, međutim, mora biti razumna služba Bogu.

Razumijete li onda što znači kad netko govori: Ja sam vjernik, to znači: ja sam pobožan, ja idem u crkvu i molim, ali što će onda meni vjeronauk? Kad bi tako govorio poganin koji je u svojem bogoštovlju još na razini nijemih životinja, još bi se to moglo shvatiti. Ali da tako govori kršćanin koji je primio vjeru kao razumnu i misaonu činjenicu, tko to još može shvatiti? Zar da imaju samo mala djeca koja još ne mogu ni pravo misliti jedina dužnost da misle? A mladost da u svojem kršćanstvu ostane bez misli? Ne znači li to doista kršćanstvo postaviti na glavu?

* * *

Već bi nam to bilo dosta da razumijemo kako je mladež u kojoj se budi potpuni misaoni život upravo prva pozvana na vjersku pouku koja daje misaonu značajku njezinoj vjeri. Ali tu pridolazi i daljni razlog zašto je pouka u vjeri upravo stvorena za mladež.

Znate li, naime, zašto se iznad svega smatra vjerska pouka samo nečim za djecu? To je zato što mnogi kršćani gledaju u vjeri samo kao neku prvopričesnu spomen-sliku. Mnogi drže vjeru kao i svoju prvopričesnu spomen-sliku na počasnom mjestu. Ali je ona za njih samo mrtva spomen-slika. Ti, međutim, kršćani nemaju pojma o onome što govori Isus: Kraljestvo je nebesko kao gorušično zrno. Ono je doduše najmanje, najsitnije od sveg vrtnog sjemenja, ali kad uzraste bude veće od dugoga povrća. Ti kršćani ,drugim riječima, zaboravljaju da je vjera, kao i čitava stvarnost nebeskog kraljevstva u nama, živa stvarnost, a ne mrtva uspomena.

Vjera je živa stvarnost — to znači da ona poput sjemena raste i razvija se prema svojoj punini i procvatu dok ne dođe do svoga ploda. Ali zato kao živa stvarnost, kao svako živo biće, vjera traži neprestano novu hranu. Živo biće zahiri bez hrane dok na koncu i ne umre. Tako i vjera bez hrane mora zahiriti i sve više ići prema svojoj smrti.

Tu je upravo razlika između mrtve tvari i živoga bića. Ako vam netko pokloni kakvu sliku, možete je staviti i u kut, pa ako seje sjetite za godinu dana, naći ćete je gdje ste je spremili. Ali ako vam netko pokloni recimo živo janje, možete li ga spremiti u muzej? Ako ga želite imati, morate ga hraniti. Inače nećete imati janje nego lješinu koja će vam unijeti smrad u čitavu kuću.

I s vjerom je tako. Ona nije mrtvi nego živi dar darovan od Boga. Vjera se dakle ne može spremiti negdje u kutu, zaključati je i za nju možda zaboraviti. Ona je živi dar koji viče za hranom. Ako ne dobije hranu, ona mora umrijeti.

Trebam li vam možda tumačiti što je hrana za našu vjeru? Iz riječi Božje vjera je rođena. Riječju Božjom ona se i hrani. Vjerska dakle pouka pripravlja hranu našoj vjeri. Od vjerske pouke zato i ovisi da li će naša vjera živjeti ili će ići prema smrti.

Što onda da kažemo? Zar samo u djetinjstvu moramo hraniti svoju vjeru hranom Božje riječi? Da li je u mladosti ta hrana nepotrebna? Svakako, mladić i djevojka koji žele spremiti svoju vjeru u grob, mogu je pustiti bez hrane pouke.

Kod živih bića od hrane ne ovisi samo život nego i razvoj. Kako bijedno izgleda hrastić na primorskom kršu koji je jedva izborio najnužniju zemlju da je mogao preživjeti! Kakve li razlike između takva hrastića i golema slavonskog hrasta koga je hranila plodna slavonska zemlja!

I to vrijedi za vjeru kao životnu stvarnost u čovjeku. I vjera ima svoj razvoj koji donekle teče paralelno, usporedo s razvojem čovjekova tijela. U malom nesvijesnom djetetu i vjera još nesvijesno spava kao u sjemenu u duši. S buđenjem svijesti i vjera se počne buditi. Ali je to još djetinska vjera. Ta se djetinska vjera, međutim, ima razviti u zrelu muževnu vjeru. Ali to će se dogoditi samo uz pretpostavku da je vjera imala dovoljno hrane za svoj razvoj. Ako te hrane nije bilo ili je nije bilo dovoljno, vjera će

tada zahiriti i ostati na stupnju djetinske ili čak i nesvijesne vjere.

Trebamo li se onda čuditi što među našom mladeži ima u vjeri toliko kretena, toliko zaostalih i nerazvijenih duša? Zahvatila ih je duševna dječja paraliza. Oni su izišli iz škole mudraca koji govore da se treba hraniti samo dotle dok je čovjek dijete. No to je doista mudrost ili ludost koju ne poznaje niti naše blago u štalama.

K tome, svaki pametan čovjek znade da organizam treba najviše hrane kad mora postati otporan protiv različitih zaraza. Kad se pojavi kakva epidemija, podlegnut će prvi neishranjeni organizmi. Hrana je prvi lijek koji predusreće bolest.

A koje je doba najviše zarazno doba? U koje je doba života čovjek najviše pripravan za svaki bacil zaraza? Bile to bolesti tijela bile ta bolesti duše, bile to bolesti uma bile to bolesti srca? U koje doba više nego u doba mladosti? U mladosti je čovjek najviše u opasnosti da mu đavao pokvari pamet krivim mislima ili srce krivim osjećajima da mu sjeme riječi ne donese ploda. Normalni će zato razum, normalna pamet zaključiti: To je vrijeme najobilnije ishrane. U mladosti je potrebnija hrana više nego ikada.

Nije li vam ni to dosta? Tada pogledajte samoga Isusa Krista! Koga je Isus poučavao? Da li je Isus oko sebe okupio djecu pa ih je učio vjeronauk i pričao im pričice za djecu? Nigdje o tome ne čitamo. Ali čitamo ad je okupio muževe i mladiće kao jezgru svoga slušateljstva. Sam je dakle Isus smatrao da je njegova nauka najprije namijenjena ne za djecu nego za odrasle ljude.

A znate li, konačno,što je naša vjerska nauka? Ona je kao zemaljski nadomjestak blaženog gledanja Boga u nebu. Ona je zato prodiranje u Boga i u njegove tajne. A može li kršćanin doći do dna Božjim tajnama? Smije li se zasititi proučavanjem svoje vjere? Kao što na nebu neće duši biti nikada dosta gledanja i uronjavanja u Boga, tako ni na zemlji pravoj kršćanskoj duši ne može biti nikada dosta poznavanja Boga. Tko nema smisla za vjeronaučnu pouku, u najmanju rukur pokazuje da nema smisla niti za Boga. Za takve vrijede Isusove riječi: Zato vi ne slušate jer nijeste od Boga. Tko je od Boga, sluša Božje riječi.

* * *

Ozbiljna je bolest kad čovjek posvema izgubi tek i ne prija mu više nikakva hrana. A gotova je smrt kad više nikakve hrane ne prima. Da li je naša mladež doista tako teško bolesna? Da li je doista bolesna na smrt?

Neka dakle Isus svojim pitanjima probudi i u našoj mladeži zanimanje za vjeru i za dublju vjersku pouku! Neka im vrati

glad o kojem je on sam rekao: Blaženi koji gladuju jer će se oni nasititi! Tko je gladan Boga u njegovoj riječi, nasitit će se Bogom u blaženom gledanju. Amen.

Karlovac, 1967.

18. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NOSAČI GREŠNIKA K OBRAĆENJU

Pregled:

Grešnici su duševno uzeti.
Nosači koji te uzete nose k spasenju — to su
smrt,
sud,
nebo i
pakao.

Bio je sretan uzeti iz današnjeg evanđelja dok je našao dobre ljude koji su si dali truda da ga donesu k Isusu. Njegovi su nosači bili njegov spas. Tim je nosačima morao zahvaliti svoje tjelesno i duševno ozdravljenje.

No baš s tom svojom srećom taj uzeti poziva sve uzete cijeloga svijeta da si i oni potraže nosače koji će ih ponijeti k spasu. Svim uzetima daje primjer i pouku da se pobrinu za nosače koji će ih donijeti k Isusu.

Ili zar mislite da danas nema uzetih na svijetu? Mislite li da među nama nema uzetih? Možda ti uzeti hodaju naokolo, šetaju i skaču. Ali su ipak uzeti. Njihova je duša uzeta. Njihova duša nije kadra učiniti koraka prema nebu. Oni se uopće nijesu kadri sami ni maknuti, a kamo li učiniti spasonosno djelo.

Znadete li tko su ti uzeti? Pa to su naši grešnici! To su ljudi koji žive u smrtnome grijehu! Upravo je zato Isus uzetome u današnjem evanđelju najprije dozvao u pamet uzetost njegove duše. — Sinko, opraštaju ti se tvoji grijesi! Uzetost u tijelu bila je kod tog uzetog samo slika nutarnje uzetosti, uzetosti koju je grijeh prouzrokovao u njegovoj duši.

Grešnici su dakle uzeti. Grešnicima su zato potrebni nosači da ih donesu k Isusu. Grešnicima su potrebni nosači do spasenja i obraćenja.

***

A kakvi su to nosači koji nose grešnika k obraćenju i spasu?

Ima ih mnogo i svakovrsnih. No među svim nosačima k spasenju kao da imaju posebnu snagu da grešnika donesu k obraćenju četiri nosača. A ta četiri nosača svi vi predobro znate. To su četiri čovjekove posljednje stvari. Smrt, sud, pakao i nebesko kraljevstvo — to su četiri nosača koja su najviše grešnika donijela k Isusu, dovela k spasenju. Misao na posljednje stvari otvara grešniku oči da vidi strahotu, težinu i bijedu grijeha. Pogled na posljednje stvari probija i najtvrđu koru na srcu grešnika da se prene i iz najtvrđeg sna i skoči iz kreveta grijeha.

* * *

Znameniti austrijski pučki misionar P. Abel pripovijeda iz svojih misionarskih doživljaja i ovo što je doživio kod misija u Wienerneustadtu. Za vrijeme misija pozvale su ga časne sestre u svoju bolnicu da dade i bolesnicama priliku za jednu dobru ispovijed. On obiđe sve odjele bolnice i ljubazno obavijesti bolesnike: Sutra poslije podne vraćam se ovamo. Tko želi, može se pripraviti za dobru uskrsnu ispovijed.

Kad se drugi dan vratio u bolnicu ,reče mu nadstojnica da ih se prilično javilo. No u jednoj velikoj sobi većinu je neki izrugivač toliko smeo da se jedva koji taj usudio javiti. — Pa odvedite me onda najprije u tu sobu! Nekolicinu je odmah ispovijedio. No tada dođe red do mladog muškarca na kome se vidjelo da je blizu smrti. Ljubezno pristupi k njegovu krevetu pa ga pozove neka se i on izmiri s Bogom. On će mu rado u tome pomoći. Bolesnik se, međutim uspravi, pesnicom ga odgurne i prokune: Da te vrag nosi!

Pater odgovori jednako glasno i energično: — Prijatelju, ja sam vam samo dobro želio. Ali ja ne želim biti zajedno s vama ako vas đavao odnese. Zatim mirno nastavi ispovijedati druge. Pristupi k jednom starcu kraj kreveta spomenutog tvrdokornog grešnika. Dok je još ispovijedao tog starca — najednom zaječi očajnički krik. Izobličena lica i izbuljenih očiju ležao je onaj mladi muškarac kao lješina na svom krevetu.

Otac je svršio ispovijed starca i još je jednog bolesnika ispovijedio, a da nije progovorio ni jedne riječi. Drugoga dana rano ujutro vrati se nadstojnica k ocu: — Još četrdesetorica koji su se jučer nećkali žele se ispovijediti! — Tako kao ovaj — rekli su oni — ne bismo željeli umrijeti!

Prizor nesretne smrti, prizor smrti jednog grešnika potresao je njihove duše! Pogled na tuđu nesretnu smrt potresao je duše

grešnika. A što je onda kadra učiniti misao na svoju vlastitu nesretnu smrt!

Poznat vam je primjer iz života svetoga Klementa Marije Dvoržaka. Toga su sveca pozvali u Beču k smrtnom krevetu nekog velikog tvrdokornog grešnika koji se nije ispovijedao već dvadeset i dvije godine, a i sada na smrti odbijao je svećenika. Svetac dođe, pristupi k bolesniku, te mu najljepšim riječima počne govoriti o spasu njegove duše. No bolesnik se razbijesni i zavikne neka ga pusti u miru. Sva su nastojanja svečeva bila uzaludna. Na koncu mu bolesnik zarukne: Odlazi iz moje sobe! No svetac uzme svoju krunicu, stane u kut i počne moliti. Nakon kratka vremena bolesnik ga opet počne tjerati van. No svetac ozbiljno reče: — Ne, ja ne idem van. Vaša je smrt pred vratima. Ja sam bio već mnogo puta prisutan kod ljudi koji su umirali svetom smrti. Hoću sad jednom vidjeti kako umire jedan prokletnik. Ta je riječ poput groma pogodila u srce bolesnika. Ta je riječ na njega toliko djelovala da se obratio, ispovijedio i izmiren s Bogom otišao na drugi svijet.

Ima li strašnije misli od pomisli na svoju nesretnu smrt? Od same bi te pomisli morale čovjeku posijediti vlasi. Ali ima nešto posebno čime je misao na smrt kadra čovjeku otvoriti pamet i srce da se vrati iz svoga grijeha. Smrt najbolje pokazuje čovjeku svu ludost njegova grijeha. Smrt pokazuje svu bijedu i ništetnost užitka i dobra kojeg je čovjek mislio postići svojim grijehom.

Možda to nitko nije toliko osjetio kao što je osjetila Magdalena franjevačkog reda, grešnica i pokornica sveta Margareta Kortonska. Bila je ona mlada lijepa djevojka. Njezina joj je ljepota bila njezino prokletstvo. S mladim grofom iz okolice provodila je grešni život. Dok je uživala u grijehu, grijeh joj se činio srećom i blaženstvom. Nitko joj na svijetu ne bi dokazao da je to njezina nesreća i prokletstvo.

No ono što ne bi bio kadar učiniti čovjek, to je učinila smrt. Kad je našla svog ljubavnika, na po trula u šumi, otvorile su joj se oči. Spoznala je ispraznost i ludost svoga života. Shvatila je strahotu svoga grijeha. — Nesretnice! Gdje je njegova duša? U paklu radi tvoje krivice! Tako joj je počela vikati savjest iz dubine njezine duše.

Pograbila je dijete, plod svoga grijeha i pobjegla je u crnu noć, crnu kao što je bila crna njezina duša. Savjest je neprestano vikala za njom: — Što si učinila? Jedan je čovjek propao radi tebe, nesretnice! Radi tvoje lakoumnosti, jedna je duša zauvijek prokleta.

To je bio put obraćenja svetoj Margareti Kortonskoj. Ali to može biti put obraćenja svakome grešniku. Morao bi čovjek biti već gotovi đavao kad bi mogao pogledati ravno u oči smrti, a da se ne bi obratio.

* * *

Smrt je pravi nosač grešnika k Isusu. Smrt je prvi nosač grešnika k obraćenju. Drugi jednako silan nosač grešnika prema obraćenju misao je na Božji sud.

Već sveti Pavao nije našao snažnije misli da grešnike i nevjernike privede na kajanje i pokoru, nego je misao na Božji sud. Kao što će prije sudnjega dana zagrmiti anđeoska trublja da probudi mrtve iz njihovih grobova, tako je sveti Pavao želio da mišlju na sud kao trubljom budi mrtve duše iz njihova groba.

Kroz sva vremena kršćanstva ta je misao o sudu ostala trubljom koja diže mrtve iz smrti na život. Čitamo već u stara vremena o grešnici Pelagiji. Bila je to ljepotica i glumica u Antiohiji. Ali kako je bila lijepa, bila je tako i grešna. No jednoga dana ta grešnica, još kao poganka, iz same znatiželjnosti uđe u kršćansku crkvu dok je držao propovijed sveti biskup Nono koji je iz Edese bio došao na jedan pokrajinski crkveni sabor. A biskup Nono je počeo svoju propovijed s velikom istinom o Božjem sudu. Govorio je tako živo i snažno o tom sudu da je strah Božji napunio srce i grešne poganke Pelagije. Trublja Božjega suda probudila je njezinu mrtvu dušu. Iz grešnice je Pelagije postala sveta pokornica i svetica Pelagija.

U Srednjem vijeku prošao je gotovo kroz čitavu Evropu jedan od najvećih pučkih misionara, sveti Vinko Fererski. Stotine tisuća slušalo je njegove propovijedi, stotine tisuća grešnika se obraćalo na njegove propovijedi. A trublja kojom ih je dizao iz groba grijeha bila je upravo trublja sudnjega dana. On je bio propovjednik sudnjega dana.

Sigurno ste čuli o obraćenju svetoga Norberta, velikog sveca koji je ustanovio posebni red u Crkvi. Do svoje tridesete godine bio je on čovjek svjetovnih zabava i naslada. Makar su ga bili roditelji prema tadanjem običaju odredili za crkveni stalež, nije on mislio ni na što drugo nego na veselja i radosti ovoga svijeta. No jednog dana jahao je on na jednu od svojih zabava. Jašio je kroz široku zelenu livadu. Najednom se digne silan vihor. Nebo se naoblači te poče sijevati i grmjeti. Kad li jedan udarac groma udari ravno pred njega! Konj mu se poplaši i baci ga na zemlju, gdje je ostao ležati bez svijesti. Čim je došao k sebi, skoči sa zemlje kao drugi čovjek i usklikne kao nekada Savao na putu u Damask: Gospodine, što hoćeš da činim? Udarac ga je groma probudio iz sna njegove grešnosti. Postao je drugi čovjek. Postao je svetac.

No što je bio taj udarac groma koji je svetog Norberta probudio iz smrti grijeha nego samo slika veličanstvena dolaska Sina Božjega kad bude dolazio u sili i slavi da sudi žive i mrtve? Kad Isus govori o sudnjem danu, kao da grme gromovi silnije

i snažnije nego su grmjeli dok je Bog zakonodavac govorio i tutnjio svojemu narodu na Sinaju. Nigdje uopće čovjek i čovječanstvo neće toliko osjetiti Božje veličanstvo kao što će ga osjetiti u času svojeg posebnog, a još više općenitog suda. Sudnji će dan biti najveće otkrivenje Božjeg veličanstva.

A to je upravo ono što grešnik mora osjetiti. Grešnik mora osjetiti Božje veličanstvo. Grešnik mora osjetiti tko je koga svojim grijehom prezire i vrijeđa. Grešnik mora osjetiti tko je kome svojim grijehom naviješta rat. Grešnik mora osjetiti u čije će ruke pasti. — Strašno je pasti u ruke Boga živoga — kliče sveti Pavao dok misli na strašnog Suca u čije ruke mora grešnik upasti.

Zato je misao na sudnji dan toliko snažna da uzdrma grešnikovu savjest i probudi ga iz sna smrti u život. Misao na Božji sud doista je silan nosač da donese grešnika k Isusu.

* * *

A što da kažemo za misao na nebo? Nije li ta misao snažan nosač da grešnika iznese iz grijeha do obraćenja?

Pripovijeda se o kralju Henriku VIII da je jedne lijepe večeri sa svojom nezakonitom ženom Anom izašao da promatra zvjezdano nebo. Dugo su oni to nebo promatrali dok na koncu Ana ne usklikne: Kako je divno nebo! Kralj u stidu spusti glavu i uzdahne: — Ali ono nije za nas!

Jedna od najvećih muka prokletnika u paklu bit će upravo spomen na nebo koje su izgubili. Kako je strašno djetetu kad izgubi majku koja je bila za njega njegov život! Kako je strašno ženi kad izgubi svog muža koji je bio sva njezina ljubav! Kako je dakle stašno prokletnicima kad se sjete da su izgubili svoje nebo u kojem je bio njihov život, njihova sreća, sva njihova ljubav! Sam pogled na nebo za njih je strašniji od vatre u kojoj se muče, bolniji od ognja u kojem gore.

A ne mora li se probuditi u srcu svakog grešnika sličan osjećaj bolna gubitka dok okom svojim pogleda nebo? Da nije Bog postavio kerubina s ognjenim mačem pred vrata raja zemaljskoga, sigurno bi se Adam i Eva neprestano vraćali pred vrata tog raja da plaču poput Židova pod zidom plača nad izgubljenom svojom srećom. Tako zaplače i duša svakog grešnika dok se sjeti neba kojeg je svojim grijehom izgubila. — Koliko najamnika ima u kući mog oca kruha izobilja, a ja ovdje umirem od glada. Ustat ću i poći k Ocu svome! — tako kliče duša grešnika dok misli na nebo. Želja za nebom, želja za očinskim domom nebrojene je grešnike dignula iz grijeha i vratila k Bogu.

* * *

To su evo, tri jaka nosača koja nose grešnika k Isusu. Ali ima i četvrti, možda najjači među njima. Ima nosač koji je kadar dignuti grešnika ako se već pretvorio u teški kamen i ako su njegovi grijesi narasli već kao gora. I taj vam je nosač dobro poznat. Zove se pakao.

Mladi teško ranjeni oficir u vojnoj bolnici priznao je vojnom svećeniku: Ja sam zapravo dva puta kršten u svom životu. Prvi put kao dijete. A drugi put na bojnom polju. Kršćanstvo koje sam primio kao dijete, izgubio sam. Ali kršćanstvo koje mi je Bog udijelio u onoj užasnoj noći neće mi nijedna sila ovoga svijeta oteti.

Taj je čovjek proživio samo blijedu sliku pakla, proživio je pakao bojnoga polja. Ali je i ta blijeda slika bila dostatna da za njega bude novo krštenje, krštenje koje je iz đavolskog roba stvorilo Božje dijete. A što je onda kadar učiniti pogled i nutarnje proživljavanje pravoga pakla! Kad bi čovjek bio u mogućnosti da samo jednom nogom stupi u pakao, sigurno nikada ne bi cio došao u pakao.

Kad u kakvoj preriji nastane požar, tad zvijeri koje su se skrivale u travi bježe glavom bez obzira. Upravo tako i kad čovjek svoju dušu ispuni paklenim ognjem, kad mišlju na pakao prožme svoju dušu, tad moraju skočiti i zvijeri grijeha i pobjeći iz duše.

Sam je Bog stvorio pakao zato da grešnika spasi od pakla. Grešnik prečesto upravo srlja u svoju propast. Sve Božje opomene, svi Božji pozivi, sva Božja milovanja i sva Božja ljubav za grešnika postaju ništa i ne znače ništa. Grešnik kao luđak bježi pred svojim Bogom, pred svojim jedinim dobrom i pred svojom vječnom srećom. Zato je Bog načinio za grešnika zid, ognjeni zid. Kad se dotakne tog zida tad osjeti kako je gorko ostaviti svojega Boga. Grešnik vidi koliko je zlo grijeh koji je donio sva zla na ovaj svijet. On vidi koliko je zlo grijeh koji je samoga Boga raspeo na križ. Pa ipak u svojoj ludosti želi sam iskusiti gorak zalogaj grijeha. Zato Bog otvara pred grešnikom beskrajno ognjeno more vječnosti. Pred tim oceanom jauka i patnji otvaraju se i slijepe oči. Strah je Božji početak mudrosti. Pakao je zato početak mudrosti početak obraćenja grešnika. Radi pakla je došlo više ljudi na nebo nego radi samoga neba.

* * *

Spomeni se, čovječe, svojih posljednjih stvari pa nećeš nikada sagriješiti! Tako opominje sama mudrost premudroga

Boga. Spomeni se, grešniče, svojih posljednjih stvari pa ćeš i prestati griješiti! Ne bismo li mi mogli ovako uskliknuti nakon današnjih misli? Tko bude mislio na svoje posljednje stvari, imat će uvijek dobre nosače da ga iz grijeha dignu i donesu k Isusu. Amen.

Slavonska Požega, 1959.

19. NEDJELJA PO DUHOVIMA

PAKLENE MUKE

Pregled:

Isus opisuje u slikama:
vezanja — gubitak slobode,
bacanja van — gubitak neba,
bacanja u tamu — gubitak Boga.

Danas se govori o željeznim zavjesama, o željeznim zastorima. No čovječanstvo poznaje već odavna jednu neizmjerno tamniju zavjesu, neprobojni zastor, a to je zastor smrti. Smrt ograđuje čovjeka kao nekim željeznim zidom i još nije uspjelo običnom smrtniku da probije taj zid i da sagleda što se nalazi iza njega. Nekada je čovječanstvo držalo da praocean okružuje zemaljski krug, a iza tog oceana da je kraj svijeta gdje više nema ništa. Upravo tako je čovječanstvo radi neprobojnosti zastora i zida smrti počelo misliti da iza smrti nema više ništa. Smrt je kao praocean oko ljudskog života i zato posljednja granica života: Nije nas bilo i neće nas biti! Takav praocean ništavila čovječanstvo je postavilo čovjeku i njegovu životu.

No na svijetu je postojao Krištofor Kolumbo i on je svojom smionošću uništio priču o kraju svijeta iza svjetskog oceana. Isto tako je postojao i Isus Krist koji je svojim božanskim okom i svojim božanskom silom uništio priču o kraju bivstvovanja iza oceana ili zida smrti. Isus Krist kao Bog i čovjek bio je prije nego se rodio, a živio je poslije nego je umro. Za njega i za njegovo oko zato nije postojao zid ništavila smrti. Njegovo je oko gledalo u vječnost. On je bio sposoban da i nama otkrije zastor smrti te nam dade zagledati u daljine vječnosti.

Mnogo puta su Isusova usta otvorila pogled iza zastora smrti. Tako i u današnjem evanđelju. U tom je evanđelju Isus učinio kao malenu rupicu na zastoru smrti da kroz nju zagledamo u daleke krajeve vječnosti.

Isus govori u slikama i prispodobama. Za čovjeka bi drukčiji govor o vječnosti bio uopće neshvatljiv. No i same slike dostatno nam otvaraju pogled u tajne stvarnosti iza smrti. Mi ćemo se zaustaviti danas na jednom isječku te slike kojom nam Isus dočarava sliku nesretne vječnosti.

* * *

Svežite mu ruke i noge pa ga bacite napolje u tamu! Ondje će biti plač i škripanje zubi. Tako govori kralj preko Isusovih ustiju čovjeku koga je našao bez svadbena ruha. A u tim riječima kao u slici izrazio je Isus, na neki način, svu nesretnu sudbinu grešnika poslije smrti.

Svežite mu ruke i noge! To su, dakle prve riječi kojima Isus izražava i crta sudbinu grešnika u vječnosti. Kad se uhvati lopova, prije svega svežu mu se lancima ruke da ne može pobjeći i više se braniti. Ti su lanci zapravo početak tamnice koja ga čeka. A najteži su zločinci, osobito u stara vremena, bili prikovani i zakovani lancima u kakvoj podzemnoj ćeliji i njima nije bilo više izlaza na Božje sunce. Ovu sliku svezana i okovana robijaša predvodi Isus pred naše oči kao prvu kaznu grešnika poslije smrti.

Jedan od prvih i najvećih Božjih darova kojima je Bog obdario čovjeka i njegovu narav jest čovjekova sloboda. Po svojoj je slobodi čovjek prava slika i prilika Božja. Već je samim životinjama Bog ucijepio ljubav prema slobodi. Kolike će životinje radje u slobodi skapavati od glada, nego se u ropstvu bez brige hraniti i toviti! Pa i sam je Bog toliko cijenio čovjekovu slobodu da ga radje pušta da slobodno za uvijek propadne, nego da ga silom i prisilom natjera u nebo.

Kao prvu kaznu, međutim, prokletnicima Isus, evo, navješćuje gubitak njihove slobode. To je zapravo kazna koju Isus redovno prikazuje kao vječni oganj. Kad običan čovjek čuje o tom paklenom ognju, zamišlja da će taj oganj peći prokletničke duše kao što se peče janje na ražnju. Međutim crkveni učitelji drukčije shvaćaju muke koje će taj oganj zadati duši da je muči. Taj će oganj biti muka za dušu, prema njihovu shvaćanju, što će dušu svezati i okovati. On će toliko obuzeti dušu da neće moći ni na što drugo misliti osim na sam taj oganj. Tako će taj oganj oteti duši slobodu. To će biti najveća muka od paklena ognja za dušu.

Marka Aretuzija, svetoga kršćanskog mučenika, svezali su poganski mučitelji čvrsto uz kolac, svezali mu ruke i noge da se nije mogao maknuti. Ovako svezana namazali su ga medom i izložili na sunce. Dakako, nepregledni rojevi muha i osa sletili su na jadnog mučenika koji se nije mogao braniti. Strašna je bila to muka. Koliko će, međutim, biti strašnija muka za dušu kad se ne bude mogla maknuti svezana paklenim ognjem!

* * *

No što su lanci i okovi paklenog ognja prema okovima kojima će Bog okovati grešnika, a koji se zovu okovi vječnosti! Vrata paklena vrata su vječnosti. Na njima kao da stoji najstrašniji natpis: Uvijek i nikada! Uvijek trpjeti, nikada prestati!

Možete li zalisliti što je to uvijek? Možete li izmjeriti kako je dugačak taj uvijek?

Kao da čovjek svojom mjerom shvati i izmjeri uvijek? Naše su mjere trajanja mjere vremena, mjere prolaznosti. Naše trajanje prolazi i teče, a vječnost stoji i ostaje. Naše je vrijeme kao rijeka, a vječnost je more bez kraja i obala. Božjom bismo mjerom mjerili vječnost da shvatimo što je to uvijek. Morali bismo mjeriti mjerom o kojoj pjeva Mojsije: Gospodin vlada uvijek i još dalje.

Zamislite si da bi prokletnici u paklu imali popiti sva mora ovoga svijeta, ali tako da bi svake tisućite godine popili samo jednu kap iz njih. Pa kad bi ispili sva mora i oceane svijeta, vječnost bi istom počela. Zamislite se da bi prokletnici imali pokupiti sav pijesak i svu prašinu koji se nalaze na obalama mora i rijeka i u utrobi zemlje, ali tako da bi svake milijunte godine odnijeli samo jedio zrno pijeska ili praška sa zemlje. Pa kad bi pokupili sav pijesak i svu prašinu sa zemlje, vječnost još ne bi ni jedan trenutak prošla. Zamislite si da bi prokletnicima bilo određeno da prođu i prevale sve daljine svemira, sve daljine koje se ne mjere metrima ni kilometrima nego godinama svjetlosti, pa kad bi im bilo određeno da prevale sve te daljine svemira, ali tako da svake milijardne godine učine samo jedan korak sitnoga kukčića. Pa kad bi prevalili konačno sve te daljine svemira, vječnost bi bila ondje gdje je bila kad su učinili prvi korak na svome putu.

Oh kako je dugačak taj uvijek vječnosti! I tim dugim i nedoglednim uvijek kao dugačkim lancem svezuje Bog prokletnike u paklu!

A što istom znači nikada vječnosti! Pripovijedaju grčki povjesničari da je u staro vrijeme u Perziji postojala tamnica zaborava. Ta je tamnica bila slična modernim logorima smrti. Tko je došao u tu tamnicu, za njega više nitko na svijetu nije

znao, za njega nitko više na svijetu nije pitao. On je bio kao živ zakopan u dubinama zemlje. Tko je ušao u tu tamnicu, za njim su se zatvarala vrata i on je znao da izlaza više nema. Za njega više nije postojao svijet koji je nad njime. Za njega više nije postojala ni žena, ni djeca, ni braća, ni sestre, ni rođaci, ni prijatelji. Nikada ih više neće vidjeti niti o njima što čuti. Taj ga je strašan nikada više sapinjao i stezao i okivao nego svi lanci i okovi u koje je bio sapet.

No što su te tamnice zaborava, što su svi logori smrti prema paklenoj tamnici sa njezinim neizmjernim nikada? Kao što uvijek vječnosti pokazuje duljinu veriga kojima su prokletnici okovani, tako taj nikada vječnosti pokazuje strahovitu čvrstoću i neslomivost paklenih veriga. Sam Bog kao da zaboravi gdje su ključevi paklene tamnice. I on ih izgubi u dubinama svoje duboke pravde. Tko je dakle taj da bi otvorio tu tamnicu? Gdje je taj da raskine paklene okove? Sudbina je zato tih okovanih zapečaćena. Nad njima lebdi strahoviti pakleni nikada.

Razumijete li onda svu strahotu Isusovih riječi: Svežite mu ruke i noge?

* * *

No tom strahotom ne svršava sudbina prokletnika. — Bacite ga van! Tako dovikuje dalje strašna Božja pravda. Izbacite ga iz svadbene dvorane, izbacite ga od bogata gozbenog stola! Izbacite ga van, izbacite ga napolje!

Što znači ovaj strašni: Izbacite ga van možda bi donekle mogao shvatiti Job iz Staroga zavjeta o kojem pripovijeda Pismo kako je u jednom danu iz najvećeg bogataša postao ubogi prosjak. Imao je sedam sinova i tri kćeri te posjed kakav si je mogao zamisliti samo istočnjački vladar: imao je sedam tisuća ovaca i tri tisuće deva i pet stotina pari volova i pet stotina magarica. No jednog dana dok su se sinovi i kćeri Jobovi gostili u kući najstarijeg sina dođe vjesnik k Jobu govoreći: Volovi su orali, a magarice su pasle u njihovoj blizini. a eto navališe Sabejci pa oteše sve i momke pobiše mačem. Utekoh ja jedini da ti javim. Dok je on još govorio, doleti drugi govoreći: Grom je udario i munja je pobila ovce i pastire. Utekoh ja jedini da ti javim. No dok je on još govorio, evo i trećeg te reče: Kaldejci navališe s tri čete i ugrabiše deve, a momke pobiše. Tek utekoh ja da ti javim. Još ovaj nije svršio kad li uleti drugi povikavši: Dok su se tvoji sinovi s kćerima gostili, najednom dune silan vjetar iz pustinje, udari u četiri ugla kuće. Kuća padne i pokopa pod sobom sve koji su bili u njoj. Utekoh ja jedini da ti javim. Taj Job na ruševinama svoga bogatstva mogao bi, kažem, donekle razumjeti što to znači biti izbačen van s nebeske gozbe, što znači izgubiti nebesko bogastvo i dobro.

A možda bi i Adam kad se našao pred vratima raja zemaljskoga, na njegovim vratima ugledao anđela s ognjenim mačem, a ispred sebe pustoš i bijedu — možda bi i on mogao donekle shvatiti što to znači biti bačen napolje iz nebeske sreće.

Čitamo za Ezava kad je izgubio samo svoje prvorođenstvo i njegov blagoslov da je zaručao silnom krikom i zaplakao ljutim plačem. A što je gubitak zemaljskog nasljedstva, što je konfiskacija zemaljskih dobara, što je gubitak doma i domovine na zemlji prema gubitku nasljedstva i domovine nebeske?!

Kralj tjera u evanđelju nesretnika van od bogata stola. On je već pomirisao slasti tog stola, on je već uočio bogatstvo tog stola, on je već na neki način osjetio sreću tog stola. Tada kad je već stajao na domak te sreće, on mora van. To je upravo najbolnije i najtragičnije i kod odbačenja prokletnika što oni poslije smrti osjete gdje je prava sreća, da oni na Božjem sudu uvide da je Bog sva sreća i blago njihove duše. I baš onda kad shvate da bez Boga ne mogu biti sretni, baš tada pred njima zagrme strašne riječi: Odlazite od mene!

Kad se sveti Petar na posljednjoj večeri branio da mu Isus pere noge, Isus mu reče: Ako te ne operem, nećeš imati dijela sa mnom. Tada je Petar uskliknuo: Gospodine, onda ne samo noge nego i ruke i glavu. Za Petra bi bilo najstrašnije da ostane bez Isusa jer je razumio što znači biti bez Isusa. Što znači biti bez Boga? To bi nam mogao najbolje reći sveti Franjo koji je klicao: Bog moj i sve moje! Bog je otac duše ,Bog je zaručnik duše, Bog je domovina duše. Bog je mir duše, Bog je sreća duše, Bog je sve dobro duše. Što dakle znače za dušu riječi: Izbacite ga van, nego Odlazi od mene, prokleti?

* * *

No Isus govori u današnjem evanđelju i dalje: Bacite ga van u tamu! Bacite ga u noć!

Biti bačen i odbačen od Boga i njegove sreće najstrašnija je stvar za ljudsku dušu. Ali za čovjeka na zemlji čini se još strašnijim to odbačenje kad je ono bacanje u tamu i noć. Zamislite si strašnu tamnu istočnjačku noć u kojoj zavijaju hijene, u kojoj riču lavovi, u kojoj vrve gmazovi i zmije tražeći svoj plijen. A što je drugo pakao nego život s paklenim zvjerima? — Odlazite u oganj koji je pripravljen sotoni i njegovim anđelima — reći će sam Krist na svojem sudu prokletnicima. Život u paklu je život s đavlima i s najgorim ološem čovječanstva. Sam se sveti Ignacije na svom putu u Rim tuži da se već bori sa zvijerima, s deset leoparda. To su bili vojnici koji su ga pratili. Za njih kaže da su još gori ako im što dobro učini. A koliko se puta u obiteljima tuži muž da u kući ima zmiju, a žena da ima đavla.

Možete si zamisliti kakav je to život. A što će onda biti istom u paklu gdje će čovjek živjeti samo s ubojicama, zločincima i izrodima čovječanstva koji neće drugo znati nego jedan drugoga gristi i progoniti?

Čitamo za Kralja Saula da se rađe sam ubio nego da padne u ruke neprijateljima. Koliki bi se prokletnici rađe stotinu puta ubili da ne padnu u pandže paklenim zvjerima koje će ih mučiti. Kad đavao nekoga na zemlji opsjedne, na sve ga načine muči, baca ga na zemlju, razdire, baca u vatru i u vodu. Što će onda načiniti s onima nad kojima dobije potpunu vlast? Kad dakle u paklu ne bi nikakve druge muke od paklenog društva, već bi pakao zaslužio ime najcrnije noći.

Ali pakao je iznad svega tama i noć jer prokletnicima u paklu ne svijetli sunce Božje dobrote, jer u pakao ne dopire ni zraka Božje milosti i ljubavi.

Sve što je ugodno, što je milo, što je slatko, što je veselo što je lijepo na ovome svijetu, sve je to odsjev Božje dobrote. Za sve što je Bog stvorio, vidio je da je dobro. Dobrota je Božja sve stvorila. Zato i sve nosi trag te dobrote .

Sve je na svijetu stvoriila Božja dobrota, samo jedno nije stvorila. A to što nije stvoriila Božja dobrota, to je pakleni oganj. Taj je oganj stvorila Božja osvetnička pravda. U tom ognju zato nema ni zrake Božje dobrote.

Čovjek si na svijetu ne može ni zamisliti kako bi na svijetu izgledalo kad nigdje ne bismo vidjeli ni tračka Božje dobrote. Mi smo na svijetu okruženi Božjom dobrotom kao što je riba okružena vodom i kao što je ptica okružena zrakom. I najnesretniji čovjek na ovom svijetu ima još sretnih časova u svome životu ili se barem sjeća sretnih časova u životu. I najnesretniji čovjek na svijetu ima barem utjehu da će proći njegova nesreća ili ima čak još nadu u sreću, ako ne na ovome, a ono barem na drugome svijetu. No prokletnici od svega toga nemaju ništa. Oko njih je samo tama. U njima je samo noć. Iza njih je mračno kao grob. Pred njima je crno kao sotona. Kad pomisle na Boga, ne zasja im svjetlo očinskog oka nego nad njiima zamrači krvnička ruka. Kad pogledaju oko sebe svoje društvo, pred njima zacrni đavolska i prokletnička zloba. Kad se sjete svoje prošlosti pred njima zijevne tama ponora izgubljena života. Kad se zagledaju u budućnost, nalaze se u tami očaja i zdvojnosti. U njihovim mislima nema jedne svijetle misli. U njihovu srcu nema svijetla osjećaja. Sve je samo tama, sve je samo mrak, sve je vječna i strašna noć.

Kako su dakle strašne riječi evanđelja: Bacite ga van u tamu! Isus ima pravo kad završuje opisujući to stanje prokletnika riječima: Gdje će biti plač i škripanje zubi. Gdje će biti plač

i škripanje zubi, a to znači muka i očaj postali su u Isusovim ustima kao glavni sadržaj cijeloga pakla. Isus te dvije riječi toliko ponavlja kao da u njima želi sažeti svu strahotu paklenih muka.

* * *

Mi danas živimo u vremenu kad se mnogo govori o strahu. Netko govori o strahu za kruh. Drugi o strahu pred mukama. Treći o strahu pred zatvorom. Četvrti o strahu za život. Tko bi nabrojio sve strahove koji pritištu dušu današnjeg čovjeka. Ima i kršćana koji se boje svega i svačega, koji se boje svega i svakoga.

Baš zato danas više nego ikada neka ore u našim ušima Isusove riječi: Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, a poslije ne mogu ništa učiniti. Ja ću vam reći koga da se bojite. Bojte se onoga koji može tijelo i dušu strovaliti u pakao.

Ne bojmo se ljudi! Bojmo se Boga! Ne bojmo se ljudskih strašila! Bojmo se strahote pakla! Amen.

Virovitica, 1950.

20. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ISUS SPAS MLADEŽI PRED SMRĆU NEVJERE

Pregled:

Ako roditelji žele spasiti svoju djecu
od smrti nevjere, moraju k njima dovesti Isusa:
molitvom djece,
kršćanskim vjerskim štivom i poukom,
primanjem svete pričesti
Kako danas stoji s ovim dovođenjem Isusa?

U današnjem evanđelju gledamo jednog tužnog i zabrinutog oca. On je došao tražiti od Isusa pomoć. Kod kuće mu leži sin na umoru. Tuga mu je i nevolja toliko zaokupila dušu da je slijep i gluh za sve drugo na svijetu. On ni ne sluša što mu Isus govori. Samo očajno ponavlja: Gospodine, dođi prije nego mi umre dijete!

Mislite li da je to prvi i posljednji otac koji je vapio za pomoć pred strahovitom silom smrti koja želi da ugrabi njegovo dijete? Mislite li da nema i danas oceva i majki koji jednako očaj-

ni traže pomoć jer su njihova djeca na umoru? A kada je i bilo više mladića i djevojaka, više mladih ljudi na umoru nego ih ima upravo danas?

Ili možda nevjera nije strašnija smrt nego li svaka smrt koja grabi mlado tijelo i pokapa na groblju? Tjelesna smrt može biti samo put u novi život. Ali nevjera je ravan put k vječnoj smrti u paklu. Nevjera kida posljednju nit koja drži čovjeka spojena s Bogom koji je izvor života. Nevjera od nas okreće svjetlo Božjega sunca. Pa kao što na mjesecu onoga časa kad nestane svjetla sunca, temperatura pada na strašnu ništicu topline u kojoj se smrzava i ledeni svaki život, tako i u duši koja se okrene od svojega sunca, led smrti ubija posljednju klicu života.

Koliko onda danas mladića i djevojaka, koliko mladih ljudi leži na umoru! Kolikim mladim ljudima prijeti strahovita opasnost duševne smrti nevjere!

* * *

Može li otac ili mati skrštenih ruku stajati i gledati kako se smrt sprema da kao svoj plijen ugrabi njihovo dijete? Da li bi takav otac i mati zaslužili lijepo ime oca i matere?

No kuda da se okrene otac i mati koji žele spasiti svoju djecu od smrti nevjere? Kuda nego k onome liječniku od kojega je i otac u današnjem evanđelju tražio lijeka za svoje bolesno dijete? Gdje da nađu roditelji sigurniji lijek od nevjere za svoju djecu nego kod početnika vjere, kako sveti Pavao naziva Isusa Krista? Pravi otac i majka moraju također doći do Isusa i uskliknuti: Gospodine, dođi prije nego umre moje dijete! Isuse, dođi i spasi moje dijete od nevjere! Tko želi spasiti svoju djecu od nevjere, taj mora k svojoj djeci dovesti Isusa.

Upravo u tome leži lijek od nevjere za vašu djecu: roditelji moraju k njima pozvati Isusa.

* * *

Isusa se poziva k djeci prije svega time što ih se nauči moliti. Na to nas podsjeća samo današnje evanđelje. Otac u današnjem evanđelju moli Isusa da dođe i da mu izliječi sina. No Isus kao da se skanjuje poći. Otac tada zaklinje Isusa: Dođi, Gospodine, prije nego mi umre sin. No što Isus odgovara tom tako žarko molećem ocu? — Idi, sin tvoj živi! Taj je, naime, otac zaboravio da je onim trenom čim je njegova molitva došla do Isusa, Isus već bio kod njegova sina. Na krilima molitve Isus je doletio do njega.

Ta Bog je na svakom mjestu! Samo je čovjek daleko od Boga i on zaključava svoje srce da ne pušta Boga k sebi. No kad

čovjek počne moliti, njegovo se srce digne prema Božjim visinama, a tada se i njegovo srce otvori da Bog ima pristup do njega. Onaj čas je zato Bog kod čovjeka.

Ili mislite da je to samo varka i samoobmana kad čovjek u molitvi razgovara sa svojim Bogom, kad čovjek u molitvi govori Isusu? Daleko od toga da bi Bog koji nas je naučio moliti, nas učinio luđacima da razgovaramo s Bogom koji je daleko od nas. Molitva je uistinu razgovor s pravim, živim i prisutnim Bogom.

Ako dakle naučimo svoju djecu moliti, Bog će biti, Isus će biti kod njih. A taj Isus koji će biti kod njih, reći će riječ koju je rekao zabrinutom ocu u evanđelju: Sin tvoj živi. On neće pustiti vašu djecu u smrt nevjere.

Nije li, naime, molitva najjači lijek protiv nevjere?

Odakle dolazi nevjera nego od duševne udaljenosti čovjeka od Boga? Kad smo predaleko od onoga koji govori, nijesmo kadri ni zamijetiti glas, a kamo li shvatiti riječi koje govori. Tako i čovjek koji se dušom previše udalji od Boga, nije kadar više shvaćati pa ni zamijetiti Božju riječ koja vjerom dolazi k njemu.

No napose se ta udaljenost očituje u oholosti. Ništa nije tako daleko od Boga kao ohola duša. — Visine promatra Bog iz daljine — kako to tumači sveti Augustin izreku psalma. Oholost je bacila anđele u vječne daljine od Boga. Kako da ne baci ohole duše tako daleko da ne čuju Boga?

Ali kao što vjera ne dolazi samo od čovječje pripravnosti, nego još više od Božje milosti, tako ni nevjera ne dolazi samo od čovječje nepripravnosti nego i od manjka Božje milosti. Bez milosti nijesmo kadri ni nešto dobro misliti, a kamo li misliti Božje misli, a to znači vjerovati. Vjera je Božja milost, Božji dar.

Nije li nam odatle jasno što znači molitva za vjeru i za nevjeru?

Molitva je upravo nutarnja priprava koja približuje dušu Bogu. Molitva je čin poniznosti koji privlači Boga k čovjeku, a čovjeka diže k Bogu. Duša koja moli kao da tim samim govori Gospodinu: — Govori, Gospodine, jer sluša tvoj sluga. Dok čovjek govori Bogu, najpripravniji je da čuje što Bog govori njemu.

Iznad svega je molitva, međutim, nepresušivi izvor Božje milosti. Sve svoje milosti Bog je na neki način izravno ili neizravno navezao na molitvu. Sve milosti, pa i milost vjere, kršćanske vjere. Tko počne govoriti Bogu, Bog će prije ili kasnije progovoriti i njemu: dat će mu svoju riječ, a to je milost vjere. A tko nastavi govoriti Bogu, Bog neće prestati govoriti ni njemu. Bog ne kani prvi zašutjeti. Molitva je tako sigurän lijek da sačuva čovjeku vjeru.

* * *

Ali ne samo molitva. Ima i drugo sredstvo kojim se doziva Isusa k svojim sinovima i kćerima da im Isus sačuva vjeru. To je kršćansko štivo i kršćanska pouka.

Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta! Tako je rekao Isus svojim apostolima. Ali znadete kad im je to rekao? Rekao im je onda kad ih je slao svijetom: Idite po svem svijetu i naučavajte sve ljude. Dok ih budete učili, dok budete ulijevali moju riječ u njihove duše, ja ću biti s vama.

Što je želio naš Gospodin tim riječima reći? Tim riječima Isus nije obećao samo da će biti uz svoje apostole kao učitelj Crkve. Obećao je i više. On je obećao da će biti svagdje gdje će biti njegova riječ. Sa svojom je riječju Isus po svem svijetu do svršetka svijeta. Gdje je Božja riječ, tamo je Isus.

Ali baš zato s vjerskim štivom i vjerskom poukom po kojima dolazi Božja riječ k čovjeku, dolazi i Isus k čovjeku. Po vjerskom štivu i vjerskoj pouci dolazi Isus k vašoj djeci.

A što znači taj Isusov dolazak za život vjere? Što znači vjersko štivo i vjerska pouka osobito za sačuvanje vjere? Može li se to uopće dovoljno ocijeniti? Kršćanska vjera nije neko slijepo čuvstvo, nego misaona intelektualna činjenica. Zato za vjeru vjersko štivo kao i svaka vjerska pouka predstavlja što i hrana za život. Svaki intelektualni život traži svoju misaonu hranu. Bez hrane je taj život nužno osuđen na kržljavljenje i na smrt.

Mi se danas često čudimo što među nama ima toliko nevjernika i bezvjeraca. No da li su oni preko noći postali nevjernicima? Kad se sjetimo svoje nemarnosti obzirom na vjersko štivo i vjersku pouku, morali bismo se čuditi da još ima i toliko vjere među nama. Pravo je čudo da čovjek može tako dugo gladovati i još ostati na životu.

I u najpovoljnijima prilikama duševno gladovanje vodi prema smrti. A što istom da kažemo kad na duševni organizam navale sve zarazne bolesti, kad najrazličitije zablude navale na kršćansku pamet? I dobro hranjeni organizam teško će im odolijeti, a neishranjeni će im biti bezuvjetne žrtve.

Ishranjenost, čvrsta, zdrava i dovoljna hrana — to je jedini lijek da se organizam duše odhrva bacilima laži kad u golemom broju navale. Vjersko štivo i vjerske pouke, kao Božja hrana, jedini su sposobni sačuvati život vjere pred rojevima zabluda.

* * *

Da li je potrebno i spominjati da postoji i treće sredstvo koje nosi Isusa k vašoj djeci? Da li je potrebno spominjati da je to najuzvišenije i najsigurnije sredstvo primanja svete pričesti?

Dokazivati da sveta pričest donosi Isusa k vašoj djeci bilo bi isto kao i dokazivati da sunce donosi svijetlo zemlje. No možda nijesmo uvijek dosta svijesni što znači sveta pričest za vjeru i vjerovanje. Nijesmo uvijeke dosta svijesni što znači primanje Isusova tijela za očuvanje vjere.

Svećenik kod pretvorbe naziva Svetotajstvo otajstvom vjere. Tko je bolje upućen u kršćansku nauku, možda bi mu se to čudno činilo. Otajstvo vjere, sakramenat vjere — to je naime sveti krst. Sveta je pričest otajstvo ili sakramenat ljubavi. Ona je hrana ljubavi koja nebeskom ljubavi hrani našu dušu.

Pa ipak se ne vara Crkva kad taj sakramenat zove i sakramentom vjere. Baš kao sakramenat ljubavi sveta je pričest ujedno i sakramenat vjere. Jer ljubav je prevažna za vjeru. Vjera je bez ljubavi mrtva. Kršćanin koji vjeruje, a nema Božje ljubavi, sličan je mrtvacu. A sudbina je svake lješine da se rastvara i trune. Tako će brzo i vjera istrunuti u čovjeku koji u sebi nema života ljubavi. Tko se ne hrani u pričesti svetim Isusovim tijelom, nužno koraca zato prema nevjeri.

A zar ne znate što čovjeka najčešće i najviše vodi i tjera prema nevjeri? Zar možda uvjerenje da se u nevjeri nalazi istina? Daleko od toga! Redovno čovjeka tjera u nevjeru sljepoća koja mu ne da da vidi istinu. A ta je sljepoća, sljepoća strasti i požude. Strasti su pravi đavao nevjere u samome čovjeku.

No gdje je pravi lijek strastima i požudi čovječjeg srca? Nije li to božanska hrana, stvorena iz djevičanske krvi Marijine u presvetom tijelu i krvi Isusovoj? Sveta je pričest i s te strane prvi lijek protiv ljudske nevjere.

* * *

Ne bi li sada mogao pitati vas, kršćanske roditelje, da li ste uvijek znali i htjeli na ovaj način zvati Isusa k svojoj djeci da im sačuvate vjeru? Da li ste svoju djecu prije svega naučili moliti?

Neću ni spominjati roditelje koji ne nauče svoju djecu ni križati se, niti moliti Očenaš i Zdravomariju. Takve grobare duša svoje djece nije vrijedno ni spominjati.

Ali pitam vas koji ste naučili svoju djecu sve molitve: od Očenaša do Četiri posljednjih stvari, pitam vas kojima djeca naizust znadu sve kršćanske molitve, da li ste doista svoju djecu naučili moliti. Vi ste naučili svoju djecu molitve. Ali da li ste ih naučili moliti?

Vi ste naučili svoju djecu hodati, i ona hodaju. Naučili ste svoju djecu govoriti, i ona govore. Vi ste, dakle, naučili svoju djecu moliti ako ona mole. Nije dakle pitanje da li vaša djeca znadu naizust molitve, nego da li vaša djeca mole. Naučiti djecu moliti — znači učiniti molitvu svagdanjim običajem svog djeteta

i njegovom nutarnjom duševnom potrebom. Samo takvi roditelji koji su ovako stvarno naučili svoju djecu moliti, samo su oni pozvali k njima Isusa da im sačuva njihovu vjeru.

A da li ste pozvali Isusa k svojoj djeci vjerskim štivom, odnosno vjerskom poukom?

Pa mi smo slali svoje dijete na pouku za prvu pričest — reći će mnogi današnji roditelji. Naše je dijete poučeno. Ti roditelji dakle misle da je s prvopričesnom poukom vjerska pouka završena.

Dakako za njih je s tom vjerskom poukom završena vjerska pouka jer su i sami vjerski neznalice. Za jednog idiota škola je svršena s prvim razredom pučke ili osnovne škole. Ali recite kako bi svijet izgledao kad bi postojao samo prvi razred osnovne škole, kad bi ljudi prema tome znali brojiti i računati do stotinu i kad bi jedva slagali slova? Tako izgleda i vjera naših kršćana kojima je vjerska pouka završena s prvopričesnom poukom. Vjerski idiotizam, krajna zaostalost i nepoučenost — to je posljedica sistema gdje vjerska pouka svršava sa prvom svetom pričesti.

Koliki roditelji guraju svoje jadno dijete, koje nije za škole, guraju ga kao mučenika i na visoke škole — govoreći: da bude veći gospodin. Ali u vjerskim im je istinama dosta prvi razred pučke škole. Je li onda čudo što đavao tako lako obračunava s takvim vjerskim idiotima? Koje čudo da ti vaši prvoškolci tako lako propadnu na ispitu vjere koji stavlja na njih današnji život? Danas bi svi kršćani morali biti pravi bogoslovi, visokonaobraženi vjernici da odgovore na sva pitanja koja nevjera na njih stavlja. A vama je onda dosta da vam djeca jedva nauče slova i alfabet svoje vjere!

U današnjim bi prilikama moralo vjersko štivo biti vašem djetetu svaki dan u ruci. Danas kad đavao vašem djetetu daje svaki dan barem jedan sat svoje obuke, ne bi li Bog morao dati barem pola sata svoje obuke? To bi značilo pozvati Isusa k svome djetetu. To bi značilo spašavati vjeru svoga djeteta.

A što da govorimo o primanju svete pričesti koja je toliko važna za vjeru vaše djece? To je možda najtužnije poglavlje u današnjem roditeljskom odgoju.

Da li današnji roditelji i pitaju svoju djecu da li su bila na uskrsnoj pričesti? Nema ništa jadnije nego promatrati osobito u gradovima tako zvane božićne i uskrsne pričesti djece. Vjeroučitelji ili župnici odrede zgodan dan, pozovu djecu, pozovu i roditelje djece da pošalju djecu na svetu ispovijed i pričest. Da li tada crkva postane košnicom prepunom Božjih pčelica? Da li će crkva biti nabijena djecom koja lete prema Bogu? Kad čovjek doživi prizor tih zajedničkih pričesti djece, došao bi do uvjerenja

da su sve kršćanske žene neplodnice i da za par godina uopće više neće biti ljudi na svijetu.

A tko još danas govori o svagdanjim pričestima djece? Tko govori o tjednim ili mjesečnim pričestima djece i mladeži? — Pustite malene da dođu k meni! Ali tko bi onda išao na kupanje, na nogomet, u kino i na izlete?

No da li je onda čudo da naša djeca i naša mladež umire, da smrt nevjere gomilice grabi mlade duše vaše mladeži?

* * *

O dođi, Gospodine, prije nego umre moj sin! Ili, Gospodine, daj barem našim ocevima i materama tu pamet da tebe pozovu k svojim sinovima i kćerima prije nego im umru i nevjerom zauvijek propadnu u vječnoj smrti. Amen.

Slavonska Požega, 1958.

21. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BOŽJA PRISUTNOST

Pregled:

Istina o Božjoj prisutnosti ima velik utjecaj na život:
kao obrana od grijeha,
kao sredstvo savršenosti
dajući revnost u radu,
sabranost u molitvi,
jakost u napastima i trpljenju
raspaljujući ljubav prema Bogu.
Kain — bježeći od Boga — simbol prokletnika.
Henoh — hodajući s Bogom — simbol svetaca.

Čuli ste o dužniku u današnjem evanđelju. Čuli ste kako se taj dužnik vlada pred svojim zajmodavcem. Kako ropski gmiže pred njegovim nogama i vapi za milošću! Ali ste čuli kako taj isti čovjek hvata za gušu svoga dužnika i bez svakog milosrđa i smilovanja hoće da istisne i samu krv iz svoga dužnika. Na prvi bismo pogled rekli da to nije uopće isti čovjek, da to ne može biti isti čovjek.

Što je tog čovjeka toliko promijenilo, što ga je učinilo tako različnim čovjekom? Evanđelje nam na samo odgovara: — Kad iziđe taj sluga. Kad je izišao ispred lica svoga gospodara, kad se više nije nalazio pred očima svoga gospodara, tada se tako silno pro-

mijenio, tad je od njega postao drugi čovjek.

U tim riječima evanđelja krije se duboka tajna ljudskog života. Čovjek je sasvim drugi čovjek dok živi pred Božjim očima, a opet sasvim drugi čovjek ako izgubi Boga ispred svojih očiju. Misao na Božje oko, misao na Božju nazočnost ili prisutnost jedan je od najsilnijih čimbenika ljudskoga života.

* * *

Poznata vam je velika istina naše svete vjere o Božjoj svudašnjoj nazočnosti. Nevjerni svijet pita: Gdje je Bog. On ne nalazi nigdje Boga. Pa i među vjernicima ima duša koje zamišljaju da je Bog negdje visoko gore nad zvijezdama i da hoda po nebeskom svodu i oblacima. Tako bi on bio daleko i visoko od nas. Naša, međutim, sveta vjera govori: Bog je na nebu i na zemlji i na svakom mjestu.

Crkveni učitelji da donekle slikovito prikažu tu svenazočnost Božju uzimaju sliku iz ljudskog života. Uzimaju sliku iz prisutnosti vladara. Vladar je prisutan u cijelom svojem kraljevstvu svojom vlašću i silom. Njegova vlast dopire do zadnjih granica njegove države. Svojom je rukom, da tako kažem, vladar dakle prisutan po cijeloj svojoj državi. No svojim okom ne dopire tako daleko. Pred njegovim se okom nalazi recimo samo soba ili dvorana u kojoj se slučajno nalazi ili onaj krajolik koji je pred njegovim očima. Prisutnost je njegova oka ograničena obzorjem. Napokon kralj je prisutan i svojim bićem ili tijelom. Ta je prisutnost još više ograničena nego li prisutnost njegova oka. Svojim se bivstvom nalazi prisutan samo na onom mjestu koje obuhvata njegovo tijelo.

Kod Boga možemo govoriti o prisutnosti, i to o sveprisutnosti u sva tri spomenuta vida. Bog je prije svega svojom rukom, a to znači svojom moću prisutan svakom mjestu i svakom stvorenju. Njegova moć dopire do zadnjih granica svijeta, a i preko tih zadnjih granica svijeta, kako to divno pjeva pjesnik Staroga zavjeta: Kamo da otiđem od duha tvojega, kamo da utečem od lica tvojega? Da se uzdignem gore k nebu: ti si tamo. Da legnem dolje u carstvo mrtvih: gle tu si ti! Da uzmem i krila zore te se nastanim na kraju mora, i tamo bi me pratila ruka tvoja, prihvatila bi me desnica tvoja.

Ali Bog je prisutan čitavom carstvu svojem ne samo poput vladara moću svojom, on je prisutan i pogledom svojim, okom svojim. Njegovo oko prodire sve zastore i zidove svijeta. — Na svakom su mjestu oči Gospodnje — kliče Mudrac Staroga zavjeta. — Oči su Gospodnje deset tisuća puta jasnije od sunca, pa gledaju na sve putove čovječje i zaviruju u najdublje ponore u srcu čovječjem — opet govori Mudrac. A zar i mi sami ne osjećamo

kako nas gleda Božje oko u dubini našega srca? Kako samo grešnik duboko osjeća tu veliku istinu i činjenicu života! — I kad bih pomislio: Neka me zastre tmina, neka svjetlo oko mene postane noć, i tmina ne bi bila za te tamna, noć bi bila svijetla kao dan — kako istinito pjeva sveti Pjesnik Staroga zavjeta!

Ali i to je za Boga premalo da bude prisutan samo okom svojim. On je prisutan svemu svijetu i bićem svojim. Sveti Pavao, naime, govori: On nije daleko ni od jednoga od nas: U njemu živimo, mičemo se i jesmo. Što bi bilo s našom zemljom da jednoga dana nestane njezina središta i sile teže koja drži na okupu cijelu zemaljsku kuglu? Tada bi se naša zemlja raspala i raspršila po čitavom svemiru. A što bi se dogodilo s nama i sa svakim stvorenjem na svijetu kad bi nestalo Boga? Onaj čas bi se i svako stvorenje rasplinulo u ništa. Bog je kao neka jezgra i središte svakoga bića iz koga izvire bitak i opstojnost stvorenja. Zato i crkveni učitelji govore da je Bog bliže nama nego što smo mi sami sebi. A Bog ostaje uvijek u našem središtu i tamo nas drži u opstojnosti i bitku i djelovanju.

* * *

To je, evo velika istina naše svete vjere o Božjoj sveprisutnosti, o nazočnosti Božjoj na svakom mjestu! Ali to nije samo istina naše vjere, našeg vjerovanja. To je i istina našega kršćanskog života. To je istina koja ima presilnu snagu da djeluje na naš život. Iz te istine struji svjetlo i sila za oblikovanje našega života. Koliku samo snagu ima ta istina da čovjeka čuva i brani od grijeha!

Čita se u životu svetog Bernardina, franjevačkog sveca, kako je u svojoj mladosti imao svojom čednošću i čistoćom toliki utjecaj na svoje drugove da bi oni odmah prekinuli svaki nepristojni govor kad bi samo izdaleka ugledali gdje Bernardin dolazi. Čim bi samo netko šapnuo: Evo ide Bernardin! stidom bi zašutjeli.

Ako je prisutnost jednog čovjeka imala toliki utjecaj da pridrži od grijeha, koliki onda utjecaj mora imati misao na Božju prisutnost! Baš tu je misao jednom iskoristio sveti Efrem. Njega kao lijepa mladića napala je neka razuzdana djevojka ne bi li ga navela na grijeh. Kad je se nije mogao nikako otresti, reče joj da pristaje, ali pod uvjetom da to bude nasred glavnog trga u velikom gradu Edesi. — Zar te nije stid to učiniti pred očima tolika mnoštva ljudi? — zgrane se djevojka. — A zar tebe nije stid da sagriješimo pred očima samoga Boga — odvrati Efrem.

Pa i u Svetom pismu čitamo nešto slično u povijesti patrijarhe Josipa egipatskog. Prodan od braće stigao je Josip kao rob u kuću dvorjanika egipatskog faraona, imenom Putifara. Svojom je ljepotom, međutim, zablieštio u kući da se žena njegova go-

spodara napunila strašću prema njemu. Jednoga ga dana ona uhvati sileći ga na grijeh. No Josip najodlučnije odbije govoreći: Kako bih mogao učiniti toliko zlo pred svojim Bogom! Nijesu li baš ove riječi Josipove: Kako bih mogao učiniti zlo pred Bogom svojim, pred očima Boga svojega riječi najdubljeg smisla za naš život? Bog, moj sudac, moj vječni sudac, gleda me, a ja da onda činim zlo pred njegovim sudačkim očima?

Pred šatorom kralja Antigone razgovarala su se dva vojnika Misleći da kralja nema u šatoru, usudili su se govoriti protiv kralja i buniti se. No najednom se zavjesa na šatoru odgrne, pojavi se kralj govoreći: Otiđite barem malo dalje od šatora da ne čujem vaš govor protiv mene!

Možete li zamisliti kako je tim vojnicima bilo pri duši. A kako bi bilo pri duši čovjeku koji opsuje Boga da se pred njegovim očima ukaže Bog u svom sjaju i veličanstvu? Ne bi li takav od straha propao u zemlju?

Međutim, tko vjeruje u Božju prisutnost, tko vjeruje da je Bog ovdje i da ga gleda i sluša, treba li posebne Božje pojave? On kao da neprestano sluša Božji glas koji odzvanja iz ustiju Božjih: Otiđi dalje da te ne vidim i ne čujem kako griješiš! Kako se usuđuješ griješiti pred mojim očima? Tamo griješi gdje nema Boga!

* * *

Ali ako je misao na Boga za čovjeka obrana od grijeha, nije li ta misao jednako poticaj na dobro? Sveti je Karlo Boromejski govorio da su tri stvari potrebne za napredak prema svetosti: Svaki dan iznova započinjati, postaviti Boga za svoju svrhu i cilj, te napokon neprestano živjeti u Božjoj prisutnosti. Pa i sam Bog govori već patrijarhu Abrahamu: Hodaj preda mnom i budi savršen. Hodati pred Bogom znači biti savršenim.

Kakav će biti samo čovjekov rad ako uvijek misli na Boga i na njegovu nazočnost! Kad ljudi žele da im radnici marljivo i savjesno rade i obavljaju posao, postave im nadglednika da ih nadgleda u poslu. Ako pak mi imamo Boga neprestano pred očima, nemamo li neprestano nadglednika nad sobom? Tada je Bog nadglednik naših djela i posala. Kad bismo se samo uživjeli u ovu misao: Bog me gleda, kako bi onda izgledala naša djela! Ako se mnogo puta čovjek stidi pred svojom ženom nemarno raditi, kako bismo se istom stidjeli pred Bogom nemarno i lijeno obavljati svoja dobra djela?

A kakve bi nam bile molitve i koliko u njima žara da živimo u Božjoj prisutnosti! Pripovijedaju stari pisci da su dvorjanici koji su stajali pred prijestoljem turskog sultana bili kao živi kipovi: nijedan se nije maknuo, niti okom trenuo, niti zakašljao. Njihovo je oko bilo uprto jedino u lice sultanovo. A da li se čovjek kad bi doista bio uvjeren da stoji pred Bogom usudio i pomisliti na nešto drugo osim na jedinoga Boga dok stoji pred Božjim licem u molitvi?

Za anđele Isus govori: Oni gledaju neprestano lice Oca vašega koji je na nebesima. I dok zemljom lete te čuvaju naše duše, oni gledaju lice Oca nebeskoga. Živjeti dakle u Božjoj prisutnosti nešto je anđeosko. Kad bismo znali uvijek pred sobom gledati Boga, kad bismo znali živjeti u stalnoj misli na Božju prisutnost, bili bismo i mi u svojim molitvama pravi anđeli, naše bi molitve bile poput molitava anđeoskih.

Ali iznad svega što bi značila misao na Božju prisutnost za naše duhovne borbe i za naša trpljenja na zemlji! Čitamo za svetog Stjepana prvog mučenika, dok su ga Židovi kamenovali da je vidio otvoreno nebo i Sina Božjega s desne Božje. Možete zamisliti koliku je srčanost i odvažnost dao taj pogled svetom Stjepanu u njegovim mukama. Isus me gleda! Isus gleda moju muku i borbu! Kako je to divna misao bila za svetog Stjepana!

Baš ta je misao krijepila velike svece u njihovim mukama i borbama. Sveti je Franjo Ksaverski običavao govoriti: Gdje god sam, ja sam u areni svijeta gdje me promatra nebeski kralj.

Jednoga je dana imao sveti Antun Pustinjak silne borbe s nečistim duhom. Kad je mislio da mu već sile malaksavaju, zasvijetli nad njim veliko svjelto, ukaže se Isus, a mnoštvo nečistih duhova pobjegne kao prestrašeni miševi. Antun usklikne: Gdje si bio dobri Isuse? Gdje si bio? A Isus mu odvrati: Tu sam bio, Antune, i gledao sam tvoj boj i borbu. Jer si se odlično borio, čeka te pobjeda i slavlje.

No Bog nas ne gleda samo onako kako na igralištu promatraju gledaoci borbu. Bog stoji i gleda i da nam pomogne u borbi. Kad su ono za vrijeme oluje na moru učenici Isusovi preplašeni zavapili ka Gospodinu: Spasi nas, pogibosmo, znadete što im je rekao: Što se plašite, malovjerni! — Što se plašite, malovjerni — i nama dovikuje Gospodin koji nas gleda, koji je uz nas u našim križevima i borbama. Imajte vjeru da sam uz vas, i nećete se bojati! Može li, naime, dobri Bog gledati mirno da propadnemo?

Ali iznad svega kao najveću pomoć na putu kreposti misao na Božju prisutnost ima snagu da uspali Božju ljubav u nama.

Sama je misao na Božju prisutnost znak ljubavi prema Bogu. Kad na nekoga mnogo mislimo, kad nam je neprestano na pameti, znak je da nam je blizu srca. A s druge strane kaže poslovica: Daleko od očiju, daleko od srca. Ali kao što se ljubav gubi daljinom i udaljenošću, tako je poznata činjenica iz obična života da se blizinom ljubav i rađa i raspaljuje. Stalna blizina i stalan doticaj u saobraćaju kao da nekim lancem povezuje ljudska srca. Pa tako i čovjek koji živi u vječnoj Božjoj prisutnosti, u stalnoj

misli na Božju prisutnost, sve više i osjeća toplinu Božjega srca. Ta toplina mora ugrijati i njegovo, pa bilo i hladno srce. — Nije li gorjelo naše srce u nama, kad nam je na putu tumačio Pisma? Tako su govorili učenici koji su bili na putu u Emaus osjetili blizinu Isusova srca. Dok je Isus s njima išao, njihovo je srce gorjelo. Dok je Bog pokraj nas, dok osjećamo Božju prisutnost, i naše će gorjeti, gorjeti vatrom Božje ljubavi.

Razumijete li onda riječi svetog Efrema koji kaže: Sjećaj se neprestano Boga, neka Bog bude po sjećanju neprestano u tvojem srcu, i tvoje će srce postati nebo? Razumijete onda kako je mogao sveti Dorotej vježbom Božje prisutnosti za pet godina iz svog učenika Dositeja, prije raskalašenog vojnika, učiniti savršena redovnika i sveca.

* * *

Na početku svijeta čitamo o dvije posve suprotne ličnosti. Čitamo o ubojici Kainu koji je ubio svoga brata Abela. Za njega kaže Sveto pismo da mu je cio život iza toga zločina bio bijeg pred Bogom. A čitamo za sasvim drugoga čovjeka, a to je bio patrijarha Henoh. Za njega je pisano: Hodao je pred Bogom i Bog ga je uzeo. Uzeo ga je na nebo, a da nije ni umro. U ta dva čovjeka označena je i naslikana sudbina sviju ljudi. Jedni poput Kaina čitav život bježe od Boga, živu daleko ne samo svojom dušom nego i svojom mišlju od Boga. Njihov svršetak bit će strašne Božje riječi: Odlazite od mene, prokleti! Drugi, međutim, poput Henoha hodaju s Bogom. Njihov je život s Bogom i pred Bogom. A njihov će zato i svršetak biti izrečen Božjim riječima: Dođite, blagoslovljeni!

Kakvu sudbinu dakle želimo za sebe? Želimo li subinu onih koji bježe pred Bogom ili onih koji hodaju s Bogom? Sveci su odabrali sudbinu onih koji hodaju s Bogom. Oni su zato postali pravi umjetnici u vježbi Božje prisutnosti. Tako čitamo za blaženog Josipa Korleonskog, kapucina, da bi u vrtu grlio drveće gledajući u njemu prisutnog Boga. Za svetu Katarinu Sijensku čitamo kako je Boga neprestano gledala u svom srcu kao na prijestolju. A za svetoga Alojzija čitamo da se morao upravo mučiti da misli na nešto drugo osim Boga.

Mi sigurno nećemo biti toliki umjetnici u toj svetoj vježbi Božje prisutnosti. Ali za nas će biti dosta ako barem od vremena do vremena pomislimo na Boga koji nam je prisutan. Za nas će biti mnogo ako od vremena do vremena u svom poslu svoju misao svratimo na Boga. Zato nam mogu poslužiti ili strelovite molitvice ili običaj da pogledamo više puta na križ u svojoj sobi.

Poznata vam je činjenica da je mjesec kao i naša zemlja dotle svijetao dok je okrenut prema suncu. Strana koja je okrenuta od

sunca, tamna je i crna kao noć. Tako je i s nama. Dok smo okrenuti mišlju prema Bogu, naša je duša svijetla. A kad se okrenemo posve od Boga, i mi postajemo tamni kao noć.

Mislimo na Boga, budimo okrenuti k Bogu da budemo svijetli u životu i u vječnoj svjetlosti. Amen.

Virovitica, 1950.

22. NEDJELJE PO DUHOVIMA

KRŠĆANSKA DRŽAVOTVORNOST

Pregled:

Krist nije bio buntovnik i rušitelj državne vlasti:
on je tu vlast priznao i dao joj svoju podršku.
Kršćanstvo od prvih vremena slijedi u tome svog Učitelja. Ono je državotvorno jer u državi gleda
čuvara reda i mira,
oruđe pravde,
oruđe općeg društvenog boljitka.
Kršćanstvo stvara moralne temelje države.

Bilo je pokušaja, osobito u posljednje vjekove, vjekove revolucija, da se Isusa Krista prikaže kao revolucionara, buntovnika protiv državnog poretka i vlasti. A s tom istom idejom došli i sami Židovi pred rimskog upravitelja kao s optužbom protiv Isusa Krista. — Ovaj buni narod i brani plaćati caru porez. On sebe čini kraljem, pa ako ga ne makneš, tužit ćemo te caru da štitiš buntovnika. Tako su Židovi vikali pred Pilatom. Pritisnut spomenutim prijetnjama Pilat je Isusa i osudio na smrt kao revolucionara, kao buntovnika, kao židovskog kralja.

Međutim ništa nije bilo dalje od toga. Isus je, doduše, bio revolucionar, ali revolucionar duša. Isus je htio dignuti bunu, ali protiv duhovnog poglavara svijeta, a to je sotona. Protiv zemaljskih se poglavara Isus nije ni pomislio boriti. Ta on je htio još kao dijete u utrobi svoje majke da pokaže poslušnost zemaljskom caru. Po naredbi rimskog cara Augusta on je već tada došao u Betlehem da se na temelju njegove naredbe rodi upravo u Betlehemu. On je također mogao moliti od svoga Oca dvanaest legija anđela da ga brane i štite, ali on se predaje opet vlasti rimskog upravitelja da ga sudi i osudi. Činom poslušnosti zemaljskoj vlasti on je htio doći i otići s ovoga svijeta. Koliko god su Židovi sanjali

o svojem Mesiji kao zemaljskom kralju i osloboditelju od tuđinskog jarma, koliko god su zato htjeli učiniti i Isusa za svoga kralja da digne bunu protiv Rimljana, on o tome nije htio ni čuti. Zemaljska je vlast za Krista bila nešto dano od Boga, kako je on sam rekao Pilatu: Kad ti ne bi bilo dano odozgora, ne bi ti imao nikakve vlasti nada mnom. A Krist nije došao da se bori protiv Boga niti protiv onoga što je od Boga.

Ali ne samo da se Krist nije došao boriti protiv zemaljske vlasti i da je tu vlast priznao, on je toj vlasti dao i svoju izravnu podršku. Ako igdje, a ono upravo u današnjem evanđelju. — Dajte caru što je carevo, a Bogu što je Božje! Te su riječi dostatne da sruše sve teorije i maštanja o Kristovu revolucionarstvu. Te su riječi učinile Krista i njegovu ustanovu kršćanstva najdržavotvornijim elementom svijeta. Te su, naime, riječi postale kamenom temeljcem na kojem se izgrađivala kršćanska politička savjest. A te su riječi kadre usmjeriti savjest prema najpozitivnijem državotvornom stvaranju i izgradnji.

* * *

Već u poslanicama prvih apostola svetoga Petra i Pavla slušamo državotvornu jeku spomenutih Kristovih riječi. Sveti Pavao piše u svojoj poslanici Rimljanima: Svaki čovjek neka se pokorava višim vlastima jer nema vlasti da nije od Boga... Tko se dakle protivi vlasti, protivi se naredbi Božjoj.... Podajte svima što ste dužni: kome porez, porez, kome carinu, carinu, komu strah, strah, komu čast, čast. Slično piše i sveti Petar u svojoj poslanici: Pokoravajte se svakoj uredbi čovječjoj radi Gospodina: bilo kralju kao vrhovnom poglavaru, bilo upraviteljima kao onima koje on šalje: sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja štujte!

Poštivanje i pokoravanje vlastima postaje jedan od temeljnih zakona kršćanstva. Makar su te vlasti još bile poganske, što više i neprijateljske prema kršćanima, kršćani ih zato ipak ne mrze, nego već u najranije doba počinju za njih moliti. Tako već sveti Pavao pod svoje stare dane opominje svog učenika Timoteja: Molim prije svega da se čine prošnje, molitve za sve ljude: za kraljeve i sve koji su na vlasti. Kako je samo krasna molitva iz najranije dobi kršćanstva koja se nalazi u takozvanoj Klementovoj poslanici: Ti, o Gospodine, dao si vladarima i knezovima zemlje ovlast da vladaju, da mi čast i slavu koju si im ti dao priznamo i njima se pokoravamo... Podaj im, Gospodine, zdravlje, mir, jedinstvo i snagu da bez prigovora obnose od tebe povjereno gospodstvo.... vodi ti, Gospodine, njihovu pamet da u strahu Božjem, u miru i blagosti izvršuju od tebe podijeljenu

vlast i tako zavrijede tvoju milost. Tako su se, evo, molili već prvi kršćani za svoje vlastodršce.

Ali kršćanska državotvornost ne ostaje kod samog poštivanja auktoriteta i vlasti. Kršćanstvo i pronalazi duboke korijene i razloge svom poštivanju i pokoravanju vlasti koji to pokoravanje i poštivanje uzdižu i posvećuju. Već sveti Pavao pronalazi te razloge dok piše da se moli za vladare zato da tihi i mirni život provodimo. Isto tako kad piše da su vlasti sluga Božji tebi za dobro, Jer vlastodršci nisu strah dobrome djelu, nego zlom. Oni nose mač kao sluga Božji da kazni onoga koji čini zlo. Njihovo je da kažnjavaju zločince, a pohvale dobre, kako opet piše sveti Petar.

Tu je pravi temelj kršćanske državotvornosti. Kršćanstvo nalazi u državi dobra koja su samome prirođena. Kršćanstvo vidi u državi zalog vrednota za kojima samo ide.

Prije svega, takvo je dobro i vrednota, u kojima se sastaje kršćanstvo i država, javni mir i red. Država je čuvar i branič javnog mira i reda.

Kaže se da su i najgori zakoni nešto bolje nego nikakvi zakoni. Jer i najgori zakoni unose barem red i poredak, a bezakonje je kaos bez svakoga reda. A samo je red kadar podati neki mir i smirenje. Gdje nema reda, nema ni mira. Tamo je rat sviju protiv svima. No kaže jedna poslovica: Za vrijeme rata šute muze. Za vrijeme rata ne dolazi do izražaja ništa više, uzvišenije u čovječoj duši niti u čovječoj djelatnosti. U ratu, u nemiru podivlja srce i duša čovječja. Baš zato je svaki rat i nemir najgori neprijatelj svake religije i religioznosti. Samo u miru može čovječja duša naći Boga. Sjetimo se samo Francuske revolucije. Kolike su duše u onoj zbrci i bezvlađu otpale od Boga! Ali kad se opet smirilo obzorje, kad su nastala vremena mira i poretka — koliko je tih izgubljenih duša našlo opet put do Boga i vjere! Francuska se tada katolički preporodila.

Tko dakle da bude krvi pobornik državne vlasti — tog nosioca i čuvara mira i poretka nego kršćanstvo?

A jednako to vrijedi i za drugo dobro koje sa sobom ili bolje u sebi nosi državna vlast, a to je pravednost. Države i državnu vlast nije stvorila samo želja za mirom nego jednako tako i iskonska čovjekova želja za pravdom. Čovjek je iz svoje težnje za pravdom stvorio silu koja ima sve to ostvariti, koja ima ostvaritii pravdu. Ta je sila upravo država, državna vlast. Baš zato je i država dotle država i vlast dotle vlast dok štiti pravdu. Kaže sveti Augustin: Carstva bez pravednosti što bi bila drugo nego velike razbojničke bande? Kraljevi i suci bili su u stara vremena jedan te isti pojam. A i danas ostaje sudstvo i zakonodavstvo glavni stup države i vlasti.

No iz toga je samo po sebi jasno zašto je kršćanstvo državotvorni elemenat, zašto kršćanstvo podupire državu. Kao da se nigdje kršćanstvo toliko ne sastaje s državnom vlasti kao baš u radu oko pravde. Tu kao da ne znamo gdje je granica čovjekove građanske i religiozne dužnosti. Državnim zakonima mora unaprijed podložiti svoju volju. U tom radu oko pravde država je izravno Božje oruđe kojim Bog vlada svijetom. Zato svaki onaj koji Boga priznaje i Boga poštuje u stvarima pravde nužno sagiba glavu pred državnom vlasti kao pred samim Bogom. Pravi kršćanin u stvari pravde mora biti doista najbolji državljanin.

A što da kažemo za treće glavno dobro koje u sebi nosi država? Što da kažemo za tako zvano opće dobro, općeniti društveni boljitak? To je, naime, bila treća pokretna sila koja je čovječanstvo tjerala u društvo i zajednicu i zato bila izvor i počelo država: bila je to želja za općenitim boljitkom.

Čovjek je brzo uvidio da ono što nije kadar stvoriti sam može stvoriti u zajednici s drugim i da zajedničkim silama postaje velikim u obrani i silnim u izgradnji. Čovjek je spoznao osnovan zakon čitava svijeta da je snaga u jedinstvu množine. Složna su plemena pregazila nesložne gomile i podvrgla ih svojoj snazi i sili. Složna su plemena stvarala države. A kad su se jednom ujedinjenim silama stvorile države, tada je čovjek iskustveno spoznao da se on u zajednici visoko uzdigao i da ne može u pravom smislu živjeti sam za sebe. Živjeti sam za sebe značilo bi vratiti se u prvotno divljaštvo. Zajednica ga drži na visini čovječjeg uzdignuća. Tako je čovjek spoznao pravu korist i pravi smisao države — opći boljitak, opće dobro. Država je tu da može uspijevati i napredovati dobro cijeloga društva.

No ne nalazi li kršćanstvo i tu u državi svoje iživljavanje? Ta što je kršćanstvo nego ljubav? A što je ljubav nego smisao i želja zajedničkog i općeg dobra? Svi smo postali jedno u Isusu Kristu, kako piše sveti Pavao. Pravi zato kršćani ne traže svaki samo svoje nego što je Isusa Krista, a to znači dobro svakoga i sviju. U službi države, a to znači u službi općega dobra kršćanin tako nalazi samoga sebe. Kršćanin znade kad on daje porez da je to djelo ljubavi: on trga od sebe da dade za sve, za zajednicu, za braću.

Tako kršćanstvo u sebi nosi doista državotvorne snage.

* * *

Ali prava državotvornost kršćana dolazi na svijetlo istom time što je svaka država ljudsko društvo. A svako ljudsko društvo, ako želi biti doista ljudsko društvo, mora počivati na ćudorednim, moralnim temeljima. Na samim bajunetama i na puškama mogu se stvoriti zatvori, tamnice i logori, ali ne država.

Države kao visoko ljudske zajednice drže moralne vrline njezinih članova. Pošteni, marljivi, štedljivi, složni, požrtvovani, nesebični, čovjekoljubljivi vladari i podložnici izgrađuju sretne i napredne države. Moralni su narodi u povijesti izgradili snažne države, a nemoralni su sinovi razorili što su moralni oćevi izgradili. Snaga države više počiva na riznicama poštenja, nego na riznicama zlata. Jer nepošteni će državnici isprazniti i pune riznice zlata, a pošteni državnici i narod napunit će i prazne riznice zlatom.

A što onda znači kršćanstvo kao državotvorna snaga? To su predobro shvatili već prvi kršćanski pisci u vrijeme rimske države. Sveti Justin mučenik u svojoj velikoj obrani kršćanstva koju je uručio rimskim državnim vlastima oko 150. godine poslije Krista može ovako pisati: Vi nemate na čitavu svijetu boljeg pomoćnika niti saveznika za održavanje reda od nas. Mi na pr. učimo da varalica, lihvar, ubojica ne mogu Bogu ostati skrivenima kao što ni kreposnik i pošten čovjek, te da svaki mora očekivati ili vječnu kaznu ili vječni spas prema zasluzi svojih djela. Kad bi svi ljudi prionuli uz to uvjerenje, ne bi se nitko za vrijeme kratka života predao zločinu... nego bi se trudio... da zadobije Božju nagradu i da bude pošteđen od njegove kazne. Slično kasnije piše sveti Augustin: Neka nam oni koji govore da se kršćanska nauka protivi dobru države dadu takve vojnike kakve želi imati kršćanska nauka, takve podložnike, takve bračne drugove, takve žene, takve roditelje, takvu djecu, takve gospodare, takve sluge, takve kraljeve, takve suce, konačno takve plaćatelje poreza i takve poreznike, kakvi bi morali biti prema kršćanskoj nauci! Tada se neka usude ustvrditi da se kršćanska nauka protivi dobru države! Oni će nasuprot morati otvoreno priznati da bi u velikoj mjeri pogodovalo dobru države kad bi se ta nauka slušala.

Doista, kršćanska je nauka, nauka najuzvišenijeg ćudoređa. Ta nauka neće stvoriti tirane koji bi svojom okrutnošću i zvjerstvom rušili temelj svoje vlasti. Ta nauka neće stvoriti ni buntovne podložnike koji bi rušili svoj krov nad glavom, a to je država u kojoj žive i od koje žive. Ta će nauka stvoriti svete vladare i svete podložnike koji će cio svoj život dati i žrtvovati za dobro svoje zajednice, svoje države.

Eduard VI bio je u dobi od devet godina okrunjen za kralja Engleske, Škotske i Irske. Prema starodrevnom običaju kod svečanosti su mu izručili tri mača kao sliku vlasti nad tri kraljevstva. Ali mladi kralj reče: još manjka jedan. Dvorski ceremonijar pomisli da je nešto zaboravio te upita što je to previdio. Eduard odgovori: Još manjka mač duha: riječ Božja. Donesite mi Sveto pismo! Mladi kralj nije želio nastupiti svoje kraljev-

stvo bez tog najmoćnijeg oružja od svega oružja. Taj je kralj shvatio što znači kršćanska istina i nauka za vlasti i države.

Možemo, doduše, reći da je kršćanska nauka donijela slobodu savijesti i slobodu duha i time srušila neograničenu vlast vlastodržaca svijeta. — Više se treba pokoravati Bogu nego ljudima! Ali time kršćanska nauka nije srušila države, nego tamnice.

Čitamo u povijesti da je perzijska vojska kojom je Kserkse htio osvojiti Grčku bila deseterostruko brojnija od grčkih bojnih redova. Pa ipak je ta vojska bila hametice potučena. No čitamo da su Perzijanci morali svoje vojnike knutovima i bičevima tjerati u borbu jer su to bili više robovi nego vojnici. A Grci su se dobrovoljno borili za svoju slobodu i svoju državu koju su ljubili.

Kršćanska nauka upravo ide za tim da uništi države robova, ali da stvori državljane koji će svijesno i savjesno služiti svojoj državi iz ljubavi. Makar ona naviješta slobodu savijesti, ali ona naviješta i pokornost i službu iz ljubavi. Najljepše to prikazuje sveti Augustin za kršćane iz svojega doba, za kršćane u rimskoj državi za vrijeme Julijana odmetnika. Taj se car bio odmetnuo od kršćanstva i navijestio je kršćanstvu lukav, ali okrutan rat. No kaže sveti Augustin: kršćani ipak nijesu digli bunu protiv njega. Što više, oni su mu služili s najvećom vjernošću. On je bio njihov rimski car. Ako im je zapovijedio da se klanjaju rimskim poganskim bogovima i njima kade tamjan, oni su se držali više Božjeg zakona nego njegova. Ali ako im je rekao: Stanite u bojne redove, udarite na neprijatelja — kršćani su u tren oka poslušali.

* * *

Dajte dakle caru carevo, a Bogu Božje! To ostaje i za nas, današnje kršćane Kristova riječ, Kristova nauka, nauka naše kršćanske vjere. Pravi kršćanin mora biti i valjani član države. Pravi kršćanin mora žrtvovati sve svoje sile za napredak i dobro svoje države. Daleko dakle od kršćanina da smatra kako ga se državno ili društveno dobro ne tiče iili još više, da je državno ili društveno dobro zato tu da ga se krade i uništava! To je poganstvo! To nije kršćanstvo.

Jer tako je volja Božja da dobrim djelima ušutkate neznanje bezumnih ljudi — piše sveti Petar kada opominje svoje vjernike na ispunjavanje njihovih dužnosti prema državi. Kao državljani budite na čast svojoj vjeri! Dobar kršćanin — najbolji državljanin! Amen.

Slavonska Požega, 1960.

23. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NEZAKONITA DJECA

Pregled:

Isus uskrstitelj palih djevojaka
Farizejski odnos prema nezakonitoj djeci.
Nezakonito je dijete:
osvještenje djevojke,
njezina pokora,
nije dijete sramota, nego grijeh je sramota,
nije prava nesreća.

Dok je Isus govorio, gle neki poglavar dođe i pade pred njim ničice govoreći: Moja kći sada umrije. Dođi, metni na nju ruku i oživjet će.

Što je ovaj židovski poglavar vjerovao, to je Isus i učinio. Došao je u mrtvačku kuću, uhvatio je mrtvu djevojku za ruku, djevojci je uskliknuo: Talitha kumi, Djevojko ustani — i djevojka je ustala.

To je povijest današnjeg svetog evanđelja.

* * *

O samo jednoj je djevojci zapisano u svetom evanđelju da ju je Isus uskrisio, da ju je Isus podigao iz smrti. To je Jairova kći u današnjem svetom evanđelju. Ali ima tisuće i tisuće djevojaka koje je Isus još više podigao od smrti, a da o tome nije zapisano niti u evanđelju niti u povijesti svijeta. Te od Isusa uskrišene djevojke — to su pale djevojke koje je Isus, njegova riječ i njegova milost dignula iz njihova pada. Od grešnice u gradu, Marije Magdalene, ili možda još prije od žene Samaritanke mogla bi se poredati nepregledna povorka djevojaka kojima je Isusova svemoguća riječ i milost doviknula: Talitha kumi, djevojko ustani! I one su ustale iz svoga grijeha i grešnog života te iz palih djevojaka postale ili svetice ili barem poštene djevojke i žene.

To, međutim, vrijedi još više za djevojke za koje bi se moglo reći što je Isus rekao za Jairovu kćer: djevojka nije umrla nego spava. To bi se drugim riječima s još većim pravom moglo reći o djevojkama koje nijesu posvema propale nego više —manje samo posrnule. To bi se napose moglo reći za djevojke s nezakonitom djecom. Baš te i takve djevojke može Isus dignuti iz njihova pada i smrti svojom riječju i milošću.

* * *

Nigdje svijet ne pokazuje toliko svoje farizejsko lice kao što upravo kod djevojaka koje su se unesrećile s nezakonitom djecom. Ima toliko očeva i majki koji nijesu ništa mariili što im rade kćeri, kud one hodaju i kako se vladaju. Ima čak matera koje upravo guraju svoje kćeri u propast i grijeh. Drži ga se! Zar ćeš ostati usidjelica? Tako govore svojim kćerima. Što više, one će zatvoriti oba oka da ne vide što im kćeri rade. Neka si malo nauživaju mladosti! Neka se malo razonode! I mi smo bile takve kad smo bile mlade. Tako govore takve majke ili nemajke.

Sve je dakle dozvoljeno njihovim kćerima. U svemu im daju slobodne ruke. Ali ako se kod toga dogodi što se mora redovno dogoditi, ako im, naime, kći ostane u drugom stanju, tada udri otac i mati po svojoj kćeri. — Ovakvu sramotu nama učiniti! Cio će svijet uprti prstom u našu kuću i našu obitelj. Ti ćeš nas u grob spremiti od žalosti i sramote u koju si nas uvalila. Tako počnu vikati na svoje dijete.

A da stave krunu svojoj paklenoj farizejštini, tada započnu novi đavolski posao i kampanju protiv svoje kćeri. — Zar ti nije dosta da si nam ovu sramotu priredila? Zar ćeš tu sramotu do kraja tjerati? Zar ćeš još i to dijete roditi? Kolike će majke ili nemajke kod toga same svoju kćer odvesti kakvom krvniku ili krvnici da dovrše posljednji pakleni čin kod svoje kćeri! Kolike majke dotle nijesu mirne i zadovoljne dok ne okrvave svoje i kćerine ruke i dušu nedužnom krvlju kćerina djeteta! Tada je za njih čast njihove kuće spašena! Tada je ljaga s njihove kuće izbrisana!

Teško vama farizeji, licemjeri! Teško vama pobijeljeni grobovi! Tako bi Isus mogao doviknuti svim tim farizejskim dušama kojima nije sramota grijeh, nego dijete i njegova besmrtna duša. Tako bi Isus mogao doviknuti svim materama i ocima kojima nije sramota nezakoniti život, nego nezakonito dijete njihove kćeri.

Ali baš kod tih nesretnih djevojaka dovikuje Isus: Djevojka nije umrla, nego spava. Makar je pojedina djevojka posrnula i pala, makar se ljuto prevarila i sagriješila, time nije sve propalo. Njezino nezakonito dijete, makar je njezina tragedija, nije beznadna propast. Što više, baš njezino nezakonito dijete može biti njezino uskrsnuće i uzdignuće. Po nezakonitom djetetu kao da Isus dovikuje paloj djevojci: Talitha kumi, Djevojko ustani!

* * *

Ništa, prije svega, nije kadro toliko osvijestiti djevojku kao što dijete koje je u svojemu grijehu dobila.

Mnoge mlade djevojke smatraju svoj život i svoju mladost jednom šalom i igrom. Svoje tijelo smatraju samo sredstvom zabave i razonode. Čak i grijehe smatraju nedužnom šalom. One kao omamljene plesom krvi i pijane od strasti proigravaju svoje poštenje i svoju čast.

Ali kad se djevojka nađe pred činjenicom djeteta, kad dijete zakuca pod njezinim srcem, tad se ona probudi kao iz sna. Kao pijanac koji je proigrao čitavu plaću te se ujutro probudi iz svoje omamljenosti, djevojka otvori oči. Ona osjeti da je majka. Ona osjeti da u njoj živi čovjek sa živim srcem i s besmrtnom dušom.

To više nije šala. To više nije igra. To je činjenica koja odlučuje sa životom. Istom tu djevojka shvati svu ozbiljnost svoga djevičanstva, svoje časti i poštenja. Istom tu djevojka shvati da je čitav spolni život Božja ustanova, da je svetinja koja odlučuje životom i vječnošću.

Kad bi djevoke imale pameti u svojoj mladosti kakvu dobije djevojka koja se osjeti majkom, sigurno bi drukčije izgledao njihov djevojački život. Ali bolje ikada, nego nikada! Bolje da netko i kasnije dođe k pameti, nego da umre lud. Tako je dobro da djevojka nauči pameti barem za skupe novce svoga djevičanstva i poštenja, nego da ostane luda do svoje vječnosti. Njezino će dijete biti njezina pamet.

* * *

No za djevojku će biti njezino dijete ne samo njezina pamet nego i njezina pokora.

Postoji šesta Božja zapovijed. Postoji zapovijed: Ne sagriješi bludno! Tko griješi protiv te zapovijedi, čini grijeh, čini teški grijeh. Tko griješi protiv svoga tijela, kriv je muke i smrti Gospodina našega Isusa Krista. On svojim nečistim grijesima bičuje Isusa. On svojim nečistim grijesima Isusa pribija na križ. On svojim nečistim grijesima prolijeva svetu Isusovu krv.

Mislite li da čovjek može nekažnjivo griješiti? Mislite li da čovjek smije nekažnjeno prolijevati Isusovu krv? Tko oskvrni Božji hram, kaznit će ga Bog piše sveti Pavao.

A mislite li da će biti Bogu dostatna pokora koju je za naše grijehe učinio Isus na križu? — Tko te je stvorio bez tebe, nećete spasiti bez tebe — tako nam odgovara sveti Augustin. — Ako ne budete činili pokore, svi ćete zajedno propasti — dodaje sam božanski spasitelj. Makar se, dakle, u ispovijedi i opraštaju grijesi skrušenom grešniku, ali pokora ostaje ležati na njemu. On mora zajedno s Kristom platiti za svoje grijehe.

No čime da bolje plati djevojka za svoj grijeh ili za grijehe svoje lude mladosti nego pokorom svoga djeteta kojega je po

grijehu primila? I udatim je ženama dijete dostatan križ i pokora koju nose zajedno s Isusom. Koliko je onda više dijete križ i pokora ja jednu djevojku! Ako djevojka strpljivo primi tu pokoru na svoja leđa, može biti sigurna da je platila pokoru za svoje grijehe.

Tu je, međutim, najstrašnije što čine majke koje sile kćeri da se riješe svoga djeteta, a još strašnije od same djevojke koja se na taj zločin odlučuje. Mjesto da učini pokoru za svoj grijeh i popravi što je pokvarila i sagriješila, ona tek krvavo zapečaćuje svoj grijeh i iz grijeha stvara zločin. Niti sam đavao ne bi znao izvući paklenije posljedice iz njezina grijeha i dotjerati grijeh do višega vrhunca. Moglo bi se koji puta donekle i ispričati neiskusnu djevojku što je u svojem neznanju i slabosti pala i sagriješila. Ali čime da se ispriča svijesno i krvavo ubojstvo nedužna djeteta?

* * *

Ali reći ćete: pa tu je sramota! Kako da izađemo pred svijet? Rađe da u zemlju propadnemo.

Dakle dijete je sramota! A grijeh nije bio sramota? Nije li tu onaj isti đavao koji hoda oko ispovijedaonice? Pripovijeda, naime, jedna legenda kako je neki svetac vidio đavla kako hoda oko ispovijedaonica. Upita ga svetac: što on tu radi gdje nema posla. — Kako da nemam posla: pa ja moram vraćati ljudima što sam im ukrao. — Što ti imaš vraćati, paklena zmijo? — Vraćam im stid! Kad su imali sagriješiti, tad sam im uzeo stid, a sad im ga kod ispovijedi vraćam. Taj se, evo, đavao vrze i oko palih djevojaka i njihovih matera. Dok se radilo o grijehu, tad je bila čast za djevojku da se mladići oko njih pletu. Majkama je to bilo ponos da se mladići bore za njihove kćeri. Ali dijete, dijete stvoreno na sliku i priliku Božju — to je za njih sramota!

Ne znači li to izvrnuti svu čast na glavu? Za svaku je ženu dijete njezina čast i ponos. Ne može dakle dijete biti sramotom. Nije sramota dijete nego grijeh! Što više, time što je djevojka junjakinja da se ne stidi izaći pred svijet sa svojim djetetom i tako učiniti pokoru za svoj grijeh i za sramotu u grijehu, ona sama sebi upravo vraća i izgubljenu čast koju je proigrala. Ako već nije bila poštena djevojka, barem je poštena majka. Tako će svatko reći i pokloniti se njezinoj odvažnosti i junaštvu.

* * *

Ali nezakonito dijete! Pa to je gotova nesreća! To znači upropastiti svu svoju sreću života! Opet će tako propale kćeri i njihove matere.

Prije svega, da kažemo o samoj toj djeci. Nitko baš ne bi mogao ustvrditi da su nezakonita djeca nesretna na ovome svijetu. Svakako ne možemo reći da je idealna njihova sudbina. Ne možemo reći da je postavljen najdivniji temelj njihovu odgoju i poštenju u životu. Ali se sjećam još iz djetinjstva kako su ljudi razgovarali baš o tome kako takva djeca nekako posebno sretno prolaze u životu. Kao da Bog uzme posebnu brigu nad njima kad nijesu imali pravoga oca na zemlji. Konačno, ako djevojka s pouzdanjem u Boga preda dijete u njegove ruke, Bog neće ni to dijete zapustiti kad je ono potrebno baš posebne njegove brige i skrbi. Toliko kad se radi već o sreći samoga djeteta.

Ali redovno takve djevojke kao i njihove matere toliko ni ne misle na sreću ili nesreću djeteta, nego na svoju vlastitu sreću i nesreću. Te djevojke ne smatraju sebe nesrećom svoga djeteta nego dijete svojom nesrećom. One ne misle da bi one unesrećile dijete nego dijete njih. One žele biti sebične egoistkinje do kraja.
Kako ću se udati? Ja sam s djetetom upropaštena i unesrećena!

A dali ti bolju sreću i zaslužuješ? Nijesi li ti svoju sreću proigrala? Sreća se u životu zaslužuje poštenjem, žrtvom, odricanjem. Nebo se gradi na križu. Ne samo vječno nebo, nego i nebo na zemlji. Kakvo dakle ti imaš još pravo na sreću?

Ili kako bi ti okaljana imala pravo na jednog neokaljenog mladića? Ti dakle imaš samo toliko prava na sreću koliko ti je stvarno ostalo prava i poslije grijeha. Ako te želi i primi koji muškarac ovakvu kakva jesi, tebe s tvojim djetetom, tada znaš da si ušla u brak s uzdignutom glavom.

Razumijem da se djevojka smije poljepšavati da se dopadne, ali što bi rekao mladić kad bi si kakva stara nakaza stavila masku, obrazinu mlade djevojke te ga tako predobila za muža? Ne bi li je prvi dan čim bi je upoznao istjerao iz kuće? A što bi onda rekao i pošten mladić koji bi tebe uzeo za ženu kao poštenu djevojku kad bi kasnije saznao za tvoj grijeh i tvoje nepoštenje?

K tome, riješiti se djeteta znači u pedeset posto slučajeva i riješiti se svakoga ženskog zdravlja, a mnogo puta i plodnosti. Gdje je, dakle, tvoje pravo da onda tražeći svoju sreću unesrećuješ jednoga čovjeka, jednoga muža i možda čitav njegov život?

I još više, odakle dolazi to da nedužno dijete mora svojim životom i svojom krvlju plaćati tu tvoju sreću?

I na koncu svega, kad bi s ovim krvavom cijenom i kupila svoju sreću, od koga bi je kupila nego od đavla? Sotoni bi ti svojim zločinom platila cijenu svoje sreće.

Čitao sam jednu legendu o kraljici Elezabeti I engleskoj. Sa dvadeset godina bila je proglašena kraljicom. Bila je mlada,

lijepa, obožavana. O njoj pripovijeda ta legenda da je načinila ugovor s đavlom: Ako ti, sotono, meni pribaviš četrdeset godina vesela i bezbrižna života, prodajem ti svoju dušu. Đavao je pristao. Kraljica je proživjela još četrdeset četiri godine u igri i zabavi. No kad je umrla, pripovijeda legeda: više je noći prolazila neka sablast gore dolje uz Temzu i vikala: Četrdeset godina kraljevstva... vječnost muka! Četrdeset godina kraljevstva.... vječnost muka!

Šta bi dakle i tebi, djevojko, sva tvoja sreća koja bi bila tako skupo kupljena od đavla?

A kakva je i to sreća koja se kupuje od đavla? Na grijehu je i Eva mislila stvoriti svoju sreću. Ali je na njezinu grijehu izgrađena nesreća čitavom ljudskom rodu. Misliš li, dakle, ti da bi na svojem grijehu, na krvavu ubojstvu, izgradila sreću, pravu i istinsku sreću?

O na grijehu se ne gradi sreća! Tvoja sreća nije u tome da se riješiš svoga djeteta. Ako za tebe ima sreće, sreća je upravo u tvome djetetu.

Koliko su nezakonite majke našle sreću u svome djetetu! Ako se i nijesu udale, njihovo je dijete bilo zvijezda sreće koja je sjala nad njihovim životom. Ona je obasjavala blagoslovom puteve njihova života. Ako nijesu imale nikoga drugoga svoga, imale su svoje rođeno dijete. Ta i nezakonitoj je majci Bog dao materinsko srce koje može ljubiti svoje dijete! I nezakonitom je djetetu Bog dao srce kojim može ljubiti svoju majku. A kad se sastanu dva srca u ljubavi, nije li već to malo nebo na zemlji?

A što je najvažnije, Bog ostaje ocem svakoga djeteta, pa i nezakonitog djeteta. Sa svakim djetetom Bog šalje na zemlju i svoj blagoslov. Tko prigrli dijete ,prigrli i Božju ruku koja blagoslivlja. Pa ako je to dijete i pokora i križ i preveliki križ za majku, ono će za nju biti ujedno i njezin veliki blagoslov, ne samo za ovaj nego i za drugi život.

Ustani, dakle, djevojko, govori danas Isus. Ustani djevojko, ti koja si umrla, ti koja si pala! Uzmi svoje dijete i ponesi ga u život da ga vratiš Bogu kome si ga ukrala! Amen.

Slavonski Požega, 1958.

24. NEDJELJA PO DUHOVIMA

POSLJEDNJA BOŽJA RIJEČ

Pregled:

Sudnji dan — Božja posljednja riječ:
posljednja riječ Božje svemoći,
posljednja riječ Božje pravde,
posljednja riječ Božje dobrote.

Zamislite davna vječna vremena. Zamislite dugu vječnost u kojoj je opstojao i živio samo vječan trojedini Bog. Samo Bog i ništa više! Izvan Boga nije bilo upravo ništa. Oko Boga kao da bijaše samo mrak i tišina, Ni cvrkut ptičice, ni treptaj krilašca, ni šuštanj listića, ni žubor potočića. Ništa nije prekidalo tamni muk koji se prostirao u neizmjerne daljine nebitka.

No jednoga dana zaori tim tihim daljinama Božji glas, Božja riječ: Neka bude nebo i zemlja! I odmah kao jeka Božjem glasu zazujaše svemirom milijuni zvijezda i sunaca i mjeseca i naša zemlja s njima. Zazujaše, zabrujaše, zaoriše u divnom skladu pjesmu Božje slave. I do dana današnjeg ne prestaju. Ne šute više svemirske daljine. Ne vlada u njima grobna tišina. Sve pjeva, viče i kliče. I zemlja, i mjesec, i sunce i zvijezde — svi se natječu svojim glasom da govore, da viču, da pripovijedaju o svome Stvoritelju. Svi su stvorovi samo silan kliktaj svemoći Božjoj, mudrosti Božjoj, ljepoti Božjoj.

Divna je ta glazba Božjih stvorova, ali je to glazba samo mrtvih glazbala. No jednog je dana zaorila našom zemljom druga Božja riječ. Bog je uskliknuo: Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju! Opet kao odgovor na Božju riječ, kao slika Božje riječi zaori u glavi jednoga Božjeg stvora još divniji kliktaj Božje slave. Bijaše to čovjekov um. Dok ostali stvorovi pjevaju Bogu pjesmu kao bijedni stvorovi, čovjekov um pjeva tu slavu poput samoga Boga. Čovječji je um slika uma Božjega, slava zato koju taj um daje Bogu, slika je slave Božje u njemu samome.

No ni taj kliktaj Božje slave po čovjekovu umu nije bio dosta velikome Bogu. On je htio da u svijetu zaori još silnije njegova slava. On nije bio zadovoljan samo sa slikom svoje riječi, on je na svijet poslao samu svoju izvornu Riječ, svoj nutarnji glas. Riječ je tijelom postala i prebivala među nama. Sama je Božja riječ zapjevala na svijetu Božju slavu. Sama je Božja riječ najdivniije objavila Božju svemoć, Božju mudrost i Božju dobrotu.

Pa ipak Bog nije htio da sama njegova Riječ na zemlji izreče posljednju njegovu riječ. On je sam kao prigušio glas te Riječi da potpunim božanskim zvukom ne oglasi Boga. Svoju posljednju riječ ostavio je Bog za konac. Bit će to onaj dan kad bude zaorio svijetom glas Sina Božjega da ga čuju mrtvi i u svojim grobovima. Bit će to riječ koja će i mrtve probuditi iz njihova sna.

Ako je bio divan dan stvorenja svijeta, ako je bio divan dan stvorenja prvoga čovjeka, ako je bio divan dan dolaska Sina Božjega na svijet u Betlehemu, koliko je tek divniji dan koga sveti Pavao jednostavno zove danom Gospodnjim, danom Kristovim! Svi su dani u povijesti svijeta Božji dani, Gospodnji dani. Pa ipak Božji će dan u svojoj punini biti samo taj dan, dan potpune slave i proslave, dan otkrivenja Božje slave i veličanstva.

— Ugledat će Sina čovječjega gdje dolazi na oblacima nebeskim s velikom silom i slavom. Tako opisuje današnje evanđelje ovo konačno objavljenje Božje slave. Od prvih kršćanskih vremena kršćani s najvećim oduševljenjem prisluškuju te divne melodije Božje slave koje će zaoriti kod dolaska Sina Božjega na koncu svijeta.

I mi smo pozvani da prisluhnemo malo toj pjesmi. I mi smo već unaprijed pozvani na koncert Božje slave koji će se održati na koncu svijeta. I mi smo pozvani da čujemo posljednju riječ Božju na svijetu.

* * *

Što će biti ta posljednja Božja riječ na svijetu?

Posljednja Božja riječ na svijetu bit će riječ Božje svemogućnosti i svemoći.

Vijek ovoga svijeta mogli bismo nazvati vijekom Božje nemoći. Doduše, Bog je pokazao neizmjernu svoju svemogućnost stvaranjem svijeta. Iz dubine nebitka samo je svemogućnost bila kadra stvorenja pozvati u opstojnost i bitak. Ali dok Bog kod stvaranja otkriva svoju svemoć, on je na neki način i skriva. Tko je to vidio? Tko je tome svjedok? Tako može pitati nevjerni čovjek. Bog na neki način dozvoljava čovjeku da zaniječe Stvoritelja. Priroda je sve to stvorila! Bog i to dozvoljava čovjeku da tvrdi niječući ga.

Bog je još očitije pokazao svoju svemoć preko svoje svemoguće Riječi na zemlji čineći čudesa. — Slijepi gledaju, gluhi čuju, gubavi se čiste, mrtvi ustaju. Ali i tu je ostavio Bog ljudskoj zlobi da zatvori oči i da ne vidi njegovu svemoć. — Pomoću Belzebuba, đavolskog poglavice čini čudesa — mogli su govoriti farizeji. Pa i kod samog najbožanstvenijeg djela Božje svemogućnosti na

zemlji, kod Kristova uskrsnuća još može sljepoća ljudska ostati dosta slijepa da ga ne vidi.

Bog je na neki način svezao ruke svoje svemogućnosti. Bog je dao čovjeku slobodu i po njoj mogućnost da se bori sa samom njegovom svemogućnošću na zemlji. Bog zapovijeda. Bog daje svoje zakone u duši čovjekovoj. Ali se čovjek može oduprijeti toj Božjoj sili i sa sotonom uskliknuti: Neću služiti! Čovjek može izravno prkositi Bogu, a Bog kao da mora šutjeti i trpjeti.

Pa i onda kad je došao na zemlju nije došao kao svemogući kralj nego kao nejako dijete. A kakvu slabost nije pokazao Bog u svom životu na zemlji. Jedva je došao na svijet već bježi pred vladarčićem jednog kutića zemlje. A tada prima sve ljudske slabosti na sebe: gladan je, žedan je, umoran je, boji se, skriva se, bježi kao slabi čovjek. Što više, dolazi dotle da bude svezan, lišen slobode, suđen, zlostavljan i napokon pribijen na drvo križa kao posljednji rob. — Ako si Sin Božji, siđi s križa, pa ćemo ti vjerovati — tako je mogao jedan čovjek dovikivati Bogu i rugati se njegovoj svemoći.

A što doživljujemo mi u svoje dane? Što se sve ljudi ne usude reći na račun Božji? Kakvim sve porugama ne obasiplju njegovo veličanstvo? S kakvom sve drskošću ne polaze u borbu protiv njega i njegova djela! A Bog šuti kao da ne opstoji. Šuti kao slabić. Šuti kao što su šutjeli poganski nijemi bogovi. Ne miče svojom desnicom kao što nijesu mogli maknuti drveni bogovi.

Na pogled toj Božjoj nemoći čovjek bi došao u napast da posumnja u Božju moć i svemoć. Ali zato će doći dan, doći će Kristov dan, doći će Božji dan. Tada će se otvoriti Božja nijema usta i zatutnjet će svemirom Božji glas da će zazvečati obje uši onome koji ga bude čuo. Maknut će se tada nemoćna Božja desnica i past će poput kamena na svijet i teško onome na koga će pasti.

Doći će Krist, doći će Bog. Ali ne kao slabašno malo djetešce nego kao muž, kao muž sile i Božje moći. — Ugledat će Sina čovječjega gdje dolazi na oblacima s velikom silom i slavom.

Odvezat će tada Bog ruke svojoj svemogućnosti. I ona će svezati ruke ljudskoj drskosti. Na glas Božji skupit će se pokorno kao jaganjci i jarci cijelo čovječanstvo ne da se buni protiv svemogućeg gospodara, niti da tog gospodara sudi i razapinje nego da sagne koljeno pred njegovom silom. — Tako živ ja — govori Gospodin — meni će se pokloniti svako koljeno!

A kad sudnicom bude zaorio glas: Odlazite od mene, prokleti, neće tada odzvanjati svemirom drski: Neću služiti, neću se pokoriti. U jedan tren nad svima će se izvršiti posljednja riječ svemogućnosti. — I ići će pravednici u život vječni, ali i prokletnici u vječnu muku, tako će neumoljivo svršiti sud Božje svemogućnosti.

* * *

Ali ta posljednja riječ Božja na svijetu neće biti samo posljednja riječ Božje svemoći. Bit će to i posljednja riječ Božje pravde.

Možda nijedna Božja vlastitost nije toliko napadana na ovome svjetu kao što je napadana upravo Božja pravda. Ništa nije tako često kao pozivanje Boga na sud. Čovjek misli da je to kao njegovo prvo pravo nasuprot Boga da Boga tuži za njegovu nepravednost. — Zašto tolika trpljenja i zla na svijetu? Zašto ovome kraj mene ide dobro, a meni samo zlo? Zašto nedužni trpe? I tko bi nabrojio sve prigovore i tužbe na račun Božje pravde i pravednosti!

Doduše poznato nam je da sve nevolje, da sve zlo što bije čovjeka od kolijevke do groba pokazuje samo pravdu Božju. Sva su ta zla samo posljedica grijeha, barem istočnoga grijeha. Ali ako baš želite točno reći: na svijetu nema pravde Božje. Vrijeme ovoga svijeta nije vrijeme Božje pravde jer je vrijeme Božjega milosrđa i vrijeme Božjeg strpljenja.

Čovjek pita, zašto Bog dopušta tolike nepravde na svijetu. Pa znadete zašto. Zato jer je Bog dobar, jer je milostiva i milosrdna srca. Što bi bilo od čovjeka i od čovječanstva kad bi Bog neprestano po pravdi sudio čovjeku, kad bi Bog neprestano stajao kod čovjeka s uzdignutom desnicom svoje pravde? Već bi odavno cijelo čovječanstvo bilo satrto strogom Božjom pravdom. Tko bi od nas još bio na svijetu? Svi bismo mi već ležali i gorjeli u dubinama pakla.

Bog, međutim, nije tako strog na ovome svijetu kako bismo ga mi željeli vidjeti. Bog nije tako okrutna srca kako bismo ga mi željeli stvoriti. — Neću smrti grešnika nego da se obrati i živi — govori Gospodin. Bog je upravo pregledao grijehe svijeta do dolaska Spasitelja, kako to govori sveti Pavao. On je zažmirio ne na jedno oko nego na obadva samo da ne mora kažnjavati.

Pa i onda kad su ljudi činili najstrahovitiji zločin koji se ikada dogodio na svijetu, kad su razapinjali Sina Božjega, samoga Boga na križ, Bog još ostaje milosrđe. Sin Božji moli za svoje mučitelje i krvnike: Oče, oprosti im jer ne znaju što čine.

Ali doći će dan Božje pravde. Doći će dan Božje pravde i za one grešnike koji su uvijek vikali za Božjom pravdom makar je nijesu nikada činili. Sveti Pavao govori nakon što je rekao kako je Bog zažmirio nad nepravdama svijeta da je Bog ipak postavio

dan u koji će suditi po pravdi. — Jer doći će Sin čovječji s anđelima svojim i tada će naplatiti svakome po djelima njegovim.

Doći će dan Božje pravde kad će čovjek dati račun i za svaku nepotrebnu riječ, ali kad će jednako biti naplaćena i čaša hladne vode pružena za ljubav Kristovu. Doći će dan Božje pravde kad će Gospodar reći žeteocima: Skupite najprije kukolj, svežite ga i bacite u oganj, a pšenicu skupite u žitnicu moju! Doći će dan Božje pravde kad Krist bude sjeo na prijestolje slave svoje i sabrat će se pred njim svi narodi. I razlučit će jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Bit će to posljednje razdjeljenje i konačno razlučenje. Doći će dakle dan konačne i potpune Božje pravde, kad bude pravedni sudac dosudio vječan sud, pravedni sud, neumoljivi sud, sud bez priziva, sud bez pomilovanja, sud vječnosti.

To će biti posljednja riječ Božje pravde.

* * *

Ali sudnji će dan biti i posljednja riječ Božje dobrote.

Ima li nešto na svijetu što ne bi pokazivalo Božju dobrotu? Ništa ne mrziš od onoga što si stvorio jer ništa nijesi iz mržnje stvorio. Kako bi moglo nešto i opstojati kad to ti ne bi dobrohotno htio — piše knjiga Mudrosti. I zvjezdano nebo nad nama i zemlja, naša hraniteljica pod nama sve nam pripovijeda o Božjoj dobroti. I list u šumi i cvijet na livadi i klas u polju — sve je to pjesma Božje dobrote.

Dobrote je Božje puno nebo i zemlja. Ali kao što se izgube zvijezde kad izađe sunce, tako su i zvijezde Božje dobrote koje je Bog prosuo svijetom izblijedile kad se pokazalo na zemlji samo sunce Božje dobrote: sama nestvorena dobrota, Isus Krist, Sin Božji. — Tako je Bog ljubio svijet da je svojega jedinorođenoga Sina dao. A to sunce Božje dobrote nije svijetu samo sinulo. Ono kao da se na svijetu popelo do samog svojeg zenita. — Ljubio me i predao je sebe za mene!

Samo je sunce Božje dobrote dolaskom Kristovim sinulo svijetu. Samo je sunce Božje dobrote smrću Kristovom ogrijalo svijet. Pa ipak naša je zemlja ostala domovina vječnoga leda. Taj led sunce Božje grije, ali ga ne rastopi. Naša je zemlja samo domovina nade, ali nije domovina sreće.

I najveći sveci koje je Bog već na zemlji obasuo svim svojim

dobrima, koji su cijelim srcem osjećali toplinu sunca Božje dobrote i oni su još vapili: Gospodine, uzmi sve i daj mi samoga sebe! Nemirno je srce naše dok ne počine u tebi! Što će nam sve mrvice Božje dobrote dok srce naše čezne za živim kruhom, neizmjernim dobrom koje jedino može zasititi to srce?

Ali doći će zato dan kad Bog više ne bude stvarao svjetlucave zvijezde, blijedi mjesec i žarko sunce da nam svojim svjetlom vesele srce, kad Bog više ne bude stvarao šareno cvijeće, miloglasne ptice, zelene livade i burna mora da nam razigravaju dušu, doći će dan kad nam Bog ne bude više drobio samo mrvice sa stola svoje dobrote. Doći će dan potpune Božje dobrote! To će biti dan kad bude Krist uskliknuo: Dođite, blagoslovljeni Oca mojega i primite kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta! A što će biti to kraljevstvo? — Uđi u veselje gospodara svojega! Uđi u veselje svoga Boga! To je kraljevstvo veselje samoga Boga. To je blaženstvo samoga Boga, to je sretan život samoga Boga! — Ja ću biti tvoja plaća prevelika! To će biti dan kad bude naše srce i duša osjetila da je Bog dobar, da je Bog neizmjerno dobar, da je Bog sama i jedina dobrota.

To će biti posljednja riječ Božje dobrote!

* * *

Nije li dakle divna misao kršćanska misao o sudnjemu danu, o posljednjem danu, o Božjem danu na koncu svijeta?

Kad vidimo da Bog šuti kao da ga nema, a svijet luduje i pokazuje svoju silu i moć, te vrši svako nasilje protiv svega što je Božje na zemlji, a u našoj se duši porodi pitanje o Božjoj svemoći — bacimo samo misao na Božji dan, na sudnji dan i recimo svojoj duši: Ne, Bog još nije rekao svoju posljednju riječ! Nije rekao posljednju riječ svoje svemoći.

Kad vidimo gdje svijet u svojoj zlobi pritište pravdu, kad gledamo kako nepravda na svijetu slavi slavlje, kako pravednik trpi, a zločinac kraljuje te nam se pričini da nema Božje pravde, opet bacimo svoju misao na Božji dan, na sudnji dan pa recimo: Bog još nije rekao svoju posljednju riječ! Nije rekao posljednju riječ svoje pravde.

I kada vidimo kako svijet uživa, gosti se, pjeva i pleše, a naše se srce možda stišće u bijedama suzne zemaljske doline, pa nam u srcu zabljesne pitanje: gdje je Božja dobrota? — bacimo i tada svoju misao na Božji dan, na sudnji dan i pouzdano recimo: Ne,

Bog još nije rekao svoju posljednju riječ! Nije rekao posljednju riječ svoje dobrote.

Ali Bog će reći svoju posljednju riječ. Bog je na svijetu rekao prvu riječ. On će i reći posljednju riječ. Bog će reći posljednju riječ svoje sile, posljednju riječ svoje pravde i posljednju riječ svoje dobrote.

Molimo samo danas da za nas bude ta Božja posljednja riječ ipak najviše riječ Božje dobrote! Amen.

Zagreb, 1946.

MISIJSKA NEDJELJA

IZVOR MISIJSKOG DUHA

Pregled:

Crkva se raširila mačem riječi Božje po misijama.

Sila tog raširenja bio je Duh Sveti kao duša Crkve.

To je pokazao u povijesti.

To izvire iz njegove osobnosti kao božanske Ljubavi.

Ljubav je već u prirodi počelo množenja.

Ljubav Božja traži

Božju čast,

Božju vlast,

Božju volju.

Misijski duh dokaz prisutnosti Duha Svetoga.

Vi ste već mnogo puta čuli Isusovu prispodobu o gorušičnom sjemenu. Kraljevstvo je nebesko kao zrno gorušice koje je doduše najmanje među povrtnim sjemenjem. Ali kad uzraste bude veliko stablo.

A znadete i što znači ta Isusova prispodoba. Kraljevstvo je nebesko o kojem Isus govori njegova crkva, Crkva katolička. I ona je bila u svojem početku sitna i malena kao gorušično zrno. Isus je morao klicati i tješiti: Ne boj se, maleno stado! Kod nje-

gova uzašašća bilo je prisutno samo sto dvadeset učenika. Ali ako pogledamo danas tu Crkvu, nije li doista dorasla do golema stabla čije grane pokrivaju čitav svijet? U krošnji tog stabla nalaze zaklona svi narodi svijeta. Pođite od istoka sunčana do zapada, pođite od jednoga pola do drugoga, svuda smo mi, svuda je Crkva katolička. Milijuni smo. Danas ima na svijetu oko četiri stotine milijuna katolika. Dakle oko jedna petina svih ljudi na svijetu pripada katoličkoj Crkvi.

No što je raširilo Crkvu katoličku? Da li se ona raširila ognjem i mačem? Da li je terorom i nasiljem osvojila tolike članove i skupila u svoje krilo? Da, Crkva osvaja svijet mačem, ali ne mačem krvi, nego mačem riječi. — Idite po svem svijetu i naučavajte sve narode — to je bio put koji je zacrtao sam osnivač i utemeljitelj Crkve, Isus Krist. To je bio put rasta i proširenja Crkve. Put vjerovjesništva ili put misija — to je put koji je kroz čitavu povijest širio Crkvu i povećavao broj njezinih članova. A i još danas znamo da su katoličke misije u poganskim zemljama ostale najjače sredstvo proširenja katoličke Crkve.

Upravo zato ništa nije Crkvi toliko na srcu kao što su njezine misije. Najbolji njezini sinovi i kćeri ne štede ni truda ni znoja, ne štede novaca i izdataka, ne štede čak ni vlastite krvi i života radi proširenja Crkve po svetim misijama. Povijest je misija u poganskim krajevima sva ispisana krvlju misionara. A koliko je odricanja i žrtava prinio i kršćanski narod za svoje misije! Crkva je u tu svrhu propisala i posebnu nedjelju u godini za skupljanje pripomoći za misije, ustanovila je misijsku nedjelju. Ta je nedjelja upravo danas.

* * *

Dok ovako slavimo misijsku nedjelju i dok se u nama obnavlja žar misijskog duha i misijskog pokreta, neće li nam samo po sebi doći na usta pitanje: Gdje je konačno izvor tog misijskog pokreta u Crkvi? Kakva je to sila koja Crkvu tjera u misije ili, drugim riječima, kakva je to sila koja Crkvu tjera da se širi i raste?

No zar je potrebno i postavljati to pitanje? Zar je potrebno pitati biljku koja je sila nagoni da pušta klice, da tjera mladice, da širi grane i stvara sjeme za svoj rast i napredak, za svoje plođenje i množenje? Svako živo biće ima u sebi tu silu, ima životnu svoju silu, svoju dušu, da tako kažem, koja ga nagoni na rast i napredak. I Crkva je živo biće. I Crkva ima svoju životnu silu,

svoju dušu. Toj svojoj životnoj sili mora ona zahvaliti svoj nagon za rastom i napretkom. Toj svojoj duši zahvaljuje Crkva svoj misijski duh, svoj misijski pokret.

Ili možda ne znate životnu silu Crkve? Možda nije poznata duša Crkve? Pa to je Duh Sveti! To je onaj Duh koga je Isus na Duhove poslao svojoj Crkvi. Duh Sveti je duša i životna sila Crkve katoličke. Duh Sveti je zato početnik i uzročnik rasta i širenja Crkve.

To je pokazao već na same Duhove. Kad je Duh Sveti sišao na prvu Crkvu u šumu vihora, skupi se veliko mnoštvo ljudi koji su se bili sabrali u Jeruzalemu iz svih krajeva tada poznatog svijeta. Pa kad su izišli prvi kršćani napunjeni Duhom Svetim iz kuće, taj se sabrani narod počeo diviti i govoriti: Što će ovo biti? Čuli su naime kako puni Duha Svetoga govore svim njihovim jezicima. Duh je Sveti kroz usta prve Crkve progovorio svim jezicima. Duh je Sveti kroz usta prve Crkve progovorio svim jezicima svijeta. To je bila slika u kojoj je Duh pokazao da je u Crkvu sišla sila koja će je tjerati u široki svijet dok svi jezici ne budu slavili i veličali Boga.

Upravo je zato dolazak Duha Svetoga na Duhove značio za Crkvu i njezin prvi porast i proširenje. Kaže Sveto pismo da se sam onaj dan pokrstilo i pridružilo prvoj kršćanskoj zajednici oko tri tisuće duša. To je bila kao prva klica koju je potjerala životna sila koja se nastanila u Crkvi. I od tog se vremena — kaže Pismo — svaki dan množilo društvo onih koji su se spasavali. Ta je životna sila i rastjerala apostole širom svijeta. Duh Sveti reče u Antiohiji — kaže Sveto pismo: — Odvojite mi Barnabu i Savla na djelo na koje sam ih pozvao! Tada je sveti Pavao krenuo na prvo svoje misijsko putovanje među pogane. Tako je Duh Sveti postao izravni početnik i uzročnik katoličkih misija. On je glavni pokretač Crkve katoličke za njezino misijsko djelo.

* * *

No samo je po sebi razumljivo zašto je upravo Duh Sveti pokretna sila rasta i širenja u Crkvi. Duh Sveti je nestvorena Ljubav. Duh Sveti izlazi od Oca i Sina kao njihova međusobna ljubav i kao ljubav opet spaja Oca i Sina. No što je drugo počelo sveg rasta i množenja u cijeloj Božjoj prirodi nego upravo ljubav? Kad je Bog na početku svijeta rekao svim živim bićima na svijetu: Rastite i množite se i napunite zemlju, stavio je u krilo prirode silu ljubavi da bude pokretač, neodoljivi pokretač prirode prema rastu i množenju. Drugim riječima, Bog je u prirodu sta-

vio kao odraz Duha Svetoga, božanske Ljubavi. Zato i čitamo u Pismu kako je Duh Sveti na početku svijeta lebdio nad vodama jer je upravo iz vode morao proklijati sav život i upravo se u vodama taj život najobilnije širi i množi.

Prema tome je jasno ako je već slika Duha Svetoga u živoj prirodi u obliku tjelesne ljubavi toliko silna da tjera prirodu na rast i množenje, koliko će više sam Duh Sveti kao nestvorena Ljubav biti silan da vječno nagoni Božju Crkvu na djelo proširivanja i napretka. — Ljubav nas goni — kliče sveti Pavao. Ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan. Duhom Svetim kojim diše Crkva, ona je ispunjena ljubavlju Božjom. A gdje je ljubav Božja tamo mora postojati i misijski duh i pokret.

Ljubav Božja traži od čovjeka brigu za Božju čast. Jer ako ljubimo Boga, ne možemo biti ravnodušni obzirom na čast onoga koga ljubimo. Tada nam ne može biti svejedno da li se naš Bog štuje ili zabacuje i grdi. Koliko još ima na svijetu ljudi koji prinose žrtve idolima! Koliko ih ima koji ne prinose Bogu žrtvu čistu i svetu, jedino Boga dostojnu! Može li kršćanin koji ljubi Boga mirno proći pokraj te činjenice?

Ljubav Božja traži od čovjeka i brigu za Božju vlast. Đavao je još gospodar milijuna Božjih stvorova. Đavao drži u vlasti milijune duša stvorenih na sliku i priliku Božju. Nad tim ljudima Bog vlada još samo svojom strašnom pravdom. Ti su milijuni još daleko od kraljevstva Božje ljubavi i dobrote. Može li kršćanin koji Boga ljubi mirno gledati kako Božji neprijatelj grabi i otima iz ruku Božje vlasti ljudske duše?

Ljubav Božja traži od čovjeka brigu za Božju volju. Bog hoće da se svi ljudi spase i da dođu do istine i sreće. Tako je Bog ljubio svijet da je svoga jedinoga Sina dao da nijedan ne pogine nego da ima vječni život. Sin je Božji ostavio devedest devet ovaca na nebu i pošao je tražiti izgubljenu ovcu te je veće veselje na nebu zbog jedne jedine izgubljene ovce koja se našla nego za devedeset devet kojima ne treba obraćenje. Sin se Božji iz velike čežnje za dušama popeo na križ i zavapio: Žedan sam. Žedan sam ljudskih duša. Za svaku pojedinu dušu dao je posljednju kap svoje krvi. — Ljubio me i predao je sebe za mene — mogao je s pravom kliknuti sveti Pavao, kao da je Krist samo za njega umro. Može li dakle kršćanin hladno proći pokraj nespasene jedne jedine duše?

Dios lo volt! Bog to hoće! Tako je uskliknuo čitav narod Francuske kad ga je Papa Urban II plamenim riječima oduševio

da pođe oslobađati sveti Isusov grob. Ne bismo li mi morali stostruko više zagrmjeti: Bog to hoće! Bog hoće spasiti svijet. Bog hoće spasiti duše. Bog hoće iz tame sotonskog carstva izvesti duše u svjetlo svog kraljevstva istine i ljubavi. Jedna jedina duša vrijedi više nego stotinu tisuća Kristovih grobova. Jedna jedina duša vrijedna je zato više krvi nego što su je prolili svi oslobodioci Kristova groba. Jedna jedina duša vrijedna je krvi svih kršćanskih srdaca jer je bila vrijedna same predragocjene krvi Isusa Krista.

Ljubav nas dakle sili. Ljubav nas goni prema dalekim krajevima koji ne poznaju pravoga Boga. Ljubav goni katoličku Crkvu u misije. Samo je ta ljubav bila kadra svladati sve strahovite zapreke koje je Crkva susretala na svojem misijskom putu. Samo je ljubav bila kadra pobijediti sva najkrvavija progonstva kojima je sotona želio obraniti svoje carstvo laži i grijeha. Samo je ljubav bila kadra kostima heroja izgraditi temelje novih crkava u pojedinim zemljama i krvlju ih cementirati. Duh ljubavi duh je i jakosti. Zato je ljubav Crkve prema dušama jača i od smrti.

* * *

No što slijedi iz svega toga?

Prije svega slijedi to da je misijski duh, misijski pokret najvidljiviji dokaz Duha Svetoga i Božje ljubavi. Gdje je misijskog duha, tamo je i Duha Svetoga, tamo je i njegove ljubavi.

Misijskoj kući svetoga Križa u Šleziji stigao je veliki paket i jedan list. — Velečasni! Šaljemo vam odijelca naše drage preminule kćerke Agneze koja je umrla 13. srpnja 1913. u dobi od 6 i pol godina. Ona je sama odredila da se sve njezine stvari, osim jednog odijela kojeg je poklonila svojoj siromašnoj prijateljici, pošalju za pogansku djecu. A isto tako i njezina ušteđevina. Tko je bio taj koji je potaknuo ovo maleno srce na djelo takve ljubavi prema siromašnoj poganskoj djeci u dalekim krajevima? Tko drugi nego veliki Duh koji spaja srca u jedno srce i jednu dušu?

Ima li dakle Duha Božjega u nama? Imamo li, naime, smisla za raširenje svete vjere? Imamo li smisla i žara za svete misije?

Doduše, mi danas imamo manje prilike i mogućnosti da izravno podupiremo svete misije. Ali ako ne učinimo i ono malo što smo u mogućnosti da učinimo, tada budimo sigurni da nema Božjega Duha u nama.

Jurišajmo prije svega na nebo svojim molitvama da otvori vrata srdaca pogana i da podijeli slobodu navještanja svete vjere

među svim narodima zemlje. Prikažimo Bogu svoja trpljenja i poteškoće kao put do ljudskih duša. Taj je put bio uvijek trnovit put. Koliko više na sebe preuzimamo da trpimo, toliko će trebati manje trpjeti vjerovjesnici u misijskim krajevima. Pomognimo dakako koliko nam je moguće i novčanim darovima djelo raširenja svete vjere.

To Bog od nas hoće. To Bog od nas traži. Na to nas goni Duh Sveti i njegova ljubav u nama. Napose danas kad se gasi vjera u tolikim kršćanskim srcima koja nijesu više vrijedna Boga ni vjere, danas kad se ruše križevi u kršćanskim zemljama jer nijesu više vrijedne Kristove muke i krvi, neka se raširi vjera u dušama koje će biti vrijedne vjere, neka se podignu križevi u krajevima i zemljama, koji će biti vrijedni Kristove ljubavi i krvi. Amen.

Virovitica, 1948.

OD ISTOG PISCA:

Izvanredno izdanje:

S MARIJOM, marijanske duhovne vježbe (marijanske propovijedi) Slavonski Brod, 1967.

Redovna izdanja:

MARIJINI DANI, propovijedi za marijanske blagdane, Zagreb, 1960. Ciklostilom. Rasprodano.

GOSPODNJA SLAVLJA, propovijedi za Gospodnje blagdane, Slavonski Brod, 1965. Knjigotiskom.

SVETAČKI VIJENAC I dio, propovijedi za svetačke blagdane, Slavonski Brod, 1966. Knjigotiskom.

SVETAČKI VIJENAC II dio, propovijedi za svetačke blagdane, Slavonski Brod, 1966. Knjigotiskom.

NEDJELJNA RIJEČ I dio, propovijedi za nedjelje, Slavonski Brod, 1966. Knjigotiskom.

NEDJELJNA RIJEČ II dio, propovijedi za nedjelje, Slavonski Brod, 1967. Knjigotiskom.

HVALOSPJEV MISLI, propovijedi za Gospodnje blagdane, Slavonski Brod, 1967. Knjigotiskom.

AUREOLA MISLI, propovijedi za svetačke blagdane, Slavonski Brod, 1968. Knjigotiskom.

MISLI DANA GOSPODNJIH I dio, propovijedi za nedjelje, Slavonski Brod, 1968. Knjigotiskom.

U pripravi:

MAGNIFIKAT MISLI, propovijedi za marijanske blagdane i dane, NEDJELJNA SVJETLOST, propovijedi za nedjelje, itd.

S A D R Ž A J

